

Tampereen klassillinen lukio

2018-2019

OPISKELIJAN OPAS

Studieguide
A Student's guide
Guide de l'étudiant
Studienführer

Guia del estudiante
Guida dello studente
Справочник учащегося
CLAVIS STUDIORUM

Sisällys

REHTORIN TERVEHDYS	3
KLASSILLISEN LUKION MINÄKUVA	4
PERINTEITÄ JA UUDISTUKSIA	4
KIELTEN OPISKELU	4
KANSAINVÄLISYYS.....	5
OPISKELUILMAPIIRI.....	5
TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION LUONNONTIEDELINJA	6
PUOLIPITKÄ LUONNONTIEDELINJA.....	6
TUNTIJAKOKOKEILU	7
TERMISTÖÄ.....	7
OPINTOJEN SUORITUS.....	9
ARVIOINTI.....	12
SÄHKÖINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	15
TEKIJÄNOIKEUKSISTA	17
OPISKELU MUISSA OPPILAITOKSISSA	18
YLIOPPILASTUTKINTO	19
OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	19
KESTÄVÄ KEHITYS.....	20
OPISKELIJAKUNNAN HALLITUKSEN PALSTA	21
OPINTOTUKI.....	22
KOULUMATKAT	22
KOULUTAPATURMAT JA VAKUUTUS.....	22
OPISKELIJAHUOLTO	23
TAMPEREEN KAUPUNGIN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT	25
OPETUS LUKUVUONNA 2018 – 2019	28

KÄYTETTÄVÄT OPPIKIRJAT LUKUVUONNA 2018 - 2019.....	33
YHTEYSTIEDOT	34
TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN KURSSIEN SISÄLLÖT	36

REHTORIN TERVEHDYS

Hyvä lukiolainen

Tervetuloa opiskelemaan Tampereen klassilliseen lukioon eli Clasuun. Peruskoulusta siirtyminen lukioon on sinulle iso muutos. Vanha turvallinen luokkayhteisö jää taakse. Lukiossa eri kurssien oppitunneilla muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta opiskelijat vaihtuvat. Et ole siis sidottu mihinkään tiettyyn opiskelijaryhmään vaan kursseilla on aina opiskelijoita koko ikäluokastasi ja jopa myös vanhemmista ikäluokista. Tämä saattaa tuntua aluksi oudolta ja hidastaa uusiin opiskelukavereihin tutustumista. Toisaalta tämä mahdollistaa sen, että lukioaikanasit tulet ystäväystymään useiden ikätovereidesi kanssa.

Huomaat heti ensimmäisen jakson aikana, että opiskelutahti on lukiossa paljon tiiviimpi kuin mihin olet aikaisemmin tottunut. Kokeet ovat pidempiä ja niissä testataan ulkoa osaamisen sijaan yhä laajempien kokonaisuuksien hallintaa. Nykylukion eräs keskeinen piirre on valinnaisuus niin oppiaineiden välillä kuin myös niiden sisällä. Tämä on ehdottomasti eräs lukio-opintojen parhaista ja siten opiskelumotivaatiosi lisäävistä asioista. Toisaalta valinnaisuuden ja sen tuoman vapauden käänköpuolena on vastuun ottaminen omista opinnoista.

Vastuun ottaminen omista opinnoista ja ennen kaikkea vastuun ottaminen omien asioiden hoitamisesta on hyvä aloittaa heti lukion alkuvaiheista lähtien. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on lukiossakin tärkeätä, mutta lähtökohtaisesti yritämme kasvattaa sinua ottamaan vastuuta omasta tekemisestäsi. Kun täytät 18 vuotta, vanhempiesi rooli pienenee entisestään. Et ole kuitenkaan yksin. Aina kun sinulle tulee ongelmia, apua löytyy helposti, ja hyvässä yhteistyössä kodin kanssa asiat saadaan järjestymään.

Aloitathan lukio-opinnot avoimin mielin. Clasun henkeen kuuluu, että opiskelijat eivät kilpaile keskenään vaan tekevät yhteistyötä. Myös erilaisuuden kunnioittaminen ja hyvät käytöstavat ovat keskeisiä arvojamme. Jokainen opiskelija otetaan yksilönä huomioon. Sinua kuullaan koulun toimintaan ja sen kehittämiseen liittyvissä asioissa. Mieliöiteilläsi on merkitystä.

Kari Hanninen, rehtori

KLASSILLISEN LUKION MINÄKUVA

Tampereen klassillinen lukio painottaa laaja-alaisen sivistyksen merkitystä. Pyrimme tarjoamaan opiskelijoille mahdollisimmat hyvät valmiudet ylioppilastutkintoa ja sen jälkeisiä jatko-opintoja ajatellen. Samalla opiskelijalle varmistetaan riittävä tiedollinen taso toimia aktiivisena ja kriittisenä kansalaisena.

PERINTEITÄ JA UUDISTUKSIA

Tampereen klassillisella lukiolla on pitkät perinteet. Lukiomme aloitti toimintansa jo vuonna 1901, ja vanha arvokas koulurakennus valmistui Tuomiokirkon viereen vuonna 1907. Viime vuosina tiloja on saneerattu ja kahden piharakennuksen väliin valmistui yhdysrakennus 2016.

Arkikielessä tamperelaiset käyttävät lukiostamme vuosikymmenten aikana vakiintunutta nimeä Clasu. Koulumme sijainti aivan Tampereen ydinkeskustassa tarjoaa hyvät kulkuyhteydet opiskelijoille.

Vuonna 2013 aloittanut luonnontiedelinja antaa Pirkanmaalla asuville nuorille poikkeuksellisen upeat puitteet opiskella luonnontieteitä lukioaikana. Syksystä 2018 alkaen linjalla on erityinen koulutustehtävä.

KIELTEN OPISELU

Vieraiden kielten tarjonta on lukiossamme laaja. Koska useimmat opiskelijoistamme valitsevat vieraiden kielten kursseja, ne myös yleensä toteutuvat. Perinteitä kunnioittaen tarjoamme mahdollisuuden opiskella latinan kieltä.

A1-kieli: englanti ja saksa

B1-kieli: ruotsi

B2-kieli: saksa, ranska ja latina

B3-kieli: latina, saksa, ranska, espanja ja venäjä

Lisäksi tarjoamme italian kielen kursseja. Lukiomme on saanut Saksan liittotasavallan opetusministeriöltä virallisen luvan järjestää saksan kielidiplomikokeita, joiden läpäisy antaa oikeuden hakea korkeakouluopintoihin saksankielisissä maissa. Annamme myös kielidiplomiin valmentavaa opetusta.

KANSAINVÄLISYYS

Kansainvälisyyskasvatus on tärkeä osa Clasun toimintaa. Haluamme kasvattaa nuorista kansainvälisesti yhteistyökykyisiä ja erilaisuutta kunnioittavia ihmisiä, mutta samalla ihmisiä, jotka arvostavat myös omaa kulttuuriaan.

Vuosittain koulustamme lähtee opiskelijoita opettajien johdolla johonkin Euroopan maahan tai vastaanotamme vieraita Tampereelle. Matkat ovat yleensä leirikoulumatkoja, mutta mukana on myös muita lyhyempiä matkoja. Leirikoulu on nimensä mukaisesti koulua, vaikka koulunkäynti tapahtuukin toisin kuin normaalin kouluviikon aikana.

Leirikoulussa opiskellaan tutustumalla uuteen kulttuuriin, sen tapoihin, kieleen, ihmisten arkipäivään ja jossakin määrin myös koulunkäyntiin ystävyyskoulussa.

Leirikoulujen ja muiden matkojen lisäksi harrastamme kotikansainvälisyyttä vaihto-opiskelijoiden ja eri maista tulevien vierailijoiden avulla. Koulun kansainvälisyysviikolla opiskelijat kuulevat monenlaisista mahdollisuuksista kansainvälistyä sekä kotimaassa että ulkomailla.

Matkojen aikataulut:

Kohdema	vierailuaika	vastavierailu Suomeen
Italia	syksy -19	kevät -20
Ranska	lokakuu -18	kevät -19
Saksa	lv 19 - 20	lv 19 - 20
Espanja	kevät -19	kevät -19
Tseki	kevät -20	lokakuu -18
Venäjä	kevät -19	
Cern	kevät -19	
Ruotsi	kevät -19	

OPISKELUILMAPIIRI

Oppitunneilla vallitsee keskusteleva ja motivoitunut ilmapiiri, jossa opiskelija otetaan yksilönä huomioon. Opiskelijoita ohjataan ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan, toisaalta osaltaan myös koko työyhteisöstä. Heitä rohkaistaan yrittämään parhaansa ja oppimaan sekä onnistumisistaan että epäonnistumisistaan. Jokaiselle opiskelijalle tarjotaan turvallinen ja rauhallinen oppimisympäristö. Opiskelijoita kuullaan ja heidän mielipiteillään on merkitystä koulun arjessa.

TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION LUONNONTIEDELINJA

Monitieteellinen, laaja-alainen...

Tampereen klassillisen lukion luonnontiedepainotus pohjautuu biologiaan, kemiaan, fysiikkaan, biokemiaan, bioteknologiaan ja ympäristötieteisiin. Kursseilla luodaan myös yhtymäkohtia terveystietoon, yhteiskuntaoppiin, maantieteeseen ja filosofiaan. Useat koulukohtaiset kurssit ovat monitieteellisiä eli ainerajat ylittäviä. Niissä luonnontieteisiin liittyviä ilmiöitä pyritään tutkimaan ja ymmärtämään laaja-alaisesti eri näkökulmista tarkastellen.

Innostava, elämyksellinen, kokemuksellinen...

Opiskelussa korostuu luonnonilmiöiden havainnointi ja sen kautta lainalaisuuksien oivaltaminen. Yhdessä tekeminen ja uudet työtavat tarjoavat ainutkertaisia oppimiskokemuksia.

Ainutlaatuinen, tulevaisuussuuntautunut, merkityksellinen...

Laaja yhteistyö Tampereen teknillisen yliopiston kanssa antaa opiskelijoille erinomaisen mahdollisuuden päästä konkreettisesti tutustumaan uusimpiin alan saavutuksiin. Yhteistyö Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa täydentää osaltaan luonnontieteiden kokonaiskuvaa.

Opiskelu luonnontiedelinjalla antaa erinomaisen pohjan jatko-opintoihin biologian, kemian, biokemian, biotekniikan, ympäristötieteiden, lääketieteiden, fysiikan ja tekniikan koulutusaloilla. Luonnontiedelinjan opinnot yhdessä monipuolisen kielitarjonnan kanssa alentavat merkittävästi kynnystä hakeutua opiskelemaan ulkomaille.

Luonnontiedelinjan opiskelijoiden oikeus poiketa valtakunnallisesta tuntijaosta (koskee syksyllä 2018 aloittaneita opiskelijoita)

Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia opetussuunnitelmassa määriteltyjä erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (942/2014) 9 §:n mukaisten pakollisten kurssien määrää kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kursseista. Erityisen koulutustehtävän opintoihin voidaan laskea mukaan yhteensä 5,5 kurssia ympäristö- ja luonnontiedeaineiden valtakunnallisia syventäviä kursseja (biologia, fysiikka, kemia ja maantiede).

PUOLIPITKÄ LUONNONTIEDELINJA

Puolipitkälle luonnontiedelinjalle ei ole erillistä hakua. Jokaisella Klassillisen lukion yleislinjan opiskelijalla on mahdollisuus opiskella luonnontiedelinjan kursseja, mikäli ryhmissä on tilaa ja kyseinen opiskelija opiskelee myös valtakunnallisia syventäviä kursseja luonnontieteissä.

TUNTIJAKOKOKEILU

Tampereen klassillinen lukio on mukana Opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämässä valtakunnallisessa tuntijakokokeilussa. Kokeilu kohdentuu lukion syksyllä 2016 ja 2017 aloittaviin nuoriin. He voivat itse valita, opiskelevatko he kokeilussa olevan tuntijaon vai lukuvuoden 2016 - 2017 alussa voimaan astuneen tuntijaon mukaan.

Kokeilun valinnaisuus koskee reaaliaineita, jotka on jaettu kahteen ryhmään: ympäristö- ja luonnontieteisiin (biologia, maantiede, fysiikka, kemia ja terveystieto) sekä humanistis-yhteiskunnallisiin (historia, yhteiskuntaoppi, uskonto/elämänkatsomustieto, psykologia, filosofia). Näiden oppiaineryhmien sisältä opiskelija saa valita suorittamansa kurssit vapaasti, kunhan riittävä määrä kummankin ainekorin kursseja tulee suoritettua. Kokeilusta tiedotetaan tarkemmin lukion aloittavia ja heidän huoltajiaan lukuvuoden alkaessa.

TERMISTÖÄ

Luokaton lukio

Luokattomassa lukiossa opiskelijaa ja hänen opiskeluaan ei ole sidottu lukio-opintojen ajaksi mihinkään kiinteään opiskelijaryhmään, vaan hän voi vapaasti valita kunkin kurssin ryhmistä sen, mikä hänelle itselleen parhaiten sopii. Tämä mahdollistaa laajan valinnaisuuden lisäksi myös opintojen ajallisen varioinnin. Opiskelija tekeekin oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman jokaista lukuvuotta varten. Järjestelmä on joustava ja se mahdollistaa opiskelusuunnitelman tarkistuksen myös kesken lukuvuotta.

Lukion oppimäärä ja kesto

Lukion oppimäärä on laajuudeltaan kolmivuotinen. Opiskelija voi käyttää lukion oppimäärän suorittamiseen 2 - 4 vuotta. Lukion oppimäärän saavuttamiseksi on opiskelijan suoritettava vähintään 75 kurssia.

Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma on keskeinen lukion opetustyötä ohjaava asiakirja. Siinä on määritelty koulun keskeisimmät tavoitteet ja painotukset. Opetussuunnitelmaan on kirjattu jokaisesta kurssista tarkka selostus sisällöstä, tavoitteista, opetusjärjestelyistä ja arvioinnista. Koulun opetussuunnitelma on eräänlainen koulun "tuoteseloste". Jokainen koulu tekee oman opetussuunnitelmansa. *"Opiskelijan on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta..."*. (Lukiolaki 22 §).

Jakso

Lukuvuosi on jaettu viiteen osaan, joita kutsutaan jaksoiksi. Jakson pituus on keskimäärin 38 päivää. Jokaisessa jaksossa vaihtuvat opiskelijalla opiskeltavat kurssit. Lukuvuodessa suoritetaan noin 30 kurssia eli keskimäärin 6 kurssia jaksossa.

Kurssi

Lukion oppiaineen sisältö on jaettu pienempiin kokonaisuuksiin eli kursseihin. Kurssin laajuus on n. 21 x 75 min. Koska tähän määrään sisältyy kertaustunnit, kurssikoe- ja palautustunti, on varsinaiseen opiskeluun käytettävä aika huomattavasti pienempi

Kurssit jaetaan niiden sisältöjen mukaan pakollisiin, valtakunnallisiin syventäviin, koulukohtaisiin syventäviin ja soveltaviin kursseihin. Pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja opetetaan jokaisessa lukiossa. Pakollisiin kursseihin on koottu kunkin oppiaineen keskeisin sisältö. Syventävät kurssit ovat pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä, niiden sisältöä tukevia kursseja. Ylioppilaskokeet laaditaan näiden kurssien pohjalta.

Lukioilla on myös omia koulukohtaisia syventäviä kursseja; soveltavat kurssit ovat aina koulukohtaisia. Edellä mainitut kurssit mahdollistavat lukioiden erikoistumisen. Koulukohtaiset syventävät kurssit liittyvät tavoitteiltaan ja sisällöiltään valtakunnallisiin pakollisiin ja syventäviin kursseihin. Soveltavat kurssit ovat luonteeltaan eheyttäviä, tai ne liittyvät väljemmin oppiaineeseen.

Jokaisesta kurssista löytyy yksityiskohtainen selostus lukion opetussuunnitelmasta ja lyhennetty kurssiselostus tästä oppaasta.

Kurssitarjotin

Kurssitarjottimeen on merkitty kussakin jaksossa opetettavat kurssit. Samassa koodissa (vaakarivi) olevien kurssien oppitunnit pidetään samaan aikaan. Opiskelija suunnittelee tulevan lukuvuoden eri jaksojen lukujärjestykset valitsemalla haluamansa kurssit kurssitarjotimesta. Kurssitarjotin on Wilmassa. Lukiotulokkaiden ensimmäisen jakson lukujärjestys tehdään valmiiksi.

Tuntikaavio

Tuntikaavio määrää kussakin koodissa olevien kurssien oppituntien viikoittaiset kellonajat.

Ryhmänohjaaja

Jokainen opiskelija kuuluu tiettyyn ohjausryhmään, jota vetää ryhmänohjaaja. Ohjausryhmä tapaa ryhmänohjaajantunnilla. Ryhmänohjaajan tehtävänä on tukea ja seurata opiskelijan etenemistä lukio-opinnoissa sekä toimia yhteydenpitäjänä koulun ja huoltajien välillä.

Materiaalimaksu

Jokaisessa Tampereen kaupungin ylläpitämässä lukiossa ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoilta kerätään materiaalimaksua 25 €. Se sisältää kuvaamataidon 1. kurssin materiaalit, kokeiden ja kirjoitelmien konseptiarkit sekä Abitti-koejärjestelmässä käytettävän muistitikun.

OPINTOJEN SUORITUS

Kurssin suorittaminen

Kurssi suorittaminen tapahtuu osallistumalla aktiivisesti tuntityöskentelyyn, tekemällä annetut kotitehtävät ja osallistumalla kurssikokeeseen. Osa kursseista voidaan suorittaa itsenäisesti.

Jakson päättöviikko

Jokainen jakso päättyy päättöviikkoon, jolloin opetus järjestetään poiketen tuntikaaviosta. Päättöviikolla on opetuksen lisäksi kurssikokeita ja muuta kursseihin liittyvää ohjelmaa, kuten esimerkiksi vierailuja.

Vilpin teko

Luntauamisesta kiinni jäännistä kurssikokeessa ja laajojen kirjallisten tutkielmien arviointitilanteessa on seurauksena suullinen varoitus, kurssin hylkääminen (H) ja asiasta tiedottaminen huoltajille ja opettajakunnalle. Luntauustapausta selvittää aina rehtori asianomaisen aineenopettajan kanssa. Opiskelijalla on tässä yhteydessä oikeus tulla kuulluksi. Jos opiskelija jatkaa vilpintekoa, siirrytään lukiolain mukaisiin ankarampiin rangaistuksiin: kirjalliseen varoitukseen ja koulusta määräaikaiseen erottamiseen (*Lukiolaki 28 §*).

Pienempien kirjoitelmien ja testien yhteydessä luntauamisesta kiinni jäämisessä sovelletaan edellä mainittua käytäntöä niin, että otetaan huomioon kohtuullisuus. Kurssin hylkäämisen tilalla voi olla esim. kurssiarvosanan aleneminen.

Elämässä oman maineensa ja ihmisten välisen luottamuksen voi tuhota pienessä hetkessä, mutta niiden rakentamiseen voi mennä ihmisikä. Älä siis ota vilpintekijän leimaa otsaasi.

Kurssiarvosanat

Kokeiden palautuspäivänä Wilmaan tulevat näkyviin kyseisen jakson kurssiarvosanat. Opinnot välilehdeltä sekä opiskelija että huoltaja voivat seurata opintojen etenemistä.

Uusintakoe

Hylätty arvosana 4 on mahdollista korottaa yhden kerran erikseen järjestettävässä uusintakokeessa.

Uusintakoejärjestelyistä ohjeistetaan tarkemmin Wilmassa. Opiskelijalla, joka on poissa uusintakuulustelupäivänä oppitunneilta, ei ole oikeutta osallistua uusintakokeeseen ellei hän ole pyytänyt siihen erityistä lupaa. Poisjääminen uusintakuulustelusta lasketaan yrityskerraksi.

Kurssin keskeyttäminen

Opiskelijalla on oikeus keskeyttää kurssi kesken jakson. Kurssin keskeyttäminen on tehtävä viimeistään päättöviikon alkua edeltävänä päivänä. Keskeyttämisestä on kerrottava kyseisen kurssin opettajalle tai opinto-ohjaajalle. Samalla on ilmoitettava myös keskeyttämisen syy.

Hylätyn kurssin uusiminen

Jos opiskelija on saanut kurssista arvosanan hylätty 4, hänellä on oikeus korottaa kerran arvosanaa osallistumalla uusintakokeeseen. Mikäli kurssista on tullut merkintä keskeytetty K, uusintaoikeutta ei ole.

Hyväksytyn kurssin uusiminen

Opiskelija voi halutessaan yrittää korottaa kurssin arvosanaa osallistumalla uudestaan kurssille. Tällöin hän sitoutuu parantamaan tietojaan ja taitojaan asettamalla tavoitteekseen arvosanan parantamisen. Jos kurssiarvosanaksi tulee aikaisempaa huonompi, parempi arvosana jää voimaan.

Kurssin suorittaminen itsenäisesti

Osa opinnoista voidaan lukioasetuksen mukaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti. Tärkeätä on, että opiskelijalle annetaan mahdollisuus suorittaa kursseja osallistumatta opetukseen. Koulun opetussuunnitelmassa voidaan määritellä ne kurssit, joita ei voi itsenäisesti suorittaa.

Itsenäisestä opiskelusta on tehtävä anomus kurssin opettajalle ennen kurssin suorittamista. Luvan itsenäiseen suoritukseen myöntää rehtori keskusteltuaan asiasta asianomaisen aineen opettajan kanssa. Anomuksen tekemiseen löytyy ohjeistus Wilman pysyvistä tiedotteista.

Itsenäisesti suoritettavan kurssin opiskelusuunnitelmassa määritellään kurssin suorittamisen menettelytavat ja aikataulu. Tärkeätä on, että opiskelija ymmärtää oman vastuunsa merkityksen kurssin itsenäisestä suorittamisesta. Jos opiskelija ei pidä sovitusta aikataulusta kiinni ilman erityisen painavaa syytä, kurssin suorittaminen katsotaan keskeytetyksi.

Itsenäisesti opiskeltavan kurssin tavoitteet ovat samat kuin normaalisti suoritettujen kurssien. Arviointikriteerit voivat kuitenkin poiketa normaalikurssista suoritustavan mukaan. Opettajan tulee selvittää opiskelijalle arviointikriteerit itsenäisen opiskelun suunnittelun yhteydessä. Kurssi voidaan suorittaa itsenäisesti myös etä- ja verkko-opiskeluna.

Kahden kurssin samanaikainen suorittaminen

Jos opiskelija noudattaa kahden lukuvuoden opiskeluohjelmaa tai hänellä on jokin muu perusteltu syy, on mahdollista suorittaa kahden eri oppiaineen kursseja samanaikaisesti rehtorin ja ko. aineiden opettajien luvalla. Opiskelija ja aineenopettajat tekevät opiskelusuunnitelman, joka sisältää mm. mille tunneille opiskelija osallistuu ja miten kurssikokeet järjestetään.

Muissa oppilaitoksissa suoritettavat kurssit

Muissa lukioissa suoritettavat kurssit hyväksytään automaattisesti opiskelijan lukiotutkintoon. Samoin hyväksytään kurssit, jotka opiskelija on valinnut toisen asteen koulutuksen yhteistarjottimesta. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus sovittaa muita suorittamia opintokokonaisuuksia lukiotutkintoonsa. Näiden suoritusten hyväksymisestä päättää aina rehtori tapauskohtaisesti erikseen.

Opiskelun etenemiseste

Etenemiseste seuraa, mikäli opiskelijalla on oppiaineen pakollisissa ja valtakunnallisissa syventävissä kursseissa enemmän hylättyjä arvosanoja kuin oppiaineen hyväksytyt suoritukset sallii. Yksi hylätty arvosana ei kuitenkaan aiheuta etenemisestettä.

Etenemisesteen syntyessä opiskelija ei voi jatkaa kyseisen oppiaineen opiskelua. Jokainen lukio päättää opetussuunnitelmassaan, miten etenemisestettä valvotaan ja miten opiskelijaa ohjataan etenemisesteen poistamiseksi.

Poissaolot

”Opiskelijan on osallistuttava opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siihen vapautusta.”
(Lukiolaki 25 § 1.mom.)

Opiskelija ei saa olla oppitunneilta luvatta poissa. Luvallisia poissaoloja ovat esim. opiskelijan sairaus ja etukäteen anottu vapaat. Luvallisia poissaoloja ovat myös koulun edustustehtävät, opintomatkat ja armeijan kutsunnat, mutta näitä ei lasketa poissaolokiintiöön.

Poissaoloon anotaan etukäteen lupaa ryhmänohjaajalta, jos poissaolo kestää enintään viisi koulupäivää. Tätä pidempiin poissaoloihin anotaan lupaa rehtorilta. Luvat anotaan Wilman kautta. Wilman pysyvissä tiedotteissa on asiasta tarkempi ohje. Yksittäisten tuntien poissaoloista neuvotellaan ko. aineen opettajan kanssa.

Kurssin opettaja laittaa Wilmaan merkinnän (Selvitettävä) opiskelijan kaikista poissaoloista, myös silloin, kun kyse on anotusta vapaasta tai koulun muusta toiminnasta (leirikoulumatka, ylioppilaskoe, lukulomapäivä, luonnontiederyhmän vierailu, koulun jalkapalloturnaus,...). Huoltaja merkitsee aina vasta jälkikäteen Wilmaan opiskelijan poissaolon syyn. Huoltaja kuittaa Wilman poissaoloihin myönnetyn loman tai koulun muun toiminnan merkinnällä Poissaolon syy, mikä ja kirjaa syyksi rehtorin/ryhmänohjaajan myöntämä vapaa tai kyseisen koulun tapahtuman/matkan. **Toimintatapa on siis erilainen kuin peruskoulussa.**

Yli 15 min myöhästyminen merkitään poissaoloksi. Kolme lyhyempää myöhästymistä samalta kurssilta lasketaan yhdeksi poissaolokerraksi.

Jos poissaolokertoja on kurssin aikana enemmän kuin 4, ei opiskelijalla ole oikeutta osallistua kurssikokeeseen ja hän saa kurssista merkinnän keskeytetty K. Kuitenkin, jos opiskelijalla on kaikille poissaoloilleen erittäin painava syy, opiskelija voi saada osallistumisoikeuden kurssikokeeseen.

Oppiaineen oppimäärän suorittaminen

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät. Valtakunnallisissa pakollisissa ja syventävissä kursseissa saa olla hylättyjä kurssi-arvosanoja enintään seuraavasti:

Opetussuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssi-arvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Koulukohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista hyväksytään aineen oppimäärään vain hyväksytysti suoritettut kurssit. Oppimäärään ei lasketa keskeytettyä (K) eikä hylättyä (H) kurssia.

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Lukion oppimäärän suorittaminen

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Kyseinen kurssimäärä sisältää kaikki pakolliset kurssit (47 tai 51) ja vähintään 10 syventävää kurssia. Koulukohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

ARVIOINTI

Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorituksessa.

Keskeistä on, että arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojen tarkentamiseen.

Kurssin arvioiminen

Arviointi voidaan suorittaa vasta, kun arvioinnin edellytykset täyttyvät. Arvioinnin pohjana on oltava riittävästi opiskelijan antamia erilaisia näyttöjä oppimisestaan ja osaamisestaan. Opiskelijan on osallistuttava opetukseen ja annettava riittävä näyttö osaamisestaan arvioinnin edellytysten täyttymiseksi. Myös arvosana 4 edellyttää aina, että arvioinnin

edellytykset täyttyvät. Arvioinnin edellytyksiä ovat mm. läsnäolo oppitunnilla ja osallistuminen opetukseen, kurssiin liittyvien tehtävien suorittaminen sekä kurssikoe.

Kurssin alussa opiskelijoille tulee ilmoittaa, mitä näyttöjä vaaditaan arvioinnin edellytysten täyttämiseksi. Mikäli osa arvioinnin edellytyksistä täyttyy vain osittain (esim. poissaolojen ja tehtävien laiminlyönnin vuoksi), sillä on vaikutusta kurssiarvosanaan. Arvioinnin pohjana eivät saa olla siis pelkästään esim. kokeissa annetut näytöt.

Kurssisuoritusten arvioinnin yhteydessä käytetään seuraavia merkintöjä:

K = keskeytetty kurssi (keskeytettyä kurssia ei voi täydentää, vaan se on opiskeltava uudelleen saadakseen kurssiarvosanan)

H = hylätty kurssi

S = suoritettu kurssi

T = täydennettävä kurssi (vaadittavat täydennykset on suoritettava viimeistään seuraavan jakson aikana)

Kurssikertymään ei lasketa keskeytettyä (K) eikä hylättyä (H) kurssia. Arvosanalla neljä (4) suoritettu valtakunnallinen kurssi lasketaan kurssikertymään, jos oppiaineen oppimäärä täyttyy hyväksyttävästi.

Koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan merkinnällä S/H, lukuun ottamatta osaa luonnontiedelinjan kursseista, jotka arvioidaan numeroin (4-10). Koulukohtaista syventävää kurssia, joka on suoritettu arvosanalla neljä (4) ei lasketa kurssikertymään. Soveltavat kurssit arvioidaan S/H.

Kurssin hylkääminen

Opiskelija, joka on toistuvasti poissa oppitunneilta tai muulla tavalla laiminlyö opiskelua siten että arvioinnin edellytykset eivät täyty, saa kurssista merkinnän keskeytetty K.

Päätötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Númeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa (=korotustentti) suurempaa kypsyttä ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. *"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen."* (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom.)

Pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi koulukohtaisten syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä tai opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätöarvioinnista päättävät opiskelijan opettajat ja rehtori yhdessä.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mikäli arviointi koskee yksittäistä kurssia ja opiskelija katsoo, että arviointi on suoritettu virheellisesti, hän on ensin yhteydessä arvioinnin suorittaneeseen opettajaan. Jos asia ei näin selviä, opiskelija on yhteydessä rehtoriin, joka keskustelee asiasta kummankin osapuolen kanssa.

Mikäli arviointi koskee opinnoissa etenemistä tai päätöarviointia ja opiskelija katsoo, että arviointi on suoritettu virheellisesti, hän voi kahden kuukauden kuluessa pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päätöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Jos opiskelija on tyytymätön ratkaisuun, oikaisua voi pyytää aluehallintovirastolta.

Lukion oppimäärän suoritus ja lukion päättötodistus

Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus.

Päättötodistuksen kurssimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut kurssit, eikä mitään voi enää jälkikäteen poistaa. Ylioppilastodistuksen saanti edellyttää lukion oppimäärän suorittamista.

SÄHKÖINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Omat laitteet koulun verkkoon

Lukion oppitunneilla käytetään sähköisiä oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja, erikoisohjelmia, internetin aineistoa ja sosiaalisen median palveluja tiedonhankintaan ja työskentelyyn.

Opiskelijat käyttävät opiskelussa omia kannettavia tietokoneita. Tilanteesta riippuen voidaan käyttää myös tabletteja ja älypuhelimia. Laitteiden viihdekäyttö ja muu tuntityöskentelyyn liittymätön käyttö on kiellettyä.

Millainen oman laitteen pitäisi olla? Katso Tampereen lukioiden läppäriohjeesta:
<http://bit.ly/lappariohje>

Opiskelija saa opintojensa alussa käyttäjätunnuksen (= Wilma-tunnus eli wilma.tunnus@edu.tampere.fi.) ja salasanan.

- Lukioiden opetusverkon tietokoneille voivat opiskelijat kirjautua Wilma-tunnuksella ja salasanalla. Kirjautumistunnus on ad\wilma.tunnus (Kenoviivan \ löydät yleensä näppäimistöä plusmerkin vierestä ja saat sen painamalla Alt Gr ja +).
- Wilma-tunnuksella kirjaudutaan myös sähköisiin palveluihin: Wilma, Moodle, Office365 sekä Toki-verkkokirjaston sähköiset aineistot.

Lukiossa toimii langaton verkko *roam.fi*, johon kirjaudutaan Wilma-tunnuksella. Sulje kuitenkin wlan-yhteys aina kun et tarvitse verkkoa, jotta se ei ylikuormitu. Muutenkin on suositeltavaa vähentää jatkuvaa altistusta 4G- ja wlan-verkon tuottamalle säteilylle. Jo pienikin lisäetäisyys laitteisiin vähentää altistusta. Lukion langaton verkko on käytössäsi opiskelua varten.

Lukion tietokoneet

Multimedialuokkien ja ryhmätyötilojen koneet on tarkoitettu ainoastaan opiskelukäyttöön. Käytävillä olevia tietokoneita opiskelijat voivat käyttää vapaasti. Opiskeluun liittymättömien tiedostojen tulostaminen lukion laitteilla ei ole sallittua.

Sähköiset palvelut ja ohjelmat

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu tuottaa useita sähköisiä palveluja lukioille. Löydät ne osoitteesta <https://startti.tredu.fi>. Startti kannattaa tallentaa aloitussivuksi tai kirjanmerkiksi selaimiin.

startti.tredu.fi

Ylioppilastutkintolautakunnan hyväksymät ohjelmat ylioppilaskirjoituksiin löytyvät ylioppilastutkintolautakunnan sivuilta:

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/digitaalinen-ylioppilastutkinto/koejarjestelman-ohjelmat>

Opettajilta saa tarkempia ohjeita maksullisten ohjelmien hankinnasta.

Wilma

Wilma on lukion virallinen tiedotuskanava. Jokaisen tulee siis seurata Wilman viestejä, tiedotteita ja muita merkintöjä koko lukuvuoden ajan. Kurssitarjotin, kurssiarvosanat, opettajien pikaviestit, koulun tiedotteet ja opiskelijan poissaolot näkyvät Wilmassa. Opiskelija ja huoltajat viestivät opettajien kanssa Wilman kautta. Huoltaja merkitsee Wilmaan tiedon opiskelijan poissaolon syystä. Huoltajien Wilma-tunnukset sulkeutuvat, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Opiskelija voi antaa Wilman lomakkeella huoltajilleen luvan jatkaa Wilman käyttöä täysi-ikäisyyden jälkeenkin.

Wilma-tunnus on henkilökohtainen. Myös huoltajan Wilma-tunnus on henkilökohtainen. Älypuhelimien kannattaa ladata helppokäyttöinen Wilma-sovellus.

wilma.tampere.fi

Moodle

Moodle on sähköinen oppimisympäristö, jota käytetään monilla kursseilla. Kursseille kirjautumiseen tarvitaan kurssikohtainen avain, jonka opiskelijat saavat kurssin opettajalta.

moodle.tampere.fi

Office365

Opiskeluun liittyvät tiedostot opiskelija voi tallentaa pilveen henkilökohtaiseen OneDriveen ja näin ne ovat tallessa, vaikka oma kone hajoaisi. Tiedostot ovat avattavissa milloin vain laitteelta, jossa on internetyhteys. OneDrive tarjoaa rajattomasti tallennustilaa (huom. kuitenkin tiedostokohtainen 15 GB rajoitus).

Office365 tarjoaa opiskelijoille myös Outlook-sähköpostin. Osoite on etunimi.sukunimi@edu.tampere.fi tai sukunimi.etunimi@edu.tampere.fi riippuen Wilma-tunnuksen muodosta.

Office365-palvelussa on myös muita työkaluja kuten Sway-esitysohjelma, Opetuksen Areena -sivustot sekä Teams-yhteistyöalusta, joissa opettajat ja opiskelijat voivat jakaa materiaalia ja työskennellä yhdessä.

Opiskelijan Office 365 -pilveen, Moodleen tai muihin opetuksen palveluihin tallentamat tiedostot säilytetään 7 kuukautta opinto-oikeuden päättymisen jälkeen. Sen jälkeen ne poistetaan pysyvästi tietosuojasetuksen mukaisesti. Opiskelijan pitää itse tallentaa tarvitsemansa tiedostot, kun hän on valmistumassa.

<https://portal.office.com/home>

Tampereen lukioiden opiskelijat voivat ladata veloituksetta Office 365 ProPlus -paketin omalle tietokoneelleen opintojen ajaksi. Office 365 ProPlus sisältää mm. Word, Excel, PowerPoint, OneNote ja Outlook-ohjelmat. Paketin voi ladata osoitteesta

<https://portal.office.com/OLS/MySoftware.aspx>

Toki-verkkokirjasto

Toisen asteen verkkokirjaston sähköisiä aineistoja voi Wilma-tunnuksella. Etäkäyttölinkit on koottu e-aineistot-sivulle. Hyödynnä e-kirjoja, Helsingin Sanomien, Aamulehden, Iltalehden ja Kauppalehden arkistoja sekä mm. englannin, ranskan, venäjän, italian ja saksan sanakirjoja. Tokista löytyy myös hyviä linkkiloistoja avoimiin verkkoaineistoihin.

<https://toki.verkkokirjasto.fi>

TEKIJÄNOIKEUKSISTA

Lähteiden käyttö kirjallisissa töissä

Opiskelija laatii lukiossa monenlaisia kirjallisia töitä: aineita, esseitä, kirjoitelmia, referaatteja, kirja- tai elokuva-arvosteluita, portfolioita, esitelmiä ja tutkielmia. Usein kirjallisia töitä tuotetaan lähdemateriaalia käyttäen, joskus taas tekstin tulee olla täysin oma tuotos. Opettajan tehtävänannosta selviää, miten tehtävä suoritetaan. Lähteiden käytöstä säädetään tekijänoikeuslaissa (Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404).

Siteeraus eli suora lainaus

Tekijänoikeuslain mukaan on luvallista lainata sanatarkasti tekstiä julkistetusta teoksesta. Siteeraus merkitään selvästi lainausmerkkeihin ja myös lähde mainitaan. Siteeraamiselle pitää olla hyvä peruste, ja sitaatin täytyy kuulua kiinteästi aiheeseen.

Referointi

Lähdeteosta käytetään useimmiten referoimalla sen ajatuksia eli alkuperäistä tekstiä tiivistetään ja selostetaan omin sanoin. Myös tällainen lähteen käyttö on osoitettava lukijalle lähdeviitemerkinnöin. Internet-lähteet ilmoitetaan samoin.

Kuvamateriaalit

Tekijänoikeuslaki säätelee myös kaikenlaisten kuvien käyttöä, esimerkiksi valokuvien, piirroksien, kaavakuvien tai vaikkapa taulukoiden käyttöä. Niiden lainaamisen ehdot on tarkistettava lähdeteoksesta tapauskohtaisesti.

Helpoimmin lainattavissa ovat Creative Commons -lisenssillä merkityt materiaalit, joita voi käyttää lisenssin sisällön mukaan (ks. <http://creativecommons.fi>).

Plagiointi

Plagiointi tarkoittaa toisen ajatusten tai johtopäätösten käyttämistä omissa nimissään ilman, että lähde on mainittu, oli kyseessä sitten referointi tai suora lainaaminen. Tällainen teoksen käyttäminen on vilpillistä, lähteet on aina mainittava sovituilla tavoilla. Joko osittain tai kokonaan plagioitu työ hylätään. Plagioinnista on aina seurauksena myös kurinpidollisia toimia (esim. puhuttelu ja kurssin keskeytyminen).

Internet

Samat tekijänoikeudelliset periaatteet koskevat myös Internet-lähteiden käyttöä. Internetistä ei ole luvallista lainata tai kopioida mitään ilman lähdetietojen ilmoittamista, joidenkin aineistojen käyttö voi olla kokonaan kiellettyä.

Lähteet ja lisätietoa: Toikkanen, T. & Oksanen, V. 2011: Opettajan tekijänoikeusopas. Finn Lectura. Porvoo.

<http://creativecommons.fi>

<http://creativecommons.org>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>

OPISKELU MUISSA OPPILAITOKSISSA

Tampereella on monipuoliset mahdollisuudet opiskella myös oman koulun ulkopuolella sekä sisällyttää suoritettua opintoa lukion oppimäärään. Voit opiskella mm. muissa lukioissa, toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa. Opetusta tarjotaan sekä lähi- että etäopetuksena.

Opiskelijalla on lukiolain perusteella oikeus lukea hyväksyen lukion oppimäärään muualla suoritettua opintoa, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien hyväksilukeminen ei ole ongelmallista, mutta muiden kurssien kohdalla tämä kannattaa varmistaa etukäteen. Muualla suoritettujen opintojen hyväksymisestä ja vastaavuuksista päättää rehtori.

On tärkeää, että hyväksilukemisesta neuvotellaan ajoissa opinto-ohjaajan ja rehtorin kanssa, mikäli on epäselvää, ovatko opinnot opetussuunnitelman mukaisia. Alla on lueteltu tarjontaa, jonka hyväksilukemisesta on sovittu koulutuksenjärjestäjien kesken.

Mistä löydän muiden oppilaitosten tarjontaa?

Tampereen kaupungin lukioiden tarjonnan löydät **Wilmasta** (Hatanpään lukio, Sammon keskuslukio, Tammerkosken lukio, Tampereen klassillinen lukio, Tampereen lyseon lukio ja Tampereen teknillinen lukio). Kaikki lukiot Teknillistä lukiota lukuun ottamatta noudattavat samoja jaksorajoja ja osin samoja tuntikaaviota, joten välimatkoja lukuun ottamatta yhteensovittaminen on luontevaa. Kursseille ilmoitaudutaan Wilman kautta.

Aikuislukion tarjonnan löydät aikuislukion kotisivuilta <http://www.aikuislukio.tampere.fi> Kursseille pitää ilmoittautua ennen kurssin alkamista Wilman kautta.

Maakunnalliselta verkkokurssitarjottimelta <http://tv.tampereenseutu.fi/verkkokurssitarjotin/> voit valita pirkanmaalaisten lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten tarjoamia lukio- ja ammatillisia kursseja. Kursseille ilmoitaudutaan palvelun sähköisellä lomakkeella. Lue ohjeet tarjottimelta ennen kuin ilmoittaudut!

KOROTA-tarjottimella <http://korota.blogit.tampere.fi/> Tampereen yliopisto, Tampereen kesäyliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu ja **Tampereen teknillinen yliopisto** tarjoavat lukiolaisille korkeakoulutasoisia opintoja. Opintoihin ilmoitaudutaan palvelun sähköisellä lomakkeella. Ilmoittautumisajat selviävät opintojaksojen kuvauksista. Lue ohjeet tarjottimelta ennen kuin ilmoittaudut!

Mitä se maksaa?

Tampereen aikuislukion ja muiden Tampereen kaupungin lukioiden kurssit ovat maksuttomia. Kesäyliopiston kertauskursseista sinun täytyy maksaa omavastuuosuus. Maakunnalliselta verkkokurssitarjottimelta valitut kurssit sekä ja KOROTA-tarjottimen korkeakoulutasoiset opinnot ovat opiskelijoille maksuttomia, mutta oppilaitos maksaa niistä kurssimaksun (alk. 100 €). **Kurssille pääseminen ei ole automaattista: oppilaitoksesi päättää, sopiiko kurssi osaksi tutkintoasi. Keskustele verkko-opinnoista opinto-ohjaajasi kanssa! Jos joka tapauksessa haluat kurssille, voit myös maksaa sen itse.** Kurssimaksu peritään sinulta itseltäsi myös, jos et ole perunut osallistumista ennen ilmoittautumisajan päättymistä etkä tule kurssille tai keskeytät kurssin muusta syystä kuin lääkärintodistuksella osoitetun sairauden vuoksi.

YLIOPPILASTUTKINTO

Ylioppilastutkinto <https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/> sisältää neljä pakollista koetta, joiden lisäksi opiskelija voi halutessaan suorittaa ylimääräisiä kokeita. Äidinkielen koe on kaikille pakollinen koe. Loput kolme pakollista koetta valitaan neljän kokeen joukosta, johon kuuluvat toisen kotimaisen kielen koe, vieraan kielen koe, matematiikan koe ja reaalikoe. Ylioppilaskokeeseen voi osallistua, kun opiskelija on suorittanut koeaineen pakolliset kurssit. Vieraan kielen lyhyen oppimäärän kokeeseen osallistuminen edellyttää vähintään kolmen lukiokurssin suorittamista. Koska ylioppilaskoe laaditaan aineen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta, hyvään lopputulokseen pääseminen ei ole mahdollista minimikurssimäärän pohjalta.

Ylioppilaskokeet arvioidaan käyttäen seitsemää arvosanaa: i, a, b, c, m, e ja l. Näistä hylätyn kokeen arvosana on i. Vaikka opiskelija on saanut pakollisesta kokeesta hylätyn arvosanan, hän voi läpäistä ylioppilastutkinnon kompensaaation avulla.

OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

Ryhmänohjaus

Lukioomme tulevat vuosiluokat jaetaan 24 - 30 opiskelijan ryhmiin ja kukin ryhmä saa oman ryhmänohjaajan. Hänen tehtävänä on toimia opiskelijoidensa lähiohjaajana ja perehdyttää heidät lukioomme käytänteisiin, seurata heidän kurssikertymänsä, edistystään ja kunkin opiskelijan oman opiskelusuunnitelman toteutumista. Ryhmänohjaaja on ensisijainen linkki koulun ja kodin välisessä yhteistyössä.

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan kokonaisvaltaista ja yksilöllistä kehitystä ja ohjata häntä siten, että hän kykenee suunnittelemaan omaa opinto-ohjelmaansa ja pystyy tekemään koulutusta ja elämänuraa koskevia suunnitelmia ja valintoja. Opinto-ohjaajan päätehtävänä on ohjata lukio-opiskelijan jatkokoulutuksen ja uranvalinnan suunnittelua ja auttaa häntä tekemään opiskelusuunnitelmaansa lukiossa. Parhaiten tämä

onnistuu opiskelijan ja opon yhteisissä tapaamisissa. Ajat näihin henkilökohtaisiin ohjauskeskusteluihin sovitaan opon kanssa.

Opinto-ohjaan pitämät ohjauksen pakollisten kurssien oppitunnit jakaantuvat kolmelle lukiovuodelle. Kurssien tavoitteena on alussa perehdyttää opiskelijat lukio-opiskeluun ja antaa heille valmiudet opinto-ohjelman tekoon ja lopussa antaa heille mahdollisimman hyvät valmiudet jatko-opintosuunnitelmien muodostamiseen ja toteuttamiseen.

Erityisopetus

Erityisopettaja tarjoaa tietoa, opetusta ja ohjausta erilaisissa oppimisen ongelmissa. Työtapoja ovat opettaminen, keskusteleminen ja tarvittaessa eteenpäin ohjaaminen. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille tehdään kielellisten taitojen alkukartoitus. Alkukartoituksen, opiskelijoiden toiveiden ja opettajien suositusten perusteella opiskelijoille tarjotaan kurssimuotoista (OP5) ja yksilöllistä erityisopetusta. Kurssin tavoitteena on tutustua itseen oppijana ja tehostaa omaa opiskelua. OP5-kurssilla arvioidaan opiskelijan lukitaitoja ja laaditaan tarvittaessa lausunto Ylioppilastutkintolautakuntaa varten.

Erityisopettaja paikalla keskiviikkoisin ja torstaisin, huone R119
Airi Tikkanen p. 050 401 2453, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Tutorit

Lukiossamme on jokaisella ryhmällä omat tutor-opiskelijansa, jotka varsinkin lukio-opiskelun alussa toimivat ryhmäläistensä tukena kaikissa kouluun liittyvissä asioissa. Me kaikki Clasussa toivomme, että opiskelu täällä olisi mahdollisimman antoisaa ja turvallista.

Opinto-ohjaus laajasti ymmärrettynä onkin sitä, että jokainen meistä toimii toisensa auttajana ja tukijana, myötäeläjänä niin ilossa kuin vastoinkäymisessäkin.

Kerro kiusaamisesta tai häirinnästä

Clasussa ei hyväksytä kiusaamista tai häirintää missään muodossa. Asiaan puuttuminen kuuluu kaikille oppilaitosyhteisön jäsenille. Voit kertoa kokemuksestasi tai havainnoistasi kenelle tahansa henkilöstöön kuuluvalle tai ilmoittaa asiasta Wilman linkin välityksellä (linkki löytyy Wilman pysyvistä tiedotteista). Asian selvittäminen aloitetaan viipymättä. Kaikki ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti.

KESTÄVÄ KEHITYS

Sijainti keskustassa rautatieaseman lähetyvillä mahdollistaa julkisen liikenteen käytön. Myös pyöräilyä koulumatkoilla suositellaan liikenneturvallisuus huomioiden.

Paperitulosteiden ottamista vältetään ja tulosteet otetaan mahdollisuuksien mukaan kaksipuoleisina. Paperijäte kierrätetään paperinkeräysastioihin.

Kouluruokalassa on mahdollisuus valita kasvisruokaa liharuuan ohkeen tai sijasta. Jokainen ruokailija yrittää ruokaa annostellessaan minimoida ruokahävikkiä. Ruokala on varannut koululounasannoksen jokaiselle opiskelijalle, joten sekin vähentää ruokahävikkiä, kun opiskelijat syövät koululounaan. Jälkiruokakahvi juodaan laseista, jolloin kertakäyttömukijätettä ei synny.

Kukaan ei tahallisesti töhri tai riko koulun tai kenenkään muun omaisuutta. Opiskelija voi ilmoittaa vahtimestarille tai koulun muulle henkilökunnalle havaitsemistaan ongelmista tiloissa, esim. vuotavista hanoista.

Jokainen opiskelija huolehtii omalta osaltaan koulun siisteydestä, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta ympäristöarvot huomioiden.

OPISKELIJAKUNNAN HALLITUKSEN PALSTA

Morjensta Clasulaisen alku!

Olet valinnut älyttömän mahtavan koulun, Clasun, jonka menoon voit itsekin vaikuttaa. Koulussamme nimittäin on opiskelijakunnan hallitus, joka ahtautuu joka viikko liikuntatilojen viereiseen tilaansa keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Näitä asioita ovat esimerkiksi tapahtumien järjestäminen, kuten vappujuhla tai mahdollisesti Clasu-lanit, ja edunvalvonnallinen toiminta koulussa henkilökunnan kanssa ja Tampereella nuorisovaltuuston kanssa.

Tekemistä hallituksessa, tuttavallisemmin OPKH:ssa, löytyy jokaiselle oman kiinnostuksen ja jaksamisen mukaan. Mukavassa tiimissä voi kehittyä kokoustajana ja toteuttaa omia ideoitaan, myös ilman minkäänlaista taustaa byrokratian ihmeellisyyksistä. Mukaan pääsee osallistumalla kokouksiin ja välituntipalavereihin, joista tarkemmat tiedot ovat OPKH:n ilmoitustaululla suoraan yhdysrakennuksen ovien edessä, ja asettumalla ehdolle hallitukseen yleiskokouksessa, joka järjestetään pari kuukautta koulun alkamisen jälkeen. Kaikki kokoukset ja välituntipalaverit ovat täysin avoimia kaikille clasulaisille.

Haluan toivottaa kaikki clasulaiset, mukaan lukien sinut, tervetulleiksi OPKH:n toimintaan. Tehdään Clasusta vielä parempi paikka yhdessä.

Terveisin,
Jaakko Sirén
Opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtaja

OPINTOTUKI

Lukion oppilas voi opintotukena saada valtion varoista opintorahaa sekä valtion takauksen opintolainalle. Opintorahaa ei tarvitse maksaa takaisin. Tuki myönnetään hakemuksen jättämistä seuraavan kuukauden alusta. Sen myöntämisperusteita ovat hakijan opintomenestys ja vähävaraisuus. Opintorahan perusosaa ei myönnetä opiskelijalle, joka on oikeutettu lapsilisään. Opintotuki voidaan myöntää sitä seuraavan kuukauden alusta, jona hakija täyttää 17 vuotta. Esitteitä ja hakulomakkeita saa lukion kansliasta.

KOULUMATKAT

Lukion oppilaat eivät saa ilmaisia koulumatkoja. Lukiolaiset voivat ostaa TKL:n nuorisolipun, joka on tarkoitettu 12 -19-vuotiaille. Jos koulumatka on yli 10 km, mutta alle 100 km, ja kulut kuukaudessa ovat yli 54 €, opiskelija on oikeutettu Kelan maksamaan koulumatkatukeen. Esitteitä ja hakulomakkeita saa kansliasta.

KOULUTAPATURMAT JA VAKUUTUS

Tampereen kaupungin lukioiden opiskelijat on tapaturmavakuutettu koulualueella varsinaisella kouluajalla opetuksen aikana, välitunneilla ja otettaessa osaa koulun opetussuunnitelman puitteissa järjestettyyn toimintaan sekä niihin välittömästi liittyvillä meno- ja paluumatkoilla.

Koulun toiminnassa sattuneista tapaturmista tulee välittömästi ilmoittaa kurssin opettajalle tai opintomatkan vastuuhenkilölle riippumatta siitä, syntyykö hoitokustannuksia.

Tapaturmat hoidetaan terveydenhoitajan tai lääkärin ohjeiden ja läheteiden mukaisesti joko julkisen tai yksityisen terveydenhuollon toimipisteissä.

Tapahtumasta tehdään koululla mahdollisimman pian koulusihteerin kanssa tapaturmailmoitus. Tapaturmasta aiheutuneet kustannukset maksetaan ensin itse ja korvaukset haetaan vakuutusyhtiöiltä jälkikäteen. Hakemuksen voi täyttää verkossa <http://www.lahitapiola.fi/yritys>

Vakuutuksista korvataan myös lääkärin määräämät ylimääräiset koulukyydit lääkärinlausunnon perusteella. Vakuutus ei kata vaatteita, tavaroita, varusteita eikä välillisiä kuluja.

Matkustajavakuutus on voimassa lukion opiskelijoiden opetussuunnitelman mukaisilla ulkomaan matkoilla sekä niihin sisältyvinä vapaa-aikoina. Vakuutus koskee tapaturmia ja sairastumista matkan aikana. Matkatavarat eivät kuulu korvauksen piiriin.

OPISKELIJAHUOLTO

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona (*Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1297/2013) 3§*).

Koulun henkilökunta sekä kouluterveydenhuollosta ja muusta oppilashuollosta vastaavat henkilöt saavat salassapitovelvollisuuden estämättä antaa toisilleen sekä koulutuksesta vastaaville viranomaiselle opiskelun asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. (Lukiolaki 32 §)

Toisen asteen kuraattori ja -psykologipalvelut

Kuraattori ja psykologi tarjoavat opiskelijoille hyvinvointia tukevia vastaanottokäyntejä. Käynneillä kartoitetaan opiskelijan elämäntilannetta ja tuen tarvetta ja annetaan ohjausta, neuvontaa ja tukea. Tarpeen mukaan opiskelija ohjataan jatkotutkimuksiin ja jatkohoitoon sekä muiden palveluiden piiriin. Kuraattori ja psykologi toimivat tarpeen mukaan linkkinä opiskelijan, kodin ja koulun sekä eri yhteistyötahojen välillä.

Opiskelijat voivat hakeutua kuraattorille tai psykologille ottamalla itse yhteyttä tai pyytämällä yhteydenottoa esimerkiksi vanhempien, kouluterveydenhoitajan, ryhmänohjaajan, opettajan, opinto-ohjaajan, rehtorin tai erityisopettajan kautta. Käynnit ovat maksuttomia, luottamuksellisia ja vapaaehtoisia.

Kuraattori Pia Hoivassilta

Kuraattori auttaa opiskelijoita opiskeluun (esim. motivaatio-ongelmat ja poissaolot), ihmissuhteisiin, sosiaalisiin ongelmiin (esim. perheongelmat ja päihteiden käyttö) sekä itsenäistymiseen (talous- ja asuntoneuvonta) liittyvissä asioissa. Tarvittaessa kuraattori tekee myös kriisityötä.

Ajan voi varata puhelimitse **040 800 4270**, sähköpostitse **pia.hoivassilta@tampere.fi** tai **Wilman** kautta. Kuraattorin huone on **R1 119**.

Psykologi

Psykologi ohjaa, neuvoo ja tukee lukiolaisia psyykkiseen hyvinvointiin, opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvissä asioissa. Yhteyttä voi ottaa esimerkiksi opiskelustressin, masennuksen, ahdistuneisuuden, jännittämisen tai yleisen pahan olon tunteiden vuoksi. Myös kriisitilanteissa voi kääntyä psykologin puoleen.

Tampereen klassillisessa lukiossa aloittaa uusi koulupsykologi lukuvuoden alussa. Asiasta tiedotetaan tuolloin tarkemmin Wilmassa.

Opiskeluterveydenhuolto

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitaja Leena Alasorvari gsm 040-5826604

Terveydenhoitaja tekee ensimmäisen vuoden opiskelijoille terveystarkastuksen ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Terveystarkastuksen kiireellisyys määritellään terveystarkastuksen perusteella ja tarvittaessa tilataan aiemmat terveystiedot. Terveystarkastus painottuu keskusteluun terveyteen ja opiskeluun vaikuttavista asioista. Tarkastuksessa katsotaan kasvu, ryhti, mitataan verenpaine ja tarvittaessa tarkistetaan näkö, kuulo ja hemoglobiini. Myös perusrokotussuoja tarkistetaan, joten rokotuskortti on hyvä olla mukana käynnillä.

Terveydenhoitajan puoleen voi kääntyä kaikissa opiskelijan terveydentilaan liittyvissä asioissa joko henkilökohtaisesti, puhelimitse tai wilman kautta.

Terveydenhoitajan vastaanotto koululla on ilman ajanvarausta: ma - to klo 9.30-11.30.

Terveydenhoitaja on koululla myös joka toinen perjantai. Muuna aikana ja parillisina perjantaina, jolloin terveydenhoitaja on toisella koululla, hän vastaa puhelimeen mahdollisuuksien mukaan.

Opiskeluterveydenhuollossa on mahdollisuus varata aika terveydenhoitajan vastaanotolle sähköisesti. <http://www.tampere.fi/sosiaali-jaterveyspalvelut/verkkoasiointi.html>

Jos opiskelija oman **terveydenhoitajan poissa ollessa** tarvitsee kiireellistä, samana päivänä tapahtuvaa sairaanhoitoa, niin hän voi ottaa yhteyttä Tullinkulman opiskeluterveydenhuollon neuvonta- ja ajanvarausnumeroon 040-8062454 klo 8.15-15.00 perjantaisin klo 8.15-13.00. Opiskelijat voivat ottaa tarvittaessa yhteyttä oman asuinalueensa terveysasemalle, Tampereen kaupungin terveystarkastuksen neuvonta gsm 03 10023 (7-22)

Lääkäripalvelut

Tampereella opiskelevat lukiolaiset saavat perustason lääkäripalvelut kaupungin opiskeluterveydenhuollosta. Opiskelijat hakeutuvat **oman koulun terveydenhoitajan** vastaanotolle, jossa tarvittaessa tehdään ajanvaraus lääkärille joko koululle tai opiskeluterveydenhuollon keskitettyyn toimipisteeseen Tullinkulmaan.

Yli 18-vuotiaille lääkäripalvelut ovat maksullisia koskien sairaanhoitokäyntejä. Vuonna 2018 käyntimaksut (17,70 €) peritään kolmelta ensimmäiseltä kerralta, jonka jälkeen käynnit ovat maksuttomia yhden kalenterivuoden aikana. Huom. peruuttamattomasta lääkärinajanvarauksesta peritään 50,80€.

Lisätietoja Tampereen opiskeluterveydenhuollon internetsivuilta:

<http://www.tampere.fi/opiskeluterveys>

Suun terveydenhuolto

Terveyskeskuksen antama hammashoito on maksutonta alle 18-vuotiaille. Ajan voi varata keskitetystä ajanvarauksesta ma - pe klo 8.00 -17.00, numerosta (03) 5657 0100. Ajan tarkistaminen, siirtäminen ja peruuttaminen sekä ensimmäisen ajan varaaminen suuhygienistille ja kiireellisen hammaslääkäriajan varaaminen on mahdollista myös sähköisen asiointin kautta. <http://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveyspalvelut/suun-terveydenhuolto/ajanvaraus.html>

Vieraspaikkakuntalaisella opiskelijalla on oman kotikunnan hammashoidon sijasta mahdollisuus käyttää Tampereen kaupungin suun terveydenhuollon palveluja. Hammashoitopalvelujen käyttäjäksi voi ilmoittautua netissä olevalla lomakkeella, jota voi myös tilata keskitetystä ajanvarauksesta. <http://www.tampere.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveyspalvelut/suun-terveydenhuolto/lomakkeet.html>
Keskitetty ajanvaraus kaikkiin hammashoitoloihin puh. (03) 5657 0100 ma - pe klo 8 – 17

TAMPEREEN KAUPUNGIN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

1. Järjestyssääntöjen soveltamisalue

Järjestyssäännöt ovat voimassa Tampereen toisen asteen koulutuksen oppilaitoksien ja toimipisteiden alueilla ja opiskeluun välittömästi liittyvissä tilanteissa. Ne koskevat kaikkia alueilla toimivia tai vierailevia henkilöitä.

Oppilaitoksen alueiksi katsotaan toimipisteiden tontit ja niillä olevat rakennukset sekä alueet, joilla opiskelijat ovat opetussuunnitelmien mukaisissa tehtävissä ja työssä oppimassa. Opiskeluun liittyviä tilanteita ovat myös oppilaitoksen järjestämät opiskeluajan ulkopuolella pidettävät tilaisuudet sekä opiskelijoiden oppilaitoksen tiloissa järjestämät tilaisuudet ja tapahtumat, joissa opiskelijat edustavat oppilaitosta.

Opetussuunnitelman mukaisessa opiskelussa työpaikoilla opiskelija noudattaa työpaikan toimintaohjeita ja määräyksiä sekä hyviä käytöstapoja.

Opiskelijan tulee noudattaa oppilaitosten muita toimintaohjeita.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta.

Opiskelijalla on oikeus ja velvollisuus osallistua opetukseen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opetukseen katsotaan kuuluvan myös muu oppilaitoksen toiminta (tapahtumat, teemapäivät, retket ym.).

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

Opiskelijan on noudatettava järjestyssääntöjä sekä oppilaitoksen henkilökunnan antamia opetukseen, työturvallisuuteen ja käyttäytymiseen liittyviä ohjeita.

3. Työrauha

Jokainen opiskelija ja henkilökunnan jäsen on osaltaan vastuussa opiskelu- ja työyhteisön ilmapiiristä ja hyvinvoinnista. Opiskeluympäristöön kuulumattomasta toiminnasta tulee ilmoittaa henkilöstölle. Oppilaitoksessa ei hyväksytä kiusaamista missään muodossa.

Opettajalla on oikeus poistaa häiritsevä opiskelija oppimistilanteesta.

Työrauhan ylläpitämiseksi oppilaitoksella on oikeus varmistaa että oppilaitokseen ei tuoda eikä työpäivän aikana pidetä hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussa pidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

4. Työturvallisuus

Kaikissa opiskelutilanteissa on käytettävä oppilaitosten ohjeiden mukaisia työturvallisia työasuja, henkilökohtaisia suojaimeja ja asiallista vaatetusta.

Työturvallisuusmääräyksiä ja – ohjeita on ehdottomasti noudatettava ja tarvittavat suojavälineet on pidettävä käyttökelpoisina ja helposti saatavilla. Turvallisuuteen liittyvistä puutteista on välittömästi ilmoitettava vastuuhenkilölle. Mikäli opiskelija ei ohjeista huolimatta suostu käyttämään suojavälineitä, hänen työskentelynsä on estettävä tapaturmalle alttiilla työvälineellä ja -paikalla.

5. Oppilaitoksen omaisuuden käsittely

Oppilaitoksen omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Toiminnassa tarvittavia raaka- ja tarveaineita on käsiteltävä ohjeiden mukaisesti. Jos opiskelija vahingoittaa tai hävittää oppilaitoksen omaisuutta, hän on velvollinen ilmoittamaan siitä heti opettajalle. Vahingon aiheuttaja on korvausvelvollinen aiheuttamastaan vahingosta vahingonkorvauslain (L 412/74) mukaan. Oppilaitoksen omaisuuden lainaamiseen on saatava aina lupa asianomaisesta omaisuudesta vastaavalta henkilöltä. Oppilaitos ei vastaa opiskelijoiden tavaroiden säilytyksestä eikä niille tapahtuvista vahingoista.

6. Teknisten laitteiden käyttö

Teknisiä laitteita, kuten puhelimia ja tietokoneita käytetään opetustilanteissa vain opiskelutarkoituksiin tekijänoikeudet huomioiden. Kuvaaminen / äänittäminen ja levittäminen oppilaitoksen erilaisissa oppimisympäristöissä on kielletty ilman erillistä lupaa. Erillisiä tietoturva- ja tietosuojaohteita ja tietoverkon käyttöä sääntöjä on noudatettava.

7. Päihteet, tupakointi ja uhkapelit

Päihteiden hallussapito ja käyttäminen sekä niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen oppilaitoksen tiloissa ja toiminnoissa on kielletty. Jokainen on velvollinen puuttumaan asiaan, jos tekee päihteisiin liittyviä havaintoja.

Tupakkalain (L 698/2010 12 § momentti 2) mukaan tupakkatuotteiden (myös sähkötupakan ja nuuskan) käyttö on kielletty perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja opiskelija-asuntoloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla.

Uhkapelien pelaaminen oppilaitoksessa on kielletty.

8. Yleisiä ohjeita

Oppilaitosten ja toimipisteiden alueilla noudatetaan yleisesti hyväksytyjä käyttäytymistapoja.

Oppilaitoksessa noudatetaan lakeja tasa-arvosta (L609/1989) ja yhdenvertaisuudesta (L21/2004).

Oppilaitoksen tilat sisällä ja ulkona pidetään siisteinä. Myös toimipisteiden välitön lähiympäristö tulee pitää siistinä.

Oppilaitoksen tiloissa ammatillisen- ja lukiokoulutuksen toimintaan liittymättömän materiaalin esittämiseen ja levittämiseen tarvitaan lupa toimipisteestä vastaavalta.

Kulkuvälineet jätetään niille varatuille paikoille. Pelastustiet jätetään avoimiksi.

9. Ammatillisen koulutuksen asuntola

Asuntolassa on omat erilliset säännöt. Jos opiskelijalle on osoitettu asunto opiskelija-asuntolasta tai vastaavasta, hänen asumistaan koskevat oikeudet, velvollisuudet ja

rangaistukset käsitellään voimassa olevan lain ja asetuksen mukaisesti opiskelija-asuntolan sääntöjen osoittamalla tavalla (L 630/98, § 35).

10. Seuraamukset rikkomuksista

Seuraamukset rikkomuksista perustuvat lakiin ammatillisesta peruskoulutuksesta 21.8.1998/630 ja lukiolakiin 21.8.1998/629.

Seuraamuksia ovat kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen, häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen sekä opinnoista pidättäminen.

OPETUS LUKUVUONNA 2018 – 2019

Koulunkäynti alkaa 1. vuoden opiskelijoilla to 9.8. klo 8.00
(Päärakennuksen 1. kerros, Auditorium)

Syyslukukausi 9.8. – 21.12.2018
Syysloma 15.10. – 21.10.2018

Kevätlukukausi 7.1. – 1.6.2019
Talviloma 25.2. – 3.3.2019

1. jakso 9.8. - 1.10.2018
2. jakso 2.10. - 28.11.2018
3. jakso 29.11.2018 - 5.2.2019
4. jakso 6.2. - 4.4.2019
5. jakso 5.4. - 1.6.2019

Tuntikaavio lv. 2018 - 2019

Kello	Ma	Ti	Ke	To	Pe
8.15 - 9.30	8	1	7	7	1
9.45 - 11.00	6	2	5	5	2
*)	3	4	3	4	4
13.20 - 14.35	5	6	2	6	3
14.45 - 16.00	7	8	1	8	9

*) Rongansiipi luokat R204 - R211
Opetusta klo 11.45 - 13.00, ruokailu klo 11.00 - 11.45

*) Päärakennus 1. ja 3. kerros
Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 11.30 - 12.00

*) Rongansiipi luokat R113, R122
Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 11.45 - 12.15

*) Päärakennus 2. kerros
Opetusta klo 11.15 - 13.00, ruokailu klo 12.00 - 12.30

*) Rongansiipi luokat R128, R130, R132, R212, R227
Opetusta klo 11.15 - 12.30, ruokailu klo 12.30 - 13.00

PÄÄTTÖVIIKOT JA PALAUTUKSET Iv. 2018 - 2019

1. jakso

klo	pe 21.9.	ma 24.9.	ti 25.9.	ke 26.9.	to 27.9.	pe 28.9.	ma 1.10.
8.15 - 11.30 (sis. 15 min tauko)	1, 7 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely
12.15 - 13.30	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	Opettajainkokous
13.45 - 14.45	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	

Palautuspäivä ke 10.10.

2. jakso

klo	ti 20.11.	ke 21.11.	to 22.11.	pe 23.11.	ma 26.11.	ti 27.11.	ke 28.11.
8.15 - 11.30 (sis. 15 min tauko)	1, 7 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely
12.15 - 13.30	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	Opettajainkokous
13.45 - 14.45	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	

Palautuspäivä ti 4.12.

3. jakso

klo	ma 28.1.	ti 29.1.	ke 30.1.	to 31.1.	pe 1.2.	ma 4.2.	ti 5.2.
8.15 - 11.30 (sis. 15 min tauko)	1, 7 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely
12.15 - 13.30	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	Opettajainkokous
13.45 - 14.45	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	

Palautuspäivä ke 13.2.

4. jakso

klo	ke 27.3.	to 28.3.	pe 29.3.	ma 1.4.	ti 2.4.	ke 3.4.	to 4.4.
8.15 - 11.30 (sis. 15 min tauko)	1, 7 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely
12.15 - 13.30	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	Opettajainkokous
13.45 - 14.45	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	

Palautuspäivä ke 10.4.

5. jakso

klo	ti 21.5.	ke 22.5.	to 23.5.	pe 24.5.	ma 27.5.	ti 28.5.	ke 29.5.
8.15 - 11.30 (sis. 15 min tauko)	1, 7 työskentely	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely
12.15 - 13.30	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	
13.45 - 14.45	2 työskentely	3 työskentely	4 työskentely	5 työskentely	6 työskentely	8 työskentely	

Palautuspäivä pe 31.5.

Palautuspäivien aikataulu

klo	
8.15 - 9.30	lukujärj. mukaista opetusta
9.40 - 10.00	K1 / K7 PAL
10.00 - 10.20	K2 PAL
10.20 - 10.40	K3 PAL
10.40 - 11.00	K4 PAL
11.00 - 11.20	K5 PAL
11.20 - 11.40	K6 PAL (2. ja 3.) / RUOKAILU (1.)
11.40 - 12.00	K8 PAL (2. ja 3.) / RUOKAILU (1.)
12.00 - 12.20	RUOKAILU
12.20 - 12.40	K6 PAL (1.) / RUOKAILU (2. ja 3.)
12.40 - 13.00	K8 PAL (1.) / RUOKAILU (2. ja 3.)
13.20 - 14.35	lukujärj. mukaista opetusta
14.45 - 16.00	lukujärj. mukaista opetusta

Pe 31.5.2019 aikataulu

9.40 - 10.00	K1 PAL
10.00 - 10.20	K2 PAL
10.20 - 10.40	K3 PAL
10.40 - 11.00	K4 PAL
11.00 - 11.20	K5 PAL / RUOKAILU
11.20 - 11.40	K6 PAL / RUOKAILU
11.40 - 12.00	K8 PAL / RUOKAILU
12.00 - 12.20	K7 PAL / RUOKAILU
12.20 - 12.40	Kevätjuhlat
12.40 - 13.00	RUOKAILU

TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION LUKUSUUNNITELMA

Kurssien sijoittuminen

lukuvuonna 2018 - 2019

Yhteiset oppiaineet		1. vuosi	2. vuosi	3. vuosi	
		kurssit	kurssit	kurssit	
Äidinkieli		1 2 3 7	4 5 7	6 7 8 9	
Kielet	A1 Englanti	1 2 3	4 5 6 7	7 8	
	A1 Saksa	1 2 3	4 5 6	7 8	
	B1 Ruotsi	1 2	3 4 5 6	6 7	
	B2 Ra	9 10 1 2	3 4 5 6	7 8	
	B3 Ra	1 2 3 4	5 6 7 8	9 10	
	B2 Sa	10 11 1	2 3 4 5	6 7 8	
	B3 Sa	1 2 3	4 5 6 7	8 9 10	
	B3 Ea	1 2 3	4 5 6 7	8	
	B3 Ve	1 2 3	4 5 6	7 8	
	B3 Latina	1 2 3	4 5 6	7 8	
B2 Latina	9 10 11	1 2 3 4 5	6 7 8		
Matematiikka	Lyhyt tai	1 2 3	4 5 8	6 7 9 10	
	Pitkä	1 2 3 4 5	6 7 8 11 12	9 10 13 14	
Ympäristö ja luonnontieteet	Terveystieto	1	2 3	2 3	
	Biologia	1 2	3 4	5	
	Maantieto	1	2 3	2 3 4	Korista kurseja
	Fysiikka	1 2 3	4 5 6	7 9	
	Kemia	1 2	3 4	5 6	
Humanistis-yhteiskuntatieteet	Uskonto tai ET	1 5 6	2 5 6	5 6	
	Filosofia	1	2		
	Psykologia	1	2 3 4	3 4	Korista kurseja
	Historia	1 4 5	2 3 4 5 6	6	
	Yht.kunt.opi	1	1 2 3 4	2 3 4	
Taideaineet 1)	Kuvataide	1 3 4	2 3 4	3 4	
	Musiikki	1 3 4	2 3 4	3 4	
Liikunta		1 3 4 5	2 3 4 5	3 4 5	
Taiteiden väliset Teema-opinnot					
Oppilaanohjaus		1	2 (½)	2(½)	
Valtakunnalliset kurssit					
Muut kurssit					
Yhtensä 1. vuosi			2.vuosi	3. vuosi	
				4. vuosi	
Lukiokurssit yhteensä (min 75 kurssia)					
1) Taideaineissa suoritetaan yhteensä 3 pakollista kurssia.					

TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION LUKUSUUNNITELMA
Luonnontiedekurssien sijoittuminen opetussuunnitelmassa

FONTIT: **valtakunnallinen pakollinen kurssi**, valtakunnallinen syventävä kurssi,
koulukohtainen kurssi, luonnontiedepainotuksen kurssi

		1. vuosi								2. vuosi								3. vuosi							
		kurssit								kurssit								kurssit							
Ympäristö - ja luonnontieteet	Biologia	1	2	9	10	12	15			3	4	5	10	11	12	14	16	17			8				
	Fysiikka	1	2	3	10	11	16	18	19	4	5	6	8	12	15	16	17	20	22	7	9	13	14	17	
	Kemia	1	2	8	10	11	13	16		3	4	6	9	10	12	15	17	18		5	7	9	10		
	Luon.tiede									2	3									1	2				
Yhtensä																									

Tutkielmakurssi, joka suoritetaan lukujärjestyksen ulkopuolella: BI15, FY18, KE11

Itsenäisesti suoritettava kurssi: BI13

Yhteistyökurssit: BI16 (TTY), FY19 (TTY), FY20 (TAMK), KE13 (TAMK), KE12 (TTY)

Valtakunnallisiin kursseihin liittyvät kurssit:

BI9 1/2 (valitaan kurssin BI1lu rinnalle)

BI14 1/2 (valitaan kurssin BI3lu rinnalle)

FY10 1/2 (valitaan kurssin FY1lu rinnalle)

FY11 1/2 * 2 (valitaan hajautetusti kurssien FY2lu ja FY3lu rinnalle)

FY12 1/2 * 2 (valitaan hajautetusti kurssien FY5lu ja FY6lu rinnalle)

KE8 1/2 (valitaan kurssin KE1lu rinnalle)

KÄYTETTÄVÄT OPPIKIRJAT LUKUVUONNA 2018 - 2019

Uuden opetussuunnitelman (2016) mukaiset kurssit

Aine	Oppikirjan nimi
Äidinkieli	Särmä (Otava) painettu/sähköinen kurssivihko/sähköinen materiaali sovitaan kurssin alkaessa
A Englanti	Insights (Otava) painettu/sähköinen
A Saksa	oppikirja sovitaan kurssin alkaessa
B1 Ruotsi	Fokus (Otava) painettu/sähköinen
B2 Saksa	kurssilla SAB201 Plan D (SanomaPro), painettu/sähköinen muilla kursseilla oppikirja sovitaan kurssin alkaessa
B2 Ranska	J'aime (Otava) painettu/sähköinen
B2 Latina	Clavis Latina I - III (Opetushallitus) lanua Latina (Artipictura) Ars Grammatica (Yliopistopaino)
B3 Saksa	kursseilla SAB301 - 03 Plan D (SanomaPro), painettu/sähköinen, muilla kursseilla oppikirja sovitaan kurssin alkaessa
B3 Ranska	J'aime (Otava) painettu/sähköinen
B3 Latina	Clavis Latina I - III (Opetushallitus), lanua Latina (Artipictura), Ars Grammatica (Yliopistopaino)
B3 Espanja	oppikirja sovitaan kurssin alkaessa
B3 Venäjä	kursseilla VEB301 - 06 Allen et al, Ponjatno (FinnLectura), kursseilla VEB307 - 08 oppikirja sovitaan kurssin alkaessa
B3 Italia	Bella Vista 1 (SanomaPro) painettu/sähköinen
Matematiikka	Yhteinen tekijä lukion matematiikka 1 (SanomaPro) painettu Tekijä pitkä matematiikka 2 - (SanomaPro), painettu/sähköinen Tekijä lyhyt matematiikka 2 - (SanomaPro), painettu/sähköinen
Biologia	Bios (SanomaPro) painettu/sähköinen
Maantiede	Manner (Otava) painettu/sähköinen
Fysiikka	FY01 kirja sovitaan kurssin alkaessa, muilla kursseilla Fysiikka (SanomaPro), painettu/sähköinen
Kemia	Mooli (Otava), painettu/sähköinen. paitsi kurssilla KE07 oppikirja sovitaan kurssin alkaessa
Uskonto/Ev.lut.	Verso (SanomaPro), painettu/sähköinen
ET	Lukion elämäkatsomustieto (Opintoverkko) painettu/sähköinen
Filosofia	Filosofian haasteet (Ateena) painettu/sähköinen
Psykologia	Motiivi (SanomaPro), painettu/sähköinen
Historia	Kaikkien aikojen historia (Edita) painettu/sähköinen
Yhteiskuntaoppi	Kanta (Edita) painettu/sähköinen
Terveystieto	Terve (SanomaPro) painettu/sähköinen

YHTEYSTIEDOT

Tampereen klassillinen lukio

Tuomiokirkonkatu 5, 33101 TAMPERE

Sähköpostiosoite: klassillinen.lukio@tampere.fi

Koulun kotisivu: clasu.net

Rehtori Kari Hanninen	040 773 8285
Apulaisrehtori Mirkka Iivonen	040 806 3956
Koulusihteeri Tarja Lammi	040 806 2432
Koulusihteeri Timo Tamminen	040 801 6761
Opinto-ohjaaja Lauri Seppälä	040 718 8505
Opinto-ohjaaja Jukka Kinnaslampi	040 806 4193
Vahtimestari Harri Kaitoniemi	03 5656 7376
Terveydenhoitaja Leena Alasorvari	040 582 6604
Ruokapalveluesimies Jaana Kulmala	040 773 6910

Sähköpostiosoitteet etunimi.sukunimi@tampere.fi (poikkeukset nimen yhteydessä)

Opettajat:

Ahde Tiina, FM	AhdTii	KE, 17E:n ryhmänohjaaja
Ahonen Anita, FM	AhoAni	RU, 17A:n ryhmänohjaaja
Ahtola Pasi, DI	AhtPas	FY, 18F:n ryhmänohjaaja
Anttila Tomi, FM	AntTom	FY, MA, 18G:n ryhmänohjaaja
Forsblom Nina, FM	ForNin	VE
Hanninen Kari, FM	HanKar	MA, rehtori
Hassinen Maiju, FM	HasMai	GE, TE, 18A:n ryhmänohjaaja
Heino Sarpa, FM	HeiSar	MA, 17F:n ryhmänohjaaja
Henttonen Pekko, FM	HenPek	YH
Iivonen Mirkka, FL	IivMir	MA, apulaisrehtori
Kankkunen Heli, FM	KanHel	EN, 18B:n ryhmänohjaaja
Kinnaslampi Jukka, FM, OPO	JukKin	opinto-ohjaus, 15J:n ryhmänohjaaja
Korhonen Urpu-Elina, TaM (urpu.korhonen@)	KorUrp	KU
Laurikka Tuija, FM	LauTui	EN, LA, RA, ITA, 17B:n ryhmänohjaaja
Leikkanen Antti, FM	LeiAnt	ÄI, 18E:n ryhmänohjaaja
Luoma-aho Elina, FM	LuoEli	BI, 16F:n ryhmänohjaaja
Moilanen Antti, FM	MoiAnt	FY, KE, 16G:n ryhmänohjaaja
Männikkö Ilkka, FM	MänIlk	FI, HI, 17C:n ryhmänohjaaja
Pihkala-Posti Laura, FM	PihLau	SA
Pitkänen Virpi, MuM	PitVir	MU, 17D:n ryhmänohjaaja
Popov Hristo, LITM	PopHri	LI, 18C:n ryhmänohjaaja
Rauhala Mari, TM	RauMar	UE
Rautiainen Emilia, DI	RauEmi	MA, 17G:n ryhmänohjaaja
Riponiemi Johanna, FM	RipJoh	ÄI, 16B:n ryhmänohjaaja
Saarinen Minna, FM	SaaMin	FY, 16E:n ryhmänohjaaja

Seppälä Lauri, KM, OPO	SepLau	opinto-ohjaus, 15L:n ryhmänohjaaja
Sinisalo Hannu, FM (hannu.s.sinisalo@)	SinHan	MA, 18H:n ryhmänohjaaja
Sipilä Laura, FT	SipLau	BI, GE, TE
Suonio Annukka, FM	SuoAnn	EN, 16C:n ryhmänohjaaja
Syri Elina, FM	SyrEli	RU, EN
Taajoranta Saara, FM	TaaSaa	RU, SA, 16D:n ryhmänohjaaja
Tikkanen Airi, KM, EO	TikAir	erityisopettaja
Turunen Mikko, FT	TurMik	ÄI, 18D:n ryhmänohjaaja
Tähtelä Saara FM	TähSaa	EN, EA, 18E:n ryhmänohjaaja
Vehmanen Elisa, FM	VehEli	PS, ET, 16A:n ryhmänohjaaja
Währn Mira, TM	WähMir	UE, HI

TAMPEREEN KLASSILLISEN LUKION OPETUSSUUNNITELMAN KURSSIEN SISÄLLÖT

pa = valtakunnallinen pakollinen kurssi

sy = valtakunnallinen syventävä kurssi

so = soveltava kurssi

ksy = koulukohtainen syventävä kurssi

lu = koulukohtainen luonnontiedepainotuksen soveltava kurssi

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

ÄI01 Tekstit ja vuorovaikutus (pa vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on tekstien monimuotoisuuden ymmärtäminen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Opiskelijan viestijäkuva syventyy ryhmäkeskusteluissa, proosaa analysoimalla, lähteitä kriittisesti tutkimalla ja moniäänisiä tekstikokonaisuuksia erittelemällä. Lisäksi kurssilla referoidaan, opetellaan aineiston pohjalta kirjoittamista ja tulkitaan mediatekstejä sekä kuvia.

ÄI02 Kieli, kulttuuri ja identiteetti (pa vuositaso 1)

Kurssilla keskeistä on kielentuntemus sekä suomen kielen ja kulttuurin erityisyyden ymmärtäminen. Opiskelija oppii prosessikirjoittamista sekä kehittyy palautteen antajana ja vastaanottajana. Kurssilla perehdytään myös informatiiviseen puhumiseen.

ÄI03 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (pa vuositaso 1)

Kurssilla perehdytään kaunokirjallisuuden lajeihin ja monimuotoisiin teksteihin. Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan taitoa eritellä ja tulkita kirjallisuutta ja esimerkiksi teatteri- ja elokuvataidetta sekä suullisesti että kirjallisesti. Keskeistä on kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen ja tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu.

ÄI04 Tekstit ja vaikuttaminen (pa vuositaso 2)

Kurssilla tutkitaan monimuotoisia tekstejä vaikuttamisen näkökulmasta. Tavoitteena on syventää kriittistä lukutaitoa ja oppia tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja. Opiskelija harjoittelee argumentointitaitoja ja tuottaa sekä kantaa ottavia kirjoituksia että puheenvuoroja.

ÄI05 Teksti ja konteksti (pa vuositaso 2)

Kurssilla opitaan tunnistamaan tekstin tyylipiirteitä. Erityylyisiä tekstejä eritellään, tulkitaan ja tuotetaan sekä kirjallisesti että suullisesti. Kurssilla tutustutaan keskeisten teosten avulla kulttuurisen kontekstin käsitteeseen ja ymmärretään, että kirjallisuus on kulttuuri- ja aikasidonnaista. Lisäksi opiskelijat perehtyvät kielenhuoltoon tyylin näkökulmasta.

ÄI06 Nykykulttuuri ja kertomukset (pa vuositaso 3)

Kurssilla käsitellään nykykirjallisuutta ja -kulttuuria erityisesti kertomusten näkökulmasta. Opiskelija syventää käsitystään suomalaisesta nykykulttuurista ja sen ajankohtaisista

ilmiöistä. Keskeistä on oppia toimimaan eettisesti ja rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, esimerkiksi verkossa. Kurssiin kuuluu puhe- ja kirjoitustehtäviä sekä kielenhuoltoa.

ÄI7 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelija oppii tarkastelemaan tietoisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita sekä arvioimaan itseään ja muita esiintyjinä ja ryhmässä viestijöinä. Lisäksi opiskelija ymmärtää puheviestinnän kulttuurisidonnaisuuden.

ÄI8 Kirjoittamistaitojen syventäminen (sy vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on syventää tekstin tuottamisen taitoja ja kerrata kielenhuoltoa. Kurssilla kirjoitetaan muun muassa asiatyylisiä aineistopohjaisia tekstejä sekä mediatekstejä yksin ja yhdessä. Kurssilla käsitellään ajankohtaisia teemoja myös keskustellen. Kurssi valmentaa yo-kokeeseen.

ÄI9 Lukutaitojen syventäminen (sy vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on syventää monipuolisesti lukutaitoja. Erilaisia tekstejä, myös monimuotoisia, analysoidaan kirjallisesti ja suullisesti. Kurssi valmentaa yo-kokeeseen.

ÄI10 Kaunokirjallisuuden analyysikeinoja (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on monipuolistaa kykyä tunnistaa ja ymmärtää kaunokirjallisuuden keinoja ja ilmiöitä. Lisäksi opitaan tarkastelemaan näiden keinojen merkitystä suhteessa tekstikokonaisuuteen ja erilaisiin konteksteihin. Harjoitellaan sekä kaunokirjallisilla teksteillä että ylioppilaskirjoitusten kirjallisuustehtävillä.

ÄI11 Tietotekstien analyysikeinoja (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Kurssilla perehdytään erilaisiin asiateksteihin ja niiden tyyliin, informaatorakenteeseen ja tapaan välittää merkityksiä. Tavoitteena on oppia vertailemaan, arvioimaan ja analysoimaan eri tekstilajien ominaispiirteitä. Tutustutaan myös tieteellisen tekstin rakenteisiin ja ilmaisuun. Harjoitellaan sekä ajankohtaisilla tietoteksteillä että ylioppilaskirjoitusten harjoituksilla.

ÄI12 Luova kirjoittaminen (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

Kurssilla kirjoitetaan erilaisia kaunokirjallisia tekstejä. Tavoitteena on oman ilmaisun vapauttaminen ja persoonallisen äänen löytäminen. Oma tekstiä kirjoitettaessa kirjallisuuden ilmaisun keinot ja analyysin käsitteet syvenyvät.

ÄI 13 Kielenhuolto ja ylioppilastekstit (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa omien tekstien kielenhuollon ja ilmaisurakenteen hallintaa. Opitaan kartoittamaan ja tunnistamaan oman tekstin kieli- ja tyyllivirheet. Kurssilla analysoidaan tekstejä ja tehdään oikeakielisyysharjoituksia.

ÄI14 Media-analyysin keinoja (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on oppia analysoimaan mediatekstejä. Kurssilla perehdytään erilaisiin median ilmiöihin ja niiden kriittiseen analyysiin. Tunneilla tehdään analyysiharjoituksia eri mediateksteistä ja ylioppilaskirjoitusten mediatehtävistä.

Lisäksi opetellaan käsittelemään laajoja monimediaisia kokonaisuuksia.

ÄI15 Clarus – Koululehtikurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla tehdään koululehti Clarusta. Kurssilla kokeillaan erilaisia toimituksellisia tehtäviä ja rooleja ja opitaan niissä tarvittavia taitoja. Kurssin suorittaminen edellyttää kolmen eri lehden tekoon osallistumista. Kurssille voi tulla ilmoittautumalla lehdestä vastaavalle opettajalle.

ÄI16 Ilmaisutaito I (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa esiintymistaitoa, rohkaista monipuoliseen ilmaisuun, kehittyä ryhmässä toimimisessa ja rohkaista luovuuteen. Kurssin suoritusmerkintä edellyttää aktiivista osallistumista.

ÄI17 Ilmaisutaito II (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on syventää ilmaisua. Kurssilla valmistetaan esimerkiksi näytelmä tai musikaali esitettäväksi. Kurssin suoritusmerkintä edellyttää osallistumista yhteiseen projektiin.

ÄI18 Tekstin rakentaminen ja kielenhuolto (ksy ½-kurssi vuositaso 1)

Kurssilla vahvistetaan kykyä tuottaa suunniteltua, jäsenneiltyä ja rakenteellisesti loogista tekstiä. Lisäksi harjoitellaan viimeistelemään tekstien kieltä ja ilmaisua. Kurssi soveltuu opintojen alkuun tukemaan lukiossa vaadittavaa kirjoitustaitoa.

ÄI19 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin äidinkielen ja kirjallisuuden keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi äidinkielen ja kirjallisuuden tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

RUOTSI, B1-oppimäärä**RUB01 Minun ruotsini (pa vuositaso 1)**

Kurssilla harjoitellaan suullista viestintää arkielämän tilanteissa. Ääntämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Opiskelijat pohtivat ruotsin kielen merkitystä jatko-opinnoissa ja työelämässä. Opiskelutaitoja kartoitetaan ja kehitetään itsenäisesti ja ryhmissä.

RUB02 Hyvinvointi ja ihmissuhteet (pa vuositaso 1)

Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin ja hyvinvointiin liittyviä teemoja. Opiskelija harjaantuu ymmärtämään arkielämässä suullisesti ja kirjallisesti lähetettyjä viestejä sekä reagoimaan niihin.

RUB03 Kulttuuri ja mediat (pa vuositaso 2)

Kurssilla käsitellään kulttuurin eri osa-alueita Suomessa ja muissa Pohjoismaissa viestintäkanavia monipuolisesti hyödyntäen. Opiskelija harjoittelee erityyppisten tekstien ymmärtämistä ja tuottamista.

RUB04 Monenlaiset elinympäristömme (pa vuositaso 2)

Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä ajankohtaiset ilmiöt yhteiskunnassa. Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista.

RUB05 Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (pa vuositaso 2)

Kurssin teemana ovat tulevaisuudensuunnitelmat. Kiinnitetään huomiota ruotsin kielen merkitykseen pohjoismaisessa yhteistyössä. Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja ruotsin kielellä.

RUB06 Viesti ja vaikuta puhuen (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla parannetaan kykyä ymmärtää ja tuottaa puhuttua kieltä. Opiskelijaa rohkaistaan kehittämään suullista ilmaisutaitoaan ja itsevarmuutta viestijänä. Ääntämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Pakollisten kurssien aihepiirejä ja puheviestinnän kannalta tärkeimpiä rakenteita kerrataan ja laajennetaan.

RUB07 Kestävä elämäntapa (sy vuositaso 3)

Kurssilla täydennetään pakollisten kurssien teemoja kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija vankentaa taitoaan ymmärtää ja tuottaa erilaisia ruotsinkielisiä tekstejä.

RUB08 Intensiivikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Intensiivikurssin tavoitteena on opiskelijan ylioppilaskokeessa tarvitsemien taitojen kehittäminen. Kurssilla keskitytään sekä kuuntelukokeiden että runsaan kirjallisen harjoittelun avulla kielitaidon syventämiseen ja vahvistamiseen.

RUB09 Ruotsin tukikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä ja vieraitten kielten opiskelutaitojen parantamisessa. Kurssi on tarkoitettu vain erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille, esimerkiksi opiskelijoille, joilla on hylätty arvosana kurssista 1, 2 tai 3. Kurssi järjestetään pienryhmäopetuksena, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus saada yksilöllistä ohjausta. Kurssilla kerrataan ja testataan ruotsin kielen perusteita, ja kurssin aikana opiskelijalla on mahdollisuus yrittää korottaa kurssin 1, 2 tai 3 hylättyä arvosanaa.

RUB10 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin ruotsin kielen ja kulttuurin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi ruotsin kielen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

ENGLANTI, A-oppimäärä**ENA01 Englannin kieli ja maailmani (pa vuositaso 1)**

Kurssilla käsitellään nuoren arkielämään liittyviä aihepiirejä. Opiskelija perehtyy englantiin maailmankielenä ja kommunikaation välineenä. Kurssilla kehitetään opiskelutaitoja itsenäisesti ja ryhmässä.

ENA02 Ihminen verkostoissa (pa vuositaso 1)

Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin ja hyvinvointiin liittyviä teemoja. Opiskelija pyrkii parantamaan kommunikaatiovarmuuttaan ja hän tutustuu eri viestintäkanaviin.

ENA03 Kulttuuri-ilmiöitä (pa vuositaso 1)

Kurssilla tutustutaan kulttuurin eri osa-alueisiin ja luovaan toimintaan. Opiskelija harjoittelee erityyppisten tekstien tuottamista ja ymmärtämistä.

ENA04 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (pa vuositaso 2)

Kurssilla perehdytään ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja vaikuttamiseen Suomessa sekä maailmalla. Opiskelija kehittää kriittistä lukutaitoaan ja tiedonhakutaitojaan.

ENA05 Tiede ja tulevaisuus (pa vuositaso 2)

Kurssilla tutustutaan englanttiin tieteen, tutkimuksen ja teknologian kielenä sekä pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita. Opiskelija kehittää argumentointitaitojaan suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä.

ENA06 Opiskelu, työ ja toimeentulo (pa vuositaso 2)

Kurssilla syvennetään jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavaa englannin kielitaitoa. Opiskelija perehtyy talousasioihin sekä nuoren omasta että yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

ENA07 Kestävä elämäntapa (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla täydennetään pakollisten kurssien teemoja kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija vankentaa taitoaan ymmärtää ja tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija kehittää kielitaitoaan ja kielellistä tarkkuuttaan omien tarpeidensa ja taitotasonsa mukaan.

EN08 Viesti ja vaikuta puhuen (sy vuositaso 3)

Kurssilla parannetaan kykyä ymmärtää ja tuottaa puhuttua kieltä. Opiskelijaa rohkaistaan kehittämään suullista ilmaisutaitoaan ja itsevarmuutta viestijänä. Pakollisten kurssien aihepiirejä kerrataan ja laajennetaan.

ENA09 Englantia luonnontieteilijöille (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Opiskelija valitsee luonnontieteistä tutkimuskohteen, johon hän haluaa erityisesti keskittyä. Hän perehtyy ryhmässä tai parin kanssa tälle luonnontiedealalle tyypilliseen sanastoon lukemalla tutkimusartikkeleja tai kuuntelemalla luentoja, joko verkossa tai yhteistyöoppilaitoksissa. Opiskelija kerää itselleen aihepiirisanastoa jatko-opintojaan varten.

ENA10 Abien kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla syvennetään pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kielioppirakenteiden, sanaston ja aihepiirien hallintaa ja vahvistetaan ylioppilaskokeessa tarvittavia tietoja ja taitoja.

ENA11 Kirjoitelmakurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Kurssilla perehdytään kirjoitustehtäviin ja kirjoitetaan tavoitteena ylioppilaskokeessa tarvittavat taidot. Aihepiirit liittyvät pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien

sisältöihin. Kirjoitustehtäviä muokataan sisällön, kieliasun, sanaston ja kieliopin näkökulmista.

Kurssin päättyessä opiskelija osaa erottaa eri tekstilajien vaatimukset ja laatia tuotoksestaan loogisesti etenevän ja mielenkiintoisen sekä arvioida omia että muiden töitä taitotasoasteikon avulla.

ENA12 Nautimme kulttuurista (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Kurssilla keskitytään kulttuuritietoutteen englanninkielisestä maailmasta, yhteen tai useampaan englanninkieliseen maahan keskittyen ja laajennetaan sanavarastoa ja kehitetään suullista ilmaisua. Kurssi sisältää runsaasti pari- ja ryhmätöitä sekä suullista harjoittelua. Kurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä esimerkiksi historian, maantieteen tai taideaineiden kanssa.

ENA13 Kuullunymmärtämiskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

Kurssilla vahvistetaan ja tuetaan englannin kuuntelutaitoja. Kurssin aikana vahvistetaan myös tarvittavin osin sanaston ja kieliopin hallintaa.

ENA14 Englannin tukikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä ja vieraitten kielten opiskelutaitojen parantamisessa. Kurssi on tarkoitettu vain erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Opetus järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä erityisopettajan kanssa ja kurssin aikana pyritään yhdessä opiskelijan kanssa pohtimaan kielellisten vaikeuksien syitä ja ratkaisumalleja. Kurssi järjestetään pienryhmäopetuksena, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus saada yksilöllistä opetusta ja ohjausta. Kurssin käytyään opiskelijalla on mahdollisuus korottaa yhtä hylättyä kurssiarvosanaansa kursseilta 1-6.

ENA15 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 -- 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin englannin kielen ja kulttuurin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi englannin kielen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

SAKSA, A-oppimäärä

SAA01 Kieli ja maailmani (pa vuositaso 1)

Kurssilla pidetään yllä kohdekielen ääntämis- ja intonaatiomallia. Opiskelija voi esitellä harrastustaan tai itseään kiinnostavia asioita valitsemallaan tavalla, esimerkiksi esitelmän, videon tai multimediaesityksen avulla. Voidaan aloittaa henkilökohtaisen portfolion kokoaminen esim. blogin muodossa. Portfolioblogissa opiskelija voi kertoa lyhyesti itselle tärkeistä asioista yhdistäen tekstiä, kuvaa tai videota sekä kommentoida toisten opiskelijoiden blogeja. Kohdekielisten nuorten arkeen voidaan tutustua esimerkiksi videoblogien kautta. Kurssilla voidaan tehdä perheenjäsenen tai muun läheisen ihmisen henkilöhaastattelu. Myös syntyperäistä kielenpuhujaa voidaan haastatella esimerkiksi etukäteen valmisteltujen kysymysten avulla joko kasvokkain tai verkon välityksellä.

Henkilökohtaista blogia on mahdollista laajentaa haastattelun videoinnilla ja vastausten tulkkauksella jälkikäteen.

SAA02 Ihminen verkostoissa (pa vuositaso 1)

Kurssilla harjoitellaan kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen. Hyödynnetään erilaisia medioita esimerkiksi lehtiä, blogeja ja sosiaalisen median kanavia mediakriittisesti, netikettiä noudattaen. Voidaan seurata sopivia kohdekielisiä foorumeja omista kiinnostuksen kohteista. Harjoitellaan erilaisia puhuttelukäytänteitä (esimerkiksi. teitittelykulttuuria ja arjen asiointitilanteita). Opitaan keskustelutaitoja ja mielipiteen ilmaisun taitoja. Kurssin aihepiirit liittyvät ihmissuhteisiin ja henkilökohtaiseen hyvinvointiin (esimerkiksi urheilu, ravinto, perheunelmat, terveys). Työtavoissa hyödynnetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla tieto- ja viestintätekniiikkaa. Sopivia tehtäviä kirjallisen viestinnän harjoitteluun ovat esimerkiksi kortin, sähköpostiviestin, muistilapun tai tekstiviestin kirjoittaminen ja/tai toisten tuotosten ja mielipiteiden kommentointi sosiaalisessa mediassa. Luodaan mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä muiden lukioiden ko. kielen opiskelijoiden tai kansainvälisten yhteistyökoulujen opiskelijoiden kanssa (esimerkiksi etäyhteys kohdekulttuuriin, videoneuvottelut tai vierailut). Voidaan esimerkiksi suunnitella opintoretkeä tai projektiin kuuluvan vastavierailun isännöintiin liittyviä asioita.

SAA03 Kulttuuri-ilmiöitä (pa vuositaso 1)

Kurssin mahdollisia aiheita voivat olla esimerkiksi kohdekielisten maiden musiikki, elokuvat, kirjallisuus, kuvataide, näyttämötaide, nuorisokulttuuri, nuorison käyttämä kieli, tapakulttuuri, ruokakulttuuri, muoti sekä omasta kulttuurista ja kotiseudusta kertominen tavoitekielellä. Voidaan pohtia myös tavoitekielisen maan ja oman maan kulttuurien eroja sekä niihin liittyviä ennakkoluuloja ja stereotyyppioita. Aihepiirejä voidaan elävöittää pyytämällä tunneille vierailijoita tai pitämällä yhteyttä internetin välityksellä kohdekielisiin (nuoriin) ihmisiin. Argumentointitaitoja voidaan harjoitella kirjoittamalla kirja- tai elokuva-arvostelu tai arvostelu taideteoksesta. Eri tekstilajien tuottamista voidaan harjoitella kirjoittamalla runo tai näytelmä, sanoittamalla musiikkikappale tai laatimalla musiikkivideo tai lyhytelokuva. Työtapoihin voivat kuulua myös tiedonhankinta eri lähteistä kirjallista, suullista tai sähköistä esitystä varten, vierailut taidemuseoon, kirjastoon, elokuviin, teatteriin sekä vierailun työstäminen kurssilla. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. kuvataiteen, musiikin, uskonnon, historian, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä liikunnan kanssa.

SAA04 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (pa vuositaso 2)

Kurssilla pyritään vahvistamaan mediakriittisyyttä. Harjoitellaan suullista ja kirjallista argumentointia. Kurssilla voidaan pohtia esimerkiksi kaupunki ja maalaisympäristöjen roolia ja tehdä projekteja esimerkiksi ekologisesti kestävän asumisen ja sekä paikallisen että globaalin kehityksen näkökulmasta. Ajankohtaisten ilmiöiden, myös uhkakuvien käsittelyn ohella pyritään pohtimaan omia, lähipiirin sekä globaaleja valintoja pieninä konkreettisina askelina kohti turvattua tulevaisuutta. Kurssin aikana voidaan toteuttaa pienimuotoista projektia yhdessä kohdekulttuurissa asuvien tai muualla samaa kieltä opiskelevien kanssa. Tällaisesta toiminnasta tai kuvitteellisesta suunnitellusta toiminnasta voidaan pitää päiväkirjaa tai blogia tai toimintaa voidaan esitellä suullisesti toisille. Aiheiksi sopivat esimerkiksi ympäristöasiat, kehitysyhteistyö sekä konfliktien torjunta esimerkiksi kulttuurienvälisen viestinnän ja erilaisuuden ymmärtämisen ja suvaitsevaisuuden taitoja kehittämällä. Työskentelyyn voidaan käyttää esimerkiksi kohdekulttuurin radio- ja tv-

kanavien ja lehdistön sivuja, blogia, wikiä ja videonjakosovelluksia tai muita interaktiivisia nettiympäristöjä ja videokonferenssisovelluksia. Voidaan käsitellä vapaaehtoistyötä kohdekielellä esim. hyödyntämällä kohdekielisten autenttisten kertomuksia tai suunnittelemalla ja toteuttamalla opetusryhmän yhteinen projekti. Voidaan osallistua oman paikkakunnan kohdekieliseen toimintaan ja käyttää esim. sähköpostia tai skype-sovellusta vuorovaikutukseenkohdekielisen opiskelijoiden kanssa

SAA05 Tiede ja tulevaisuus (pa vuositaso 2)

Kurssilla käsitellään esimerkiksi lehdistön, radion, tv:n ja internetin tarjoamia ajankohtaisia aineistoja ja rohkaistaan opiskelijoita itsenäiseen ja kriittiseen tiedonhakuun. Kurssin aiheet tarjoavat mahdollisuuden tehdä yhteistyötä lähiseudun yritysten ja korkeakoulujen kanssa. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi fysiikan ja biologian kanssa. Kurssilla käytetään netin ajankohtaisia aineistoja ja voidaan esimerkiksi rakentaa opiskelijoiden valitsemiin teksti- ja aineistokokonaisuuksiin yhteisöllisesti sanastoja ja tehtäviä. Kurssilla voidaan laatia myös pieni teoreettinen kirjoitelma tai kirjoittaa tulevaisuuteen suuntautuva fiktiivinen kirjoitelma.

SAA06 Opiskelu, työ ja toimeentulo (pa vuositaso 2)

Kurssilla voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta esimerkiksi projektien tai ryhmätöiden muodossa. Opiskelijat voivat esimerkiksi jakautua ryhmiin itseään kiinnostavien opintosuuntien mukaan. Mahdollisia kurssin muita aiheita voivat olla ase- ja siviilipalvelus, välivuosi, ulkomailla opiskelu ja työskentely. Kurssilla voidaan laatia CV, työhakemus, itsensä esittely audiovisuaalisesti työnantajalle tai toteuttaa työpaikkahaastattelu. Lisäksi voidaan tehdä kohdekielisiä ammatinvalintatestejä, harjoitella kokouksessa toimimista ja argumentointia. Voidaan myös hyödyntää yritysmaailman kontakteja, esimerkiksi vierailijoiden, yritysvierailuiden tai toimeksiantojen muodossa. Yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi opinto-ohjauksen kanssa.

SAA07 Kestävä elämäntapa (sy vuositaso 3)

Kurssilla voidaan tehdä erilaisia esityksiä liittyen kurssin aihepiireihin hyödyntäen eri mediamuotoja. Lisäksi voidaan harjoitella argumentointitaitoja esimerkiksi väittelyn muodossa ja katsoa tai kuunnella kohdekielisiä aiheeseen liittyviä ohjelmia ja uutislähetystyksiä, lukea lehti- ja nettiartikkeleita tai seurata keskustelupalstoja ja blogeja. Aiheita voivat olla esimerkiksi erilaiset energiantuotantomuodot hyötyineen ja haittoineen, ympäristönsuojelu, globalisaatio, kulutustottumukset, eettiset tuotteet, ja kehitysyhteistyö. Kerrataan aiemmin opittua.

SAA08 Viesti ja vaikuta puhuen (sy vuositaso 3)

Kurssin tavoite on harjoittaa erilaisia puheviestinnän strategioita ja suullisen viestinnän eri tilanteita. Kurssin aihepiirit liittyvät arkielämän viestintätilanteiden kertaamisen ja syventämisen ohella ajankohtaisiin aiheisiin ja tapahtumiin sekä valtakunnallisen syventävän kurssin 7 teemoihin. Tavoitteena on, että opiskelija pääsee harjoittelemaan suullisia valmiuksiaan erilaisten monipuolisten tekstien sekä puheenymmärtämistä harjoittavien kommunikatiivisten ja interaktiivisten harjoitusten avulla. Puheentuottamisen ohella erityisesti kuullun ymmärtämisen taitoja kehitetään. Kurssilla hyödynnetään myös internetin tarjoamia mahdollisuuksia suullisen kielitaidon kehittämiseen. Teknologian avulla voidaan esimerkiksi autenttisesti keskustella syntyperäisten tai muualla samaa kieltä opiskelevien kanssa. Lisäksi pyritään järjestämään erilaisia vierailuja mahdollisuuksien

mukaan. Kurssin aikana yritetään parantaa opiskelijan valmiuksia oman mielipiteen esittämiseen ja puolustamiseen kohdekielellä. Lisäksi voidaan harjoitella kertomista omasta maasta ja kulttuurista kohdekielellä. Kurssin aikana laaditaan suullinen esitelmä (tai esim. videotallenne-esitys) itse valitusta aiheesta.

SAA9 Abikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan aiemmin opittua ja harjoitellaan erilaisia tehtäviä ylioppilaskoetta varten.

SAA10 Saksaa luonnontieteilijöille (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Opiskelija valitsee luonnontieteistä tutkimuskohteen, johon hän haluaa erityisesti keskittyä. Hän perehtyy ryhmässä tai parin kanssa tälle luonnontiedealalle tyypilliseen sanastoon lukemalla tutkimusartikkeleita tai kuuntelemalla luentoja, joko verkossa tai yhteistyöoppilaitoksissa. Opiskelija kerää itselleen aihepiirisanastoa jatko-opintojaan varten.

SAA11 Saksan kielidiplomikurssi 1, Deutsches Sprachdiplom I (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon helpommasta ensimmäisestä osasta (Deutsches Sprachdiplom I). Kirjallisesta (luetun- ja kuullunymmärtämiskoe sekä ainekirjoitus) sekä suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom I. -tutkinto on vaativuustasoltaan tasoa A2/B1 (Eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikko). Kurssia ja tutkintoa suositellaan A-saksan opiskelijoille suoritettavaksi ensimmäisen tai toisen lukiovuoden aikana ja B-saksan opiskelijoille toisen tai kolmannen lukiovuoden aikana. Menestyksellisesti suoritettu Sprachdiplom I -tutkinto mahdollistaa pääsyn ammatilliseen koulutukseen saksankielisessä Euroopassa ja mahdollistaa kieliopintopisteiden saamisen ainakin osassa suomalaisista yliopistoista. Kurssi järjestetään hajautetusti kevätlukukauden aikana ja se koostuu lähiopetusosuudesta sekä verkkotehtävillä omaehtoisesti tutkintoon valmentautumisesta.

SAA12 Saksan kielidiplomikurssi 2, Deutsches Sprachdiplom II (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon vaativammasta toisesta osasta (Deutsches Sprachdiplom II). Kirjallisesta (luetun- ja kuullunymmärtämiskoe sekä ainekirjoitus) sekä suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom II -tutkinto on vaativuustasoltaan tasoa B2/C1 (Eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikko). Kurssia ja tutkintoa suositellaan A-saksan opiskelijoille suoritettavaksi toisen tai kolmannen lukiovuoden aikana tai esim. vaihto-oppilasvuoden jälkeen. Menestyksellisesti suoritettu Sprachdiplom II -tutkinto avaa yhdessä suomalaisen ylioppilastutkinnon kanssa pääsyn Saksan yliopisto- tai korkeakouluopintoihin sekä mahdollistaa kieliopintopisteiden saamisen ainakin osassa suomalaisista yliopistoista. Kurssi järjestetään hajautetusti syyslukukauden ja kevätlukukauden alun aikana ja se koostuu lähiopetusosuudesta sekä verkkotehtävillä omaehtoisesti tutkintoon valmentautumisesta.

SAA13 Saksan tukikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä ja vieraitten kielten opiskelutaitojen parantamisessa. Kurssi on tarkoitettu vain erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Opetus järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä erityisopettajan kanssa ja kurssin aikana pyritään yhdessä opiskelijan kanssa pohtimaan kielellisten vaikeuksien syitä ja ratkaisumalleja. Kurssi järjestetään pienryhmäopetuksena,

jolloin opiskelijalla on mahdollisuus saada yksilöllistä opetusta ja ohjausta. Kurssin käytyään opiskelijalla on mahdollisuus korottaa yhtä hylättyä kurssiarvosanaansa kursseilta 1-6.

SAA14 Europäische Kultur, Politik und Geschichte (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin ja politiikan keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Saksankielisellä kurssilla perehdytään kulttuuri- ja aatehistorialliseen kehitykseen saksankielisessä Euroopassa sekä myös sen vaikutuksiin Euroopan ja Suomen historiaan. Tutustumiseen käytetään esimerkiksi kuva- ja filmidokumentteja sekä aikalaislähteitä. Euroopan unioniin liittyviä kysymyksiä käsitellään myös. Kurssi voidaan suorittaa itsenäisesti.

SAA15 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin saksan kielen ja kulttuurin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi saksan kielen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

SAKSA, B3- ja B2-oppimäärä

SAB301 (sy vuositaso 1)

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Vahvistetaan ja syvennetään oppijan hyviä kielten opiskelun taitoja ja käytänteitä sekä tuetaan vertaisoppimiseen. Johdatetaan kohdekielisen kulttuurin tuntemukseen, opiskellaan kielen perussanastoa, -rakenteita sekä ääntämistä ja intonaatiota. Alusta lähtien pyritään käyttämään sähköisiä oppimisalustoja ja totutetaan opiskelija omaehtoiseen opiskeluun. Kurssilla rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Työtapoina voidaan käyttää parityötä ja yhteistominnallisia työtapoja. Kurssilla voidaan käyttää hyväksi eri maiden kansallisten medioiden (kieltenopetukseen tuotettuja ja autenttisia) tasonmukaisia internet-sisältöjä. Opetuksen tukena ja innoittajina voivat toimia seutukunnalla olevat syntyperäiset kohdekielen puhujat, esimerkiksi vaihto-opiskelijat tai muualla asuvat syntyperäiset tai kyseistä kieltä opiskelevat henkilöt, joihin voidaan olla yhteydessä internetin (videoneuvottelu)sovellusten avulla. Voidaan alkaa laatia omaa kohdekielistä (sähköistä) portfolioa, blogia jne.

SAB302 (sy vuositaso 1)

Matkalla maailmassa

Vahvistetaan ääntämistä ja intonaatiota sekä rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä sekä kasvokkain että sähköisillä sovelluksilla. Kurssilla tutustutaan kohdekielisen maan matkailukohteisiin ja kulttuuritarjontaan internetissä. Ääntämistä ja intonaatiota sekä suullista ja kirjallista viestintää harjoitellaan tunnilla, kotona, yksin ja ryhmissä hyödyntäen esimerkiksi puhe- video- ja kirjoitussovelluksia. Opiskelijaa rohkaistaan tutustumaan internetissä tavoitekielisen maan matkailukohteisiin ja

kulttuuritarjontaan koskien matkailua ja omia kiinnostuksen kohteita (musiikki, elokuvat, lehdet jne.)

SAB303, SAB201 (sy vuositaso 1)

Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan edelleen ääntämistä ja intonaatiota. Mahdollisia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelut opiskelijan kiinnostuksen kohteista, oman harrastuksen/kiinnostuksen kohteen esittelemine suullisesti ja/tai kirjallisesti esimerkiksi esitelmän, videon tai multimediaesityksen avulla. Kurssilla voidaan myös pitää myös sähköistä portfolioblogia, jossa opiskelija kertoo itselle tärkeistä asioista yhdistäen tekstiä kuviin ja videoihin. Lisäksi voidaan tutustua videoblogeihin tai tehdä henkilöhaastattelu. Kurssin aikana voidaan luoda yhteyksiä muiden lukioiden tai yhteistyökoulujen opiskelijoiden välille (esim. videopuhelu, chat, sosiaalinen media).

SAB304, SAB202 (sy vuositaso 2)

Monenlaista elämää

Kurssilla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Voidaan hyödyntää erilaisia yhteistyötahoja kohdekielisten kontaktien luomiseksi. Aiheeseen liittyvää sanastoa voidaan kerätä ja harjoitella erilaisten netistä löytyvien sivustojen ja sovellusten avulla. Työvälineenä ja havainnoinnin kohteena voidaan käyttää myös elokuvia, televisio-ohjelmia, verkkolehtiä ja muita medioita. Kirjallista viestintää voidaan harjoitella esimerkiksi kirjoittamalla kortti, sähköpostiviesti, tekstiviesti, nettikommentti. Erilaisia vuorovaikutustilanteita ja sosiaalisia koodeja voidaan harjoitella esimerkiksi dialogien, rooliharjoitusten ja haastatteluiden muodossa.

SAB305, SAB203 (sy vuositaso 2)

Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssin aihepiireihin kuuluvat hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja erilaisiin elämänvaiheisiin liittyvät teemat (esim. urheilu, ravinto, uni, henkinen hyvinvointi, erilaiset riippuvuudet ja sairaudet, ihmissuhteet ja perheunelmat). Opiskelija kehittää kielitaitoaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja harjoittaa mielipiteen ilmaisemisen keinoja. Kurssille soveltuvia työtapoja voivat olla muun muassa blogin pitäminen esimerkiksi terveyteen tai hyvinvointiin liittyvistä aiheista, draamalliset keskusteluharjoitukset (esimerkiksi lääkärissä käynti, ajanvaraus, roolipelit ihmissuhteisiin liittyvistä teemoista). Kurssilla voidaan hyödyntää netistä löytyviä kurssin aiheisiin sopivia testejä ja kyselyjä sekä kohdekielisiä asiantuntijapalstoja. Kurssille sopivat hyvin myös erilaiset kohdekielellä tehtävät rentoutus- ja liikuntaharjoitukset. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. terveystiedon, psykologian, biologian ja liikunnan kanssa.

SAB306, SAB204 (sy vuositaso 2)

Kulttuuri ja mediat

Kurssilla tutustutaan kohdekulttuurin ilmiöihin esim. musiikkiin, elokuvaan, kirjallisuuteen ja kuvataiteeseen käyttäen monipuolisesti hyödyksi eri medioita. Perehdytään opiskelijoiden kiinnostuksen pohjalta myös esim. ruoka- ja tapakulttuuriin, muotiin, erilaisiin medioihin. Opiskelija harjoittelee myös kotimaansa kulttuurista kertomista esim. pitämällä suullisen esittelyn tai laatimalla kohdekielisen esittelyvideon. Kurssilla voidaan tehdä vierailuja museoon, kirjastoon, elokuvaan tai teatteriin. Aihepiirejä voidaan elävöittää pyytämällä tunneille vierailijoita tai pitämällä yhteyttä netin välityksellä kohdekielisiin nuoriin.

Kurssisuorituksiin voivat kuulua myös kirja- tai elokuva-arvostelu, runon tai näytelmän kirjoittaminen, musiikkikappaleen sanoittaminen, musiikkivideon tai lyhytelokuvan laatiminen. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. kuvataiteen, musiikin, uskonnon, historian, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä liikunnan kanssa.

SAB307, SAB205 (sy vuositaso 2)

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta esimerkiksi projektien tai ryhmätöiden muodossa. Opiskelijat voivat jakautua ryhmiin itseään kiinnostavien opintosuuntien mukaan. Mahdollisia kurssin muita aiheita voivat olla ase- ja siivertäjäpalvelus, välivuosi, ulkomailla opiskelu ja työskentely. Kurssilla voidaan laatia CV, työhakemus, itsensä esittely audiovisuaalisesti työnantajalle tai toteuttaa työpaikkahaastattelu. Lisäksi voidaan tehdä kohdekielisiä ammatinvalintatestejä, harjoitella kokouksessa toimimista ja argumentointia. Voidaan myös hyödyntää yritysmaailman kontakteja, esimerkiksi vierailijoiden, yritysvierailuiden tai toimeksiantojen muodossa. Yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi opinto-ohjauksen kanssa.

SAB08, SAB206 (sy vuositaso 2)

Yhteinen maapallomme

Mahdollisia käsiteltäviä aiheita voivat olla ympäristöasiat, kierrätys, energian tuotanto ja käyttö, kehitysyhteistyö, konfliktit, kulttuurien välinen erilaisuus ja viestintä sekä muut aiheeseen liittyvät ajankohtaiset ilmiöt. Aiheita voidaan käsitellä sekä henkilökohtaisesta, paikallisesta että globaalista näkökulmasta. Kurssin aikana voidaan toteuttaa pienimuotoinen (etä)projekti esimerkiksi yhdessä kohdekuulttuurissa asuvien tai muualla samaa kieltä opiskelevien kanssa. Työskentelyyn voidaan käyttää esimerkiksi blogia, wikiä, youtubea, kohdekuulttuurin radio- ja tv-kanavien ja lehdistön sivuja tai muita interaktiivisia nettiympäristöjä ja videokonferenssisovelluksia. Syvennetään mielipiteen suullisen ja kirjallisen ilmaisemisen taitoja. Yhteistyötä voidaan tehdä esim. biologian, maantieteen, yhteiskuntaopin ja historian kanssa.

SAB309 (ksy vuositaso 3), SAB207 (sy vuositaso 3)

Kansainvälinen toiminta

Kurssilla syvennetään valmiuksia kohdekielellä toimimiseen vapaaehtoistyössä tai työelämässä. Esitellään kiinnostavia vapaaehtoisjärjestöjä. Voidaan toteuttaa esimerkiksi jokin projekti kohdekielisen tai samaa kieltä opiskelevan ystävyyskoulun kanssa. Voidaan myös osallistua oman seutukunnan kohdekieliseen kulttuuri- tai yritysysteystoimintaan ja raportoida siitä esimerkiksi (video)blogin muodossa. Pyritään vierailemaan alueella olevissa yrityksissä, joissa tarvitaan opiskeltavaa kieltä. Tehdään yhteistyötä esimerkiksi omalla paikkakunnalla opiskelun tai töiden takia toimivien kohdekielen käyttäjien kanssa tai ollaan etäyhteydessä tällaisiin henkilöihin kohdekuulttuurissa. Ystävyyskaupunkitoimintaa toteutetaan soveltuvin muotoin.

SAB310 (ksy VUOSITASO 3), SAB208 (sy vuositaso 3)

Viesti puhuen ja kirjoittaen

Kurssilla kerrataan arkielämän viestintätilanteita sekä suullisesti että kirjallisesti sekä syvennetään ja laajennetaan taitoja. Vahvistetaan kuulunymmärtämisen ja keskustelun taitoja. Voidaan kerätä portfolio kurssin aikana tuotetuista erilaisista teksteistä, äänitallenteista ja muista materiaaleista. Kurssilla havainnoidaan esimerkiksi eri tekstilajien eroja konkreettisista esimerkeistä ja niiden pohjalta tuotetaan itse tekstejä ja video- tai

puhetuotoksia. Voidaan myös muuntaa tekstilajeja toisiksi. Mahdollisia tekstilajeja voivat olla esimerkiksi muistilappu, teksti- tai chat-viesti, sähköpostiviesti, haastattelu, uutinen, tuoteseloste tai käyttöohje, mainos, tiedote, yleisönosastokirjoitus, mielipidekirjoitus, horoskooppi, ilmoitus, arvostelu, satu ja runo. Kurssilla **SAB311, SAB209 Abikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)**

Kurssilla kerrataan aiemmin opittua ja harjoitellaan erilaisia tehtäviä ylioppilaskirjoituksia varten.

SAB210 Peruskoulusta lukioon kertauskurssi alkeet (ksy vuositaso 1)

(tämä on B3-kielen ykköskurssi, jonne B2 myös voi tulla jo kertaamaan.

Kurssilla harjoitellaan ja kerrataan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia. Kurssilla voidaan käyttää hyväksi eri maiden kansallisten medioiden (kieltenopetukseen tuotettuja ja autenttisia) tasonmukaisia internet-sisältöjä. Opetuksen tukena ja innoittajina voivat toimia seutukunnalla olevat syntyperäiset kohdekielen puhujat, esimerkiksi vaihto-opiskelijat tai muualla asuvat syntyperäiset tai kyseistä kieltä opiskelevat henkilöt, joihin voidaan olla yhteydessä internetin (videoneuvottelu)sovellusten avulla. Voidaan alkaa laatia omaa kohdekielistä (sähköistä) portfoliota, blogia jne. Vahvistetaan ja syvennetään oppijan hyviä kielen opiskelun taitoja ja käytänteitä sekä tuetaan vertaisoppimiseen. Johdatetaan kohdekielisen kulttuurin tuntemukseen, opiskellaan kielen perussanastoa, -rakenteita sekä ääntämistä ja intonaatiota. Alusta lähtien pyritään käyttämään sähköisiä oppimisalustoja ja totutetaan opiskelija omaehtoiseen opiskeluun. Kurssilla rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Työtapoina voidaan käyttää parityötä ja yhteistoiminnallisia työtapoja.

SAB211 Kertauskurssi 2 Matkalla maailmassa (ksy vuositaso 1)

(B3-kielen kakkoskurssi, jota suositellaan myös B2-kielen lukijoille)

Kurssilla kerrataan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Ääntämistä ja intonaatiota sekä suullista ja kirjallista viestintää harjoitellaan tunnilla, kotona, yksin ja ryhmissä hyödyntäen esimerkiksi puhe- video- ja kirjoitussovelluksia. Opiskelijaa rohkaistaan tutustumaan internetissä tavoitekielisen maan matkailukohteisiin ja kulttuuritarjontaan koskien matkailua ja omia kiinnostuksen kohteita (musiikki, elokuvat, lehdet jne.)

SAB312, SAB212 (ksy vuositaso 2 - 3)

Saksan kielidiplomikurssi 1 (Deutsches Sprachdiplom I)

Kurssilla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon helpommasta ensimmäisestä osasta (Deutsches Sprachdiplom I). Kirjallisesta (luetun- ja kuullunymmärtämiskoe sekä ainekirjoitus) sekä suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom I -tutkinto on vaativuustasoltaan tasoa A2/B1 (Eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikko). Kurssia ja tutkintoa suositellaan B-saksan opiskelijoille toisen tai kolmannen lukiovuoden aikana. Menestyksellisesti suoritettu Sprachdiplom I -tutkinto mahdollistaa pääsyn ammatilliseen koulutukseen saksankielisessä Euroopassa ja mahdollistaa kieliopintopisteiden saamisen ainakin osassa suomalaisista yliopistoista. Kurssi järjestetään hajautetusti kevätlukukauden aikana ja se koostuu lähiopetusosuudesta sekä verkkotehtävillä omaehtoisesti tutkintoon valmentautumisesta.

SAB313, SAB213 (ksy vuositaso 3)**Saksan kielidiplomikurssi 2 (Deutsches Sprachdiplom II)**

Kurssilla harjoitellaan suoriutumaan saksan kielidiplomitutkinnon vaativammasta toisesta osasta (Deutsches Sprachdiplom II). Kirjallisesta (luetun- ja kuullunymmärtämiskoe sekä ainekirjoitus) sekä suullisesta kokeesta koostuva Sprachdiplom II -tutkinto on vaativuustasoltaan tasoa B2/C1 (Eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikko). Hyvin motivoituneen ja omaehtoiseen preppaukseen valmiin B2-saksan opiskelijan on mahdollista suorittaa kurssi ja tutkinto, vaikka kurssia useimmiten suositellaankin A-kielen opiskelijoille. Menestyksellisesti suoritettu Sprachdiplom II -tutkinto avaa yhdessä suomalaisen ylioppilastutkinnon kanssa pääsyn Saksan yliopisto- tai korkeakouluopintoihin sekä mahdollistaa kieliopintopisteiden saamisen ainakin osassa suomalaisista yliopistoista. Kurssi järjestetään hajautetusti syyslukukauden ja kevätlukukauden alun aikana ja se koostuu lähiopetusosuudesta sekä verkkotehtävillä omaehtoisesti tutkintoon valmentautumisesta.

SAB314, SAB214 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin saksan kielen ja kulttuurin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi saksan kielen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

RANSKA, B3- ja B2-oppimäärä**RAB303, RAB201 (sy vuositaso 1)****Elämän tärkeitä asioita**

Kurssilla harjoitellaan edelleen ääntämistä ja intonaatiota. Mahdollisia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelut opiskelijan kiinnostuksen kohteista, oman harrastuksen/kiinnostuksen kohteen esitleminen suullisesti ja/tai kirjallisesti esimerkiksi esitelmän, videon tai multimediaesityksen avulla. Kurssilla voidaan myös pitää myös sähköistä portfolioblogia, jossa opiskelija kertoo itselle tärkeistä asioista yhdistäen tekstiä kuviin ja videoihin. Lisäksi voidaan tutustua videoblogeihin tai tehdä henkilöhaastattelu. Kurssin aikana voidaan luoda yhteyksiä muiden lukioiden tai yhteistyökoulujen opiskelijoiden välille (esim. videopuhelu, chat, sosiaalinen media).

RAB304, RAB202 (sy vuositaso 1)**Monenlaista elämää**

Kurssilla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Voidaan hyödyntää erilaisia yhteistyötahoja kohdekielisten kontaktien luomiseksi. Aiheeseen liittyvää sanastoa voidaan kerätä ja harjoitella erilaisten netistä löytyvien sivustojen ja sovellusten avulla. Työvälineenä ja havainnoinnin kohteena voidaan käyttää myös elokuvia, televisio-ohjelmia, verkkolehtiä ja muita medioita. Kirjallista viestintää voidaan harjoitella esimerkiksi kirjoittamalla kortti, sähköpostiviesti, tekstiviesti, nettikommentti. Erilaisia vuorovaikutustilanteita ja sosiaalisia

koodeja voidaan harjoitella esimerkiksi dialogien, rooliharjoitusten ja haastatteluiden muodossa.

RAB305, RAB203 (sy vuositaso 2)

Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssin aihepiireihin kuuluvat hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja erilaisiin elämänvaiheisiin liittyvät teemat (esim. urheilu, ravinto, uni, henkinen hyvinvointi, erilaiset riippuvuudet ja sairaudet, ihmissuhteet ja perheunelmat). Opiskelija kehittää kielitaitoaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja harjoittaa mielipiteen ilmaisemisen keinoja. Kurssille soveltuvia työtapoja voivat olla muun muassa blogin pitäminen esimerkiksi terveyteen tai hyvinvointiin liittyvistä aiheista, draamalliset keskusteluharjoitukset (esimerkiksi lääkärissä käynti, ajanvaraus, roolipelit ihmissuhteisiin liittyvistä teemoista). Kurssilla voidaan hyödyntää netistä löytyviä kurssin aiheisiin sopivia testejä ja kyselyjä sekä kohdekielisiä asiantuntijapalstoja. Kurssille sopivat hyvin myös erilaiset kohdekielellä tehtävät rentoutus- ja liikuntaharjoitukset. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. terveystiedon, psykologian, biologian ja liikunnan kanssa.

RAB306, RAB204 (sy vuositaso 2)

Kulttuuri ja mediat

Kurssilla tutustutaan kohdekulttuurin ilmiöihin esim. musiikkiin, elokuvaan, kirjallisuuteen ja kuvataiteeseen käyttäen monipuolisesti hyödyksi eri medioita. Perehdytään opiskelijoiden kiinnostuksen pohjalta myös esim. ruoka- ja tapakulttuuriin, muotiin, erilaisiin medioihin. Opiskelija harjoittelee myös kotimaansa kulttuurista kertomista esim. pitämällä suullisen esittelyn tai laatimalla kohdekielisen esittelyvideon. Kurssilla voidaan tehdä vierailuja museoon, kirjastoon, elokuvaan tai teatteriin. Aihepiirejä voidaan elävöittää pyytämällä tunneille vierailijoita tai pitämällä yhteyttä netin välityksellä kohdekielisiin nuoriin. Kurssisuorituksiin voivat kuulua myös kirja- tai elokuva-arvostelu, runon tai näytelmän kirjoittaminen, musiikkikappaleen sanoittaminen, musiikkivideon tai lyhytelokuvan laatiminen. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. kuvataiteen, musiikin, uskonnon, historian, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä liikunnan kanssa.

RAB307, RAB205 (ksy vuositaso 2)

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta esimerkiksi projektien tai ryhmätöiden muodossa. Opiskelijat voivat jakautua ryhmiin itseään kiinnostavien opintosuuntien mukaan. Mahdollisia kurssin muita aiheita voivat olla ase- ja siivilipalvelus, välivuosi, ulkomailta opiskelu ja työskentely. Kurssilla voidaan laatia CV, työhakemus, itsensä esittely audiovisuaalisesti työnantajalle tai toteuttaa työpaikka-haastattelu. Lisäksi voidaan tehdä kohdekielisiä ammatinvalintatestejä, harjoitella kokouksessa toimimista ja argumentointia. Voidaan myös hyödyntää yritysmaailman kontakteja, esimerkiksi vierailijoiden, yritysvierailuiden tai toimeksiantojen muodossa. Yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi opinto-ohjauksen kanssa.

RAB308, SAB206 (sy vuositaso 2)

Yhteinen maapallomme

Mahdollisia käsiteltäviä aiheita voivat olla ympäristöasiat, kierrätys, energian tuotanto ja käyttö, kehitysyhteistyö, konfliktit, kulttuurien välinen erilaisuus ja viestintä sekä muut aiheeseen liittyvät ajankohtaiset ilmiöt. Aiheita voidaan käsitellä sekä henkilökohtaisesta, paikallisesta että globaalista näkökulmasta. Kurssin aikana voidaan toteuttaa

pienimuotoinen (etä)projekti esimerkiksi yhdessä kohdekulttuurissa asuvien tai muualla samaa kieltä opiskelevien kanssa. Työskentelyyn voidaan käyttää esimerkiksi blogia, wikiä, youtubea, kohdekulttuurin radio- ja tv-kanavien ja lehdistön sivuja tai muita interaktiivisia nettiympäristöjä ja videokonferenssisovelluksia. Syvennetään mielipiteen suullisen ja kirjallisen ilmaisemisen taitoja. Yhteistyötä voidaan tehdä esim. biologian, maantieteen, yhteiskuntaopin ja historian kanssa.

RAB309 (ksy vuositaso 3), RAB207 (sy vuositaso 3)

Kansainvälinen toiminta

Kurssilla syvennetään valmiuksia kohdekielellä toimimiseen vapaaehtoistyössä tai työelämässä. Esitellään kiinnostavia vapaaehtoisjärjestöjä. Voidaan toteuttaa esimerkiksi jokin projekti kohdekielisen tai samaa kieltä opiskelevan ystävyyskoulun kanssa. Voidaan myös osallistua oman seutukunnan kohdekieliseen kulttuuri- tai yritysysteystoimintaan ja raportoida siitä esimerkiksi (video)blogin muodossa. Pyritään vierailemaan alueella olevissa yrityksissä, joissa tarvitaan opiskeltavaa kieltä. Tehdään yhteistyötä esimerkiksi omalla paikkakunnalla opiskelun tai töiden takia toimivien kohdekielen käyttäjien kanssa tai ollaan etäyhteydessä tällaisiin henkilöihin kohdekulttuurissa.

Ystävyyskaupunkitoimintaa toteutetaan soveltuvin muotoin.

RAB310 (ksy vuositaso 3), RAB208 (sy vuositaso 3)

Viesti puhuen ja kirjoittaen

Kurssilla kerrataan arkielämän viestintätilanteita sekä suullisesti että kirjallisesti sekä syvennetään ja laajennetaan taitoja. Vahvistetaan kuulunymmärtämisen ja keskustelun taitoja. Voidaan kerätä portfolio kurssin aikana tuotetuista erilaisista teksteistä, äänitallenteista ja muista materiaaleista. Kurssilla havainnoidaan esimerkiksi eri tekstilajien eroja konkreettisista esimerkeistä ja niiden pohjalta tuotetaan itse tekstejä ja video- tai puhetuotoksia. Voidaan myös muuntaa tekstilajeja toisiksi. Mahdollisia tekstilajeja voivat olla esimerkiksi muistilappu, teksti- tai chat-viesti, sähköpostiviesti, haastattelu, uutinen, tuoteseloste tai käyttöohje, mainos, tiedote, yleisönosastokirjoitus, mielipidekirjoitus, horoskooppi, ilmoitus, arvostelu, satu ja runo. Kurssilla voidaan tehdä vierailuja tai olla verkkoyhteydessä kohdekulttuuriin (tai muualla oleviin) kohdekielen käyttäjiin.

RAB209 Peruskoulusta lukioon kertauskurssi alkeet (ksy vuositaso 1)

(tämä on B3-kielen ykköskurssi, jonne B2 myös voi tulla jo kertaamaan.

Kurssilla harjoitellaan ja kerrataan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia. Kurssilla voidaan käyttää hyväksi eri maiden kansallisten medioiden (kieltenopetukseen tuotettuja ja autenttisia) tasonmukaisia internet-sisältöjä. Opetuksen tukena ja innoittajina voivat toimia seutukunnalla olevat syntyperäiset kohdekielen puhujat, esimerkiksi vaihto-opiskelijat tai muualla asuvat syntyperäiset tai kyseistä kieltä opiskelevat henkilöt, joihin voidaan olla yhteydessä internetin (videoneuvottelu)sovellusten avulla. Voidaan alkaa laatia omaa kohdekielistä (sähköistä) portfolioa, blogia jne. Vahvistetaan ja syvennetään oppijan hyviä kielten opiskelun taitoja ja käytänteitä sekä tuetaan vertaisoppimiseen. Johdatetaan kohdekielisen kulttuurin tuntemukseen, opiskellaan kielen perussanastoa, -rakenteita sekä ääntämistä ja intonaatiota. Alusta lähtien pyritään käyttämään sähköisiä oppimisalustoja ja totutetaan opiskelija omaehtoiseen opiskeluun. Kurssilla rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä

suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Työtapoina voidaan käyttää parityötä ja yhteistoiminnallisia työtapoja.

RAB210 Kertauskurssi 2 Matkalla maailmassa (ksy vuositaso 1)
(B3-kielen kakkoskurssi, jota suositellaan myös B2-kielen lukijoille)

Kurssilla kerrataan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä. Ääntämistä ja intonaatiota sekä suullista ja kirjallista viestintää harjoitellaan tunnilla, kotona, yksin ja ryhmissä hyödyntäen esimerkiksi puhe- video- ja kirjoitussovelluksia. Opiskelijaa rohkaistaan tutustumaan internetissä tavoitekielisen maan matkailukohteisiin ja kulttuuritarjontaan koskien matkailua ja omia kiinnostuksen kohteita (musiikki, elokuvat, lehdet jne.)

RAB311, RAB211 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin saksan kielen ja kulttuurin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi saksan kielen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

ESPANJA, B3-oppimäärä

EAB301 (sy vuositaso 1)

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Vahvistetaan ja syvennetään oppijan hyviä kielten opiskelun taitoja ja käytänteitä sekä tuetaan vertaisoppimiseen. Johdatetaan kohdekielisen kulttuurin tuntemukseen, opiskellaan kielen perussanastoa, -rakenteita sekä ääntämistä ja intonaatiota. Alusta lähtien pyritään käyttämään sähköisiä oppimisalustoja ja totutetaan opiskelija omaehtoiseen opiskeluun. Kurssilla rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Työtapoina voidaan käyttää parityötä ja yhteistominnallisia työtapoja. Kurssilla voidaan käyttää hyväksi eri maiden kansallisten medioiden (kieltenopetukseen tuotettuja ja autenttisia) tasonmukaisia internet-sisältöjä. Opetuksen tukena ja innoittajina voivat toimia seutukunnalla olevat syntyperäiset kohdekielen puhujat, esimerkiksi vaihto-opiskelijat tai muualla asuvat syntyperäiset tai kyseistä kieltä opiskelevat henkilöt, joihin voidaan olla yhteydessä internetin (videoneuvottelu)sovellusten avulla. Voidaan alkaa laatia omaa kohdekielistä (sähköistä) portfolioa, blogia jne.

EAB302 (sy vuositaso 1)

Matkalla maailmassa

Vahvistetaan ääntämistä ja intonaatiota sekä rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä sekä kasvokkain että sähköisillä sovelluksilla. Kurssilla tutustutaan kohdekielisen maan matkailukohteisiin ja kulttuuritarjontaan internetissä. Ääntämistä ja intonaatiota sekä suullista ja kirjallista viestintää harjoitellaan tunnilla, kotona, yksin ja ryhmissä hyödyntäen esimerkiksi puhe- video- ja kirjoitussovelluksia. Opiskelijaa

rohkaistaan tutustumaan internetissä tavoitekielisen maan matkailukohteisiin ja kulttuuritarjontaan koskien matkailua ja omia kiinnostuksen kohteita (musiikki, elokuvat, lehdet jne.)

EAB303 (sy vuositaso 1)

Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan edelleen ääntämistä ja intonaatiota. Mahdollisia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelut opiskelijan kiinnostuksen kohteista, oman harrastuksen/kiinnostuksen kohteen esitleminen suullisesti ja/tai kirjallisesti esimerkiksi esitelmän, videon tai multimediaesityksen avulla. Kurssilla voidaan myös pitää myös sähköistä portfolioblogia, jossa opiskelija kertoo itselle tärkeistä asioista yhdistäen tekstiä kuviin ja videoihin. Lisäksi voidaan tutustua videoblogeihin tai tehdä henkilöhaastattelu. Kurssin aikana voidaan luoda yhteyksiä muiden lukioiden tai yhteistyökoulujen opiskelijoiden välille (esim. videopuhelu, chat, sosiaalinen media).

EAB304 (sy vuositaso 2)

Monenlaista elämää

Kurssilla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Voidaan hyödyntää erilaisia yhteistyötahoja kohdekielisten kontaktien luomiseksi. Aiheeseen liittyvää sanastoa voidaan kerätä ja harjoitella erilaisten netistä löytyvien sivustojen ja sovellusten avulla. Työvälineenä ja havainnoinnin kohteena voidaan käyttää myös elokuvia, televisio-ohjelmia, verkkolehtiä ja muita medioita. Kirjallista viestintää voidaan harjoitella esimerkiksi kirjoittamalla kortti, sähköpostiviesti, tekstiviesti, nettikommentti. Erilaisia vuorovaikutustilanteita ja sosiaalisia koodeja voidaan harjoitella esimerkiksi dialogien, rooliharjoitusten ja haastatteluiden muodossa.

EAB305 (sy vuositaso 2)

Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssin aihepiireihin kuuluvat hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja erilaisiin elämänvaiheisiin liittyvät teemat (esim. urheilu, ravinto, uni, henkinen hyvinvointi, erilaiset riippuvuudet ja sairaudet, ihmissuhteet ja perheunelmat). Opiskelija kehittää kielitaitoaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja harjoittaa mielipiteen ilmaisemisen keinoja. Kurssille soveltuvia työtapoja voivat olla muun muassa blogin pitäminen esimerkiksi terveyteen tai hyvinvointiin liittyvistä aiheista, draamalliset keskusteluharjoitukset (esimerkiksi lääkärissä käynti, ajanvaraus, roolipelit ihmissuhteisiin liittyvistä teemoista). Kurssilla voidaan hyödyntää netistä löytyviä kurssin aiheisiin sopivia testejä ja kyselyjä sekä kohdekielisiä asiantuntijapalstoja. Kurssille sopivat hyvin myös erilaiset kohdekielellä tehtävät rentoutus- ja liikuntaharjoitukset. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. terveystiedon, psykologian, biologian ja liikunnan kanssa.

EAB306 (sy vuositaso 2)

Kulttuuri ja mediat

Kurssilla tutustutaan kohdekulttuurin ilmiöihin esim. musiikkiin, elokuvaan, kirjallisuuteen ja kuvataiteeseen käyttäen monipuolisesti hyödyksi eri medioita. Pehdytään opiskelijoiden kiinnostuksen pohjalta myös esim. ruoka- ja tapakulttuuriin, muotiin, erilaisiin medioihin. Opiskelija harjoittelee myös kotimaansa kulttuurista kertomista esim. pitämällä suullisen esittelyn tai laatimalla kohdekielisen esittelyvideon. Kurssilla voidaan tehdä vierailuja museoon, kirjastoon, elokuvaan tai teatteriin. Aihepiirejä voidaan elävöittää pyytämällä

tunneille vierailijoita tai pitämällä yhteyttä netin välityksellä kohdekielisiin nuoriin. Kurssisuorituksiin voivat kuulua myös kirja- tai elokuva-arvostelu, runon tai näytelmän kirjoittaminen, musiikkikappaleen sanoittaminen, musiikkivideon tai lyhytelokuvan laatiminen. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. kuvataiteen, musiikin, uskonnon, historian, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä liikunnan kanssa.

EAB307 (sy vuositaso 2)

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta esimerkiksi projektien tai ryhmätöiden muodossa. Opiskelijat voivat jakautua ryhmiin itseään kiinnostavien opintosuuntien mukaan. Mahdollisia kurssin muita aiheita voivat olla ase- ja siivilipalvelus, välivuosi, ulkomailla opiskelu ja työskentely. Kurssilla voidaan laatia CV, työhakemus, itsensä esittely audiovisuaalisesti työnantajalle tai toteuttaa työpaikkahaastattelu. Lisäksi voidaan tehdä kohdekielisiä ammatinvalintatestejä, harjoitella kokouksessa toimimista ja argumentointia. Voidaan myös hyödyntää yritysmaailman kontakteja, esimerkiksi vierailijoiden, yritysvierailuiden tai toimeksiantojen muodossa. Yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi opinto-ohjauksen kanssa.

EAB308 (sy vuositaso 3)

Yhteinen maapallomme

Mahdollisia käsiteltäviä aiheita voivat olla ympäristöasiat, kierrätys, energian tuotanto ja käyttö, kehitysyhteistyö, konfliktit, kulttuurien välinen erilaisuus ja viestintä sekä muut aiheeseen liittyvät ajankohtaiset ilmiöt. Aiheita voidaan käsitellä sekä henkilökohtaisesta, paikallisesta että globaalista näkökulmasta. Kurssin aikana voidaan toteuttaa pienimuotoinen (etä)projekti esimerkiksi yhdessä kohdekulttuurissa asuvien tai muualla samaa kieltä opiskelevien kanssa. Työskentelyyn voidaan käyttää esimerkiksi blogia, wikiä, youtubea, kohdekulttuurin radio- ja tv-kanavien ja lehdistön sivuja tai muita interaktiivisia nettiympäristöjä ja videokonferenssisovelluksia. Syvennetään mielipiteen suullisen ja kirjallisen ilmaisemisen taitoja. Yhteistyötä voidaan tehdä esim. biologian, maantieteen, yhteiskuntaopin ja historian kanssa.

VENÄJÄ, B3-oppimäärä

VEB301 (sy vuositaso 1)

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Vahvistetaan ja syvennetään oppijan hyviä kielten opiskelun taitoja ja käytänteitä sekä tuetaan vertaisoppimiseen. Johdatetaan kohdekielisen kulttuurin tuntemukseen, opiskellaan kielen perussanastoa, -rakenteita sekä ääntämistä ja intonaatiota. Alusta lähtien pyritään käyttämään sähköisiä oppimisalustoja ja totutetaan opiskelija omaehtoiseen opiskeluun. Kurssilla rohkaistaan tuottamaan ensimmäisiä kohdekielisiä suullisia ja kirjallisia tuotoksia. Työtapoina voidaan käyttää parityötä ja yhteistominnallisia työtapoja. Kurssilla voidaan käyttää hyväksi eri maiden kansallisten medioiden (kieltenopetukseen tuotettuja ja autenttisia) tasonmukaisia internet-sisältöjä. Opetuksen tukena ja innoittajina voivat toimia seutukunnalla olevat syntyperäiset kohdekielen puhujat, esimerkiksi vaihto-opiskelijat tai muualla asuvat syntyperäiset tai kyseistä kieltä opiskelevat henkilöt, joihin voidaan olla yhteydessä internetin (videoneuvottelu)sovellusten avulla. Voidaan alkaa laatia omaa kohdekielistä (sähköistä) portfolioa, blogia jne.

VEB302 (sy vuositaso 1)**Matkalla maailmassa**

Vahvistetaan ääntämistä ja intonaatiota sekä rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään kohdekielellä sekä kasvokkain että sähköisillä sovelluksilla. Kurssilla tutustutaan kohdekielisen maan matkailukohteisiin ja kulttuuritarjontaan internetissä. Ääntämistä ja intonaatiota sekä suullista ja kirjallista viestintää harjoitellaan tunnilla, kotona, yksin ja ryhmissä hyödyntäen esimerkiksi puhe- video- ja kirjoitussovelluksia. Opiskelijaa rohkaistaan tutustumaan internetissä tavoitekielisen maan matkailukohteisiin ja kulttuuritarjontaan koskien matkailua ja omia kiinnostuksen kohteita (musiikki, elokuvat, lehdet jne.)

VEB303 (sy vuositaso 1)**Elämän tärkeitä asioita**

Kurssilla harjoitellaan edelleen ääntämistä ja intonaatiota. Mahdollisia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelut opiskelijan kiinnostuksen kohteista, oman harrastuksen/kiinnostuksen kohteen esitleminen suullisesti ja/tai kirjallisesti esimerkiksi esitelmän, videon tai multimediaesityksen avulla. Kurssilla voidaan myös pitää myös sähköistä portfolioblogia, jossa opiskelija kertoo itselle tärkeistä asioista yhdistäen tekstiä kuviin ja videoihin. Lisäksi voidaan tutustua videoblogeihin tai tehdä henkilöhaastattelu. Kurssin aikana voidaan luoda yhteyksiä muiden lukioiden tai yhteistyökoulujen opiskelijoiden välille (esim. videopuhelu, chat, sosiaalinen media).

VEB304 (sy vuositaso 2)**Monenlaista elämää**

Kurssilla havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opetellaan kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Voidaan hyödyntää erilaisia yhteistyötahoja kohdekielisten kontaktien luomiseksi. Aiheeseen liittyvää sanastoa voidaan kerätä ja harjoitella erilaisten netistä löytyvien sivustojen ja sovellusten avulla. Työvälineenä ja havainnoinnin kohteena voidaan käyttää myös elokuvia, televisio-ohjelmia, verkkolehtiä ja muita medioita. Kirjallista viestintää voidaan harjoitella esimerkiksi kirjoittamalla kortti, sähköpostiviesti, tekstiviesti, nettikommentti. Erilaisia vuorovaikutustilanteita ja sosiaalisia koodeja voidaan harjoitella esimerkiksi dialogien, rooliharjoitusten ja haastatteluiden muodossa.

VEB305 (sy vuositaso 2)**Hyvinvointi ja huolenpito**

Kurssin aihepiireihin kuuluvat hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja erilaisiin elämänvaiheisiin liittyvät teemat (esim. urheilu, ravinto, uni, henkinen hyvinvointi, erilaiset riippuvuudet ja sairaudet, ihmissuhteet ja perheunelmat). Opiskelija kehittää kielitaitoaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja harjoittaa mielipiteen ilmaisemisen keinoja. Kurssille soveltuvia työtapoja voivat olla muun muassa blogin pitäminen esimerkiksi terveyteen tai hyvinvointiin liittyvistä aiheista, draamalliset keskusteluharjoitukset (esimerkiksi lääkärissä käynti, ajanvaraus, roolipelit ihmissuhteisiin liittyvistä teemoista). Kurssilla voidaan hyödyntää netistä löytyviä kurssin aiheisiin sopivia testejä ja kyselyjä sekä kohdekielisiä asiantuntijapalstoja. Kurssille sopivat hyvin myös erilaiset kohdekielellä tehtävät rentoutus- ja liikuntaharjoitukset. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. terveystiedon, psykologian, biologian ja liikunnan kanssa.

VEB306 (sy vuositaso 2)**Kulttuuri ja mediat**

Kurssilla tutustutaan kohdekulttuurin ilmiöihin esim. musiikkiin, elokuvaan, kirjallisuuteen ja kuvataiteeseen käyttäen monipuolisesti hyödyksi eri medioita. Perehdytään opiskelijoiden kiinnostuksen pohjalta myös esim. ruoka- ja tapakulttuuriin, muotiin, erilaisiin medioihin. Opiskelija harjoittelee myös kotimaansa kulttuurista kertomista esim. pitämällä suullisen esittelyn tai laatimalla kohdekielisen esittelyvideon. Kurssilla voidaan tehdä vierailuja museoon, kirjastoon, elokuvaan tai teatteriin. Aihepiirejä voidaan elävöittää pyytämällä tunneille vierailijoita tai pitämällä yhteyttä netin välityksellä kohdekielisiin nuoriin. Kurssisuorituksiin voivat kuulua myös kirja- tai elokuva-arvostelu, runon tai näytelmän kirjoittaminen, musiikkikappaleen sanoittaminen, musiikkivideon tai lyhytelokuvan laatiminen. Oppiainerajat ylittävää yhteistyötä voidaan tehdä esim. kuvataiteen, musiikin, uskonnon, historian, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä liikunnan kanssa.

VEB307 (sy vuositaso 3)**Opiskelu, työ ja tulevaisuus**

Kurssilla voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta esimerkiksi projektien tai ryhmätöiden muodossa. Opiskelijat voivat jakautua ryhmiin itseään kiinnostavien opintosuuntien mukaan. Mahdollisia kurssin muita aiheita voivat olla ase- ja siivilipalvelus, välivuosi, ulkomailla opiskelu ja työskentely. Kurssilla voidaan laatia CV, työhakemus, itsensä esittely audiovisuaalisesti työnantajalle tai toteuttaa työpaikkahaastattelu. Lisäksi voidaan tehdä kohdekielisiä ammatinvalintatestejä, harjoitella kokouksessa toimimista ja argumentointia. Voidaan myös hyödyntää yritysmaailman kontakteja, esimerkiksi vierailijoiden, yritysvierailuiden tai toimeksiantojen muodossa. Yhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi opinto-ohjauksen kanssa.

VEB308 (sy vuositaso 3)**Yhteinen maapallomme**

Mahdollisia käsiteltäviä aiheita voivat olla ympäristöasiat, kierrätys, energian tuotanto ja käyttö, kehitysyhteistyö, konfliktit, kulttuurien välinen erilaisuus ja viestintä sekä muut aiheeseen liittyvät ajankohtaiset ilmiöt. Aiheita voidaan käsitellä sekä henkilökohtaisesta, paikallisesta että globaalista näkökulmasta. Kurssin aikana voidaan toteuttaa pienimuotoinen (etä)projekti esimerkiksi yhdessä kohdekulttuurissa asuvien tai muualla samaa kieltä opiskelevien kanssa. Työskentelyyn voidaan käyttää esimerkiksi blogia, wikiä, youtubea, kohdekulttuurin radio- ja tv-kanavien ja lehdistön sivuja tai muita interaktiivisia nettiympäristöjä ja videokonferenssisovelluksia. Syvennetään mielipiteen suullisen ja kirjallisen ilmaisemisen taitoja. Yhteistyötä voidaan tehdä esim. biologian, maantieteen, yhteiskuntaopin ja historian kanssa.

LATINA, B3- ja B2-oppimäärä**LAB301 (sy vuositaso 1), LAB209 (ksy vuositaso 1)****Ikkunat auki antiikkiin**

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta. Perehdytään latinan kielen vaiheisiin.

LAB302 (sy vuositaso 1), LAB210 (ksy vuositaso 1)**Antiikin elämää**

Tutustutaan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työntekoon antiikin aikaisessa kaupungissa.

LAB303 (sy vuositaso 1), LAB211 (ksy vuositaso 1)**Tietoa, taitoa ja taruperintöä**

Tutustutaan roomalaisten harrastuksiin, roomalaisnuorten kasvatukseen ja koulunkäyntiin sekä antiikin kreikkalais-roomalaiseen tarustoon.

LAB304, LAB201 Rooman historian vaiheita (sy vuositaso 2)

Tutustutaan pääpiirteittäin Rooman varhaishistoriaan ja siihen liittyviin taruihin, Rooman historian käännekohtiin ja Rooman kehittymiseen maailmanvallaksi.

LAB305, LAB202 Merkittäviä roomalaisia (sy vuositaso 2)

Tutustutaan joihinkin Rooman historian kannalta merkittäviin henkilöihin.

LAB306, LAB203 Kulttuuriperintömme (sy vuositaso 2)

Tutustutaan antiikin kulttuurin eri alueisiin ja tarkastellaan niiden merkitystä kulttuuriperinnössämme.

LAB07 (sy vuositaso 3), LAB204 (sy vuositaso 2)**Viestejä menneisyydestä**

Tarkastellaan antiikin kirjallisuuteen liittyviä tekstejä viestinnän näkökulmasta. Tutkitaan, mitä tekstit voivat kertoa roomalaisten elämästä ja suhtautumisesta elämän eri ilmiöihin.

LAB08 (sy vuositaso 3), LAB205 (sy vuositaso 2 - 3)**Latinaa kautta vuosisatojen**

Tutkitaan muokattujen tekstien ja helppojen autenttisten tekstinäytteiden avulla, miten latinaa on käytetty eri aikoina myöhäisantiikista meidän päiviimme asti.

LAB206 Epiikkaa ja lyriikkaa (sy vuositaso 2 - 3)

Tutustutaan eepiseen ja/tai lyyriseen runouteen ja runoilijoihin.

LAB207 Retoriikkaa ja filosofiaa (sy vuositaso 2 - 3)

Tutustutaan antiikin puhetaitoon ja filosofiaan lähinnä henkilöhistorian ja kirjallisen tuotannon näkökulmasta.

LAB208 Latina keskiajalla ja nykyaikana (sy vuositaso 2 - 3)

Tutustutaan keskiajan latinan erityispiirteisiin keskiaikaisten tekstien välityksellä.

Tutustutaan myös nykyajan yleismaailmalliseen latiniteettiin, esimerkiksi lääketieteen sekä eläin- ja kasvitieteen latinaan.

ITALIAN KIELI JA KULTTUURI**ITA 1 Italian kielen ja kulttuurin 1. kurssi (ksy vuositaso 1 - 3)**

Opetuksen tavoitteena on tutustuttaa opiskelija italian kielen perusteisiin ja harjoitella jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Erityisesti ääntämisen harjoittelu ja suullinen

osaaminen painottuvat. Opiskelija saa harjoitusta monilukutaidossa etsiessään tietoa Italian maantieteestä, yhteiskunnasta ja kulttuurista. Kurssi soveltuu hyvin kansainvälisyysprojektien ja oppiainerajat ylittävän opetuksen yhteyteen.

ITA 2 Italian kielen ja kulttuurin 2. kurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla syvennetään kielen perusteiden opiskelua ja laajennetaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteiden harjoittelua, esimerkiksi matkustamiseen liittyen. Ääntämisen ja suullisen osaamisen lisäksi harjoitellaan yksinkertaisia kirjallisia tuotoksia. Kurssi soveltuu hyvin kansainvälisyysprojektien ja oppiainerajat ylittävän opetuksen yhteyteen.

ITA 3 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin italian kielen ja kulttuurin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi italian kielen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

MATEMATIIKKA

MAY01 Luvut ja lukujonot (pa vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija
 pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
 kertaa ja täydentää lukualueet, kertaa peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
 vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
 ymmärtää lukujonon käsitteen
 osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
 saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
 osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
 osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.
 Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat
 reaalityyppiset luvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
 funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
 lukujono
 rekursiivinen lukujono
 aritmeettinen jono ja summa
 logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
 muotoa $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
 geometrinen jono ja summa

Matematiikan pitkä oppimäärä

MAA02 Polynomifunktiot ja -yhtälöt (pa vuositaso 1)

Kerrataan ja harjaannutetaan lausekkeiden ja yhtälöiden käsittelyrutiineja. Opitaan eriasteisten polynomiyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisutekniikoita. Tutkitaan funktion käsitettä eri menetelmin.

MAA03 Geometria (pa vuositaso 1)

Harjoitellaan kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien tilanteiden hahmottamista sekä pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskemista.

MAA04 Vektorit (pa vuositaso 1)

Opiskellaan vektorin käsite ja tutustutaan vektorilaskentaan sekä sen soveltamiseen kaksi- ja kolmiulotteisissa koordinaatistoissa. Tutustutaan erilaisiin yhtälöryhmiin.

MAA05 Analyttinen geometria (pa vuositaso 1)

Yhdistetään geometriaan koordinaatisto. Esitetään geometriset ominaisuudet funktioina ja tarkastellaan niitä laskennallisesti.

MAA06 Derivaatta (pa vuositaso 2)

Opitaan rationaalifunktion käsite ja tutustutaan sen ominaisuuksiin. Tutustutaan raja-arvon käsitteeseen ja funktion jatkuvuuteen havainnollisesti. Opiskellaan derivointikaavat ja sovelletaan niitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa. Ratkaistaan derivaatan avulla ongelmia, joihin liittyy suurin ja pienin arvo.

MAA07 Trigonometriset funktiot (pa vuositaso 2)

Opitaan trigonometristen funktioiden jaksollisuus ja tutustutaan trigonometriin perusyhteyksiin ja yksinkertaisiin yhtälöihin. Jatketaan MAA7-kurssin teemaa tutkimalla derivaatan avulla trigonometristen funktioiden ominaisuuksia.

MAA08 Juuri- ja logaritmifunktiot (pa vuositaso 2)

Kerrataan potenssi- ja juurilausekkeiden laskutoimituksia. Opiskellaan juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktiot ja tutustutaan niiden ominaisuuksiin myös derivaatan avulla. Mallinnetaan matematiikan avulla erilaisissa ilmiöissä tapahtuvaa muutosta.

MAA09 Integraalilaskenta (pa vuositaso 3)

Opitaan integraalifunktion käsite ja siihen liittyvät integroimiskaavat. Opitaan soveltamaan integraalilaskentaa pinta-alojen ja tilavuuksien laskemiseksi.

MAA10 Todennäköisyys ja tilastot (pa vuositaso 3)

Tutustutaan diskreetteihin ja jatkuviin jakaumiin ja niiden tunnuslukuihin. Opiskellaan kombinatoriikkaa. Tutustutaan todennäköisyyden käsitteeseen ja sen määrittämiseen laskemalla. Tutkitaan yksinkertaisia todennäköisyysjakaumia.

MAA11 Lukuteoria ja todistaminen (sy vuositaso 2)

Opiskellaan logiikan alkeet ja perehdytään erilaisiin todistustehtäviin. Tarkastellaan lukujoukkojen ominaisuuksia. Syvennetään MAA1-kurssilta tuttua lukujonon käsitettä.

MAA12 Algoritmit matematiikassa (sy vuositaso 2)

Tunnistetaan ja harjoitellaan erilaisia algoritmeja. Opiskellaan algoritmista ajattelua. Ratkotaan algoritmien avulla likimääräismenetelmien käyttöä vaativia ongelmia. Perehdytään polynomien jaollisuuteen ja tekijöihin jakoon. Tutkitaan derivaatan ja pinta-alaintegraalien määrittämistä numeerisesti.

MAA13 Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (sy vuositaso 3)

Syvennetään derivaatta- ja integraalikulssien (MAA6–MAA9) teoreettista ja taidollista perustaa. Opiskellaan käänteisfunktion määrittäminen. Opiskellaan raja-arvon käsite lukujonojen yhteydessä.

MAA14 Kertauskurssi (ksy vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan lukion oppimäärä ja harjoitellaan käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa.

MAA15 Lukiomatematiikan alkuvaiheen tukikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1)

Kurssi on tarkoitettu sekä lyhyen että pitkän matematiikan opiskelijoille. Kurssilla vahvistetaan peruslaskutaitoja, laskurutiinia ja päässä-laskutekniikoita ensimmäisten kurssien sisältöjä täydentäen. Kurssilla toimitaan pienryhmissä ja harjaannutaan paitsi omissa taidoissa myös kanssaopiskelijoiden avustamisessa.

MAA16 Differentiaalilaskennan lisäkurssi (ksy vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan osaamista vektoreiden, lukujonojen ja raja-arvojen parissa matemaattisen analyysin ja differentiaalilaskennan opiskelun tukena. Kurssilla opiskellaan myös teknisten apuvälineiden käyttöä.

MAA17 Talousmatematiikka (ksy vuositaso 3)

Yhteinen kurssi lyhyen matematiikan kurssin MAB6 kanssa.

MAA18 Tilastot ja todennäköisyys II (ksy vuositaso 2 - 3)

Yhteinen kurssi lyhyen matematiikan kurssin MAB8 kanssa.

MAA19 Matemaattisen tekstin tuottaminen (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

Kurssilla opiskellaan matemaattista vastaustekniikkaa sekä dynaamisten ja symbolisten apuvälineiden ja ohjelmistojen soveltamista osana matematiikan tehtävän ratkaisua. Huomiota kiinnitetään sanallisten tehtävien mallintamiseen sekä oikeanlaiseen argumentointiin ja ratkaisun loogiseen rakenteeseen.

MAA20 Kertauskurssi lyhyen matematiikan kirjoittaville (ksy vuositaso 3)

Kurssilla harjoitellaan käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa matemaattisissa ongelmanratkaisutilanteissa. Yhteinen kurssi lyhyen matematiikan kurssin MAB9 kanssa.

MAA21 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin matematiikan keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi matematiikan tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin

sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

Matematiikan lyhyt oppimäärä

MAB02 Lausekkeet ja yhtälöt (pa vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on oppia luottamaan omiin matemaattisiin taitoihin. Jokapäiväisten ongelmien ratkaisemisessa käytetään verrannollisuutta, lineaarista riippuvuutta, yhtälöitä ja yhtälöpareja. Opitaan toisen asteen polynomifunktio ja yhtälö.

MAB03 Geometria (pa vuositaso 1)

Ratkaistaan käytännön ongelmia yhdenmuotoisuuden, suorakulmaisen kolmion geometrian ja koordinaatiston avulla. Vahvistetaan tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden piirtämistä sekä pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämistä.

MAB04 Matemaattisia malleja (pa vuositaso 2)

Ongelmissa sovelletaan lineaarista ja eksponentiaalista mallia sekä käytetään lukujonoja (matemaattisina malleina). Arvioidaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta. Ratkaistaan potenssi- ja eksponenttiyhtälöitä.

MAB05 Tilastot ja todennäköisyys (pa vuositaso 2)

Kurssilla käsitellään ja tulkitaan tilastollisia aineistoja diskreettien jakaumien tunnuslukujen, regression ja korrelaation avulla. Lisäksi perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

MAB06 Talousmatematiikka (pa vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on oppia ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä laskennallisesta näkökulmasta. Kurssi antaa valmiuksia oman talouden suunnitteluun sekä tukee yrittäjyyden ja taloustiedon opiskelua.

MAB07 Matemaattinen analyysi (sy vuositaso 3)

Tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin. Opetellaan derivaatan käsite muutosnopeuden mittana sekä tutkitaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla. Määritetään sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurin ja pienin arvo.

MAB08 Tilastot ja todennäköisyys II (sy vuositaso 2 - 3)

Vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja sekä määritetään tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä.

MAB09 Kertauskurssi (ksy vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan lukion oppimäärä ja harjoitellaan käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa matemaattisissa ongelmanratkaisutilanteissa.

MAB10 Lukiomatematiikan alkuvaiheen tukikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1)

Sama kuin MAA15

MAB11 Matemaattinen mallinnus (ksy vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on harjaannuttaa opiskelijan valmiuksia mallintaa matemaattisia ongelmia. Kurssilla opiskellaan sanallisten tehtävien ratkaisemista ja hyvän vastaustekniikan tapoja sekä dynaamisten ja teknisten apuvälineiden hyödyntämistä osana ongelmien ratkaisua.

MAB12 - MAB17 (ksy vuositaso 1 - 3)

Pitkän matematiikan kurssi, joka ei korvaa mitään muuta lyhyen matematiikan kurssia

MAB18 - MAB20 (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 3)

Pitkän matematiikan kurssi, joka ei korvaa mitään muuta lyhyen matematiikan kurssia

MAB21 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin matematiikan keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi matematiikan tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

BIOLOGIA**BI01 Elämä ja evoluutio (pa vuositaso 1)**

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen

BI02 Ekologia ja ympäristö (pa vuositaso 1)

Kurssin teemoina ovat luonnon toiminta ja merkitys ihmiselle. Kurssilla käsitellään myös luonnon monimuotoisuutta, ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä kestäväns tulevaisuuden toteuttamista. Keskeisiä sisältöjä ovat ekosysteemien toiminta, lajien väliset suhteet ja ympäristön muutokset.

BI03 Solu ja perinnöllisyys (sy vuositaso 2)

Kurssilla syvennetään ymmärrystä solun toiminnasta ja sen vaikutuksesta yksilön elämään. Sisältöinä ovat esimerkiksi DNA, geeni, perinnöllisyys ja solujen lisääntyminen. Kurssilla käytetään myös kokeellisia työtapoja.

BI04 Ihmisen biologia (sy vuositaso 2)

Kurssilla perehdytään ihmisen rakenteisiin ja elintoimintoihin. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi hengitys, aistien toiminta, ruuansulatus, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua ja pysyä terveenä.

BI05 Biotekniikka ja biologian sovellukset (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset.

BI06 Biologia nova – ympäristö tutuksi (ksy vuositaso 1 - 3)

Opiskelija suunnittelee yksilöllisen kurssikokonaisuuden, jonka päätarkoituksena on perehtyä valitun (pirkanmaalaisen) ekosysteemin lajistoon. Opiskelija voi työssään erikoistua esimerkiksi lintuihin, kaloihin, perhosiin, sieniin, kasvilajistoon jne. Kurssiin ei sisälly tuntiopetusta, ainoastaan ohjaus- ja kontrollituokioita. Suorituksen laajuudesta riippuen opiskelija voi saada kurssista 1-2 suoritusmerkintää.

BI07 Biologian kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan biologian keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

BI08 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin biologian keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi biologian tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

BI09 Biologian johdantokurssi (lu ½-kurssi vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija muodostaa evolutiiviseen ajatteluun perustuvan näkökulman biologian opiskeluun oppii havainnoimaan muuntelua ja sopeutumista eliöpopulaatioissa ymmärtää itseään kopioivat molekyylit elämän ydintoimijoiksi

Sisältö:

eliöiden rakenteelliset piirteet sopeutumina ja mikroevoluutio
eliöt ympäristömuutosten indikaattoreina
eliökunnan sukupuun rakentamisen menetelmiä

BI10 Eliöiden luokittelu ja evoluutiobiologia (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää aiemmin opittuja tietoja evoluutiosta ja perehtyy synteettisen evoluutioteorian taustoihin

tutustuu modernin luonnontieteen menetelmiin eliöiden sukulaisuuden tutkimisessa perehtyy evoluutioteorian pohjalta jäsentyneeseen eliökunnan luokitteluun ja ihmisen evoluutioon

Sisältö:

eliöryhmien evoluutio ja luokittelu
lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
muuntelun ja sopeutumisen merkitys elämän kehitykselle
nykyisen eliökunnan rakenteen ja levinneisyyden tulkitseminen evoluutiobiologia näkökulmasta

BI11 Geenit, terveys ja sairaus – ihmisen biologian jatkokurssi (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää Ihmisen biologia -kurssilla (BI4) ja terveystiedon kursseilla oppimiaan asioita

Sisältö:

hormonaalinen ja hermostollinen säätely
ympäristön haitalliset aineet
ravitsemus ja terveys
puolustusmekanismit
ihmisen genetiikkaa
elämänkaari

BI 12 Kaupunkiekologia (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää BI2-kurssin ympäristöekologian tietojaan kaupunkiluonnon tuntemuksessa tuntee Suomen kaupunkien tavallisimpia kasvi-, nisäkäs- ja lintulajeja sekä selkärangattomia perehtyy kaupunkiekologisen tiedon hyväksikäyttöön kaupunkiympäristön suunnittelussa ja hoidossa

Sisältö:

kaupunkien abioottiset ympäristötekijät
ekologiset ilmiöt ja prosessit kaupungeissa
kaupunkien eliölajisto ja sen tila
ympäristöystävällisten kaupunkien ja virkistysalueiden suunnittelu
kaupunkiekologisen tiedon merkitys ja vaikuttamisen keinot yhteiskunnallisessa päätöksenteossa

BI13 Luonnontuntemus (lu vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kiinnostuu luonnon tarkkailusta ja oppii peruslajistoa täydentää tietojaan suomalaisista ekosysteemeistä osaa lajistoa tarkkailemalla arvioida ympäristön tilaa ja esittää ratkaisuja mahdollisiin ongelmiin

oivaltaa käytännössä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen tutustuu luonnonharrastus- ja ympäristönsuojelujärjestöjen toimintaan Suomessa

Sisältö:

perinteiset ja digitaaliset lajintuntemusoppaat, tietokoneohjelmat ja muut eliöiden tunnistustyökalut
Suomen luonnon kasvien, sienten, lintujen, nisäkkäiden ja selkärangattomien tunnistaminen
lajiston muutokset ympäristön tilan indikaattoreina
kurssikohtaiset painotukset voivat vaihdella opiskelijoiden mielenkiinnon mukaan

BI14 Solubiologian ja genetiikan tutkimuskurssi (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää BI3-kurssilla oppimiaan asioita oppii biologisen tutkimuksen perustaitoja: havaintojen tekemistä, koejärjestelyjen suunnittelua, tutkimusvälineiden käyttöä ja tulosten analysoinnin tapoja tutustuu alan ajankohtaiseen tutkimukseen

Sisältö:

solun hienorakenne ja soluorganellien toiminta
 erilaiset solutyypit, solukot ja kudokset
 solun keskeiset aineenvaihduntareaktiot
 mikrobien elinvaatimukset, aineenvaihdunta ja lisääntyminen
 tutustutaan ajankohtaisiin tieteellisiin artikkeleihin

BI15 Luonnontieteen tutkimuskurssi (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii itsenäiseen työskentelyyn osana pitkäjänteistä tutkimusprosessia yhdistelee biologian, fysiikan ja kemian kursseilla hankkimiaan tietoja ja taitoja rohkaistuu osallistumaan valtakunnallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin harjoittelee luomaan tutkimuskontakteja koulun ulkopuolisiin tahoihin seuraa tiedekeskustelua

Sisältö:

työskentelyn alussa lyhyt yhteinen orientaatiojakso
 sisällön painottuminen riippuu opiskelijan aihevalinnasta
 kokeellisten menetelmien käyttö
 kurssilaiset osallistuvat Tieteen päivien tai Tekniikan päivien tapahtumiin tai vastaavaan tiedetapahtumaan
 kurssin suorittajalta odotetaan aktiivisuutta aiheen valinnassa ja tutkimuskontaktien luomisessa
 suoritus vastaa kurssia FY18 tai KE11
 tutkimuksen laajuudesta riippuen opiskelija voi saada 1-2 kurssimerkintää

BI16 Synteettinen biologia, TTY3 (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu työmenetelmiin, joilla bakteereja voidaan geneettisesti muokata tutustuu synteettisen biologian mahdollisuuksiin osaa toimia biotekniikan tutkimuslaboratoriossa

Sisältö:

laboratoriotyöluennot ja 2-4 vaihtuva-aiheista laboratoriotyötä
 opetellaan käyttämään standardoituja BioBricks-komponentteja, joita käsitellään DNA-tekniikan menetelmin
 kurssimateriaali englanninkielistä

BI17 Luonnontieteiden projektikurssi (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osallistuu luonnontieteiden ymmärtämistä tukevaan projektiin oppii toimimaan ryhmässä oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa osallistuu projektin suunnitteluun

Sisältö:

erilaisia luonnontieteisiin liittyviä projekteja
 koulun tai ulkopuolisen tahon järjestämä projekti

LU01 Luonnontiede 1, Luonnontieteellisten alojen valmennuskurssi (lu vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu laaja-alaisesti luonnontieteen korkeakouluopiskeluun saa tehokasta tukea pääsykokeisiin valmistautumisessa

Sisältö:

erilaiset oppimisstrategiat

vastaustekniikat

erityyppisten pääsykoetehtävien tarkastelu

pääsykokeisiin osallistuneiden opiskelijoiden omia kokemuksia hyvästä

valmentautumisesta

sopii etenkin lääketieteen opintoihin ja ympäristöalalle pyrkiville

LU02 Luonnontiede 2, Energia (lu vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää energian universaalisuuden

osaa yhdistää erilaisia ilmiöitä energian näkökulmasta tarkasteltuna

Sisältö:

solun energia-aineenvaihdunta: energian sitominen ja vapauttaminen

solukalvon toiminta solun aineenvaihdunnassa

entsyymien teho

atomin energiatilat

energiantuotanto erilaisissa kemiallisissa ja fysikaalisissa prosesseissa

energia kemiallisissa reaktioissa

uusiutuvat ja uusiutumattomat energialähteet

maapallon energiatulevaisuus

LU03 Luonnontiede 3, Maailmankansalaisena Tampereella ja maailmalla (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

tiedostaa oman yhteisönsä identiteetin ja merkityksen muulle maailmalle

oppii, miten globaalikysymyksiin voi vaikuttaa omassa arjessa

kehittää kykyään ymmärtää monimutkaisia ja monitieteisiä ilmiöitä sekä sietää

epävarmuutta erilaisissa yhteyksissä

kykenee tarkastelemaan kriittisesti omien toimintaperiaatteittensa eettisyyttä

tuntee maailmankansalaisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot

Sisältö:

ongelmana niukkuus – maapallon energiatulevaisuuden haasteet

väestö – kenellä on oikeus elää?

kestävä kehitys

ihmisoikeudet ja bisnes

ympäristöetiikka

kansantalouden eri mittarit

MAANTIEDE

GE01 Maailma muutoksessa (pa vuositaso 1)

Kurssilla tutustutaan muuttuvaan maailmaan ja alueellisiin ongelmiin geomedian keinoin.

Kurssilla käsitellään luonnonriskejä, ympäristöriskejä ja ihmiskunnan riskejä sekä

seurataan näihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja uutisointia. Kurssilla kerrataan

maantieteellistä nimistöä.

GE02 Sininen planeetta (sy vuositaso 2)

Kurssilla syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta, esimerkiksi ilmasto ja sää, laattaliikunnot sekä maiseman muodostuminen. Keskeisinä näkökulmina ovat planetaarisuus ja maapallon vyöhykkeisyys.

GE03 Yhteinen maailma (sy vuositaso 2)

Kurssilla pohditaan ajankohtaisia ihmismaantieteen ilmiöitä kuten väestönkasvu, muuttoliikkeet, kaupungistuminen, luonnonvarat, verkostoituminen sekä kehittyneisyys. Näitä tarkastellaan sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Kurssilla opitaan vaihtoehtoja, joilla edistetään kestävästä tulevaisuutta.

GE04 Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta (sy vuositaso 3)

Kurssilla sovelletaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa tutkielmassa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat maailmanlaajuiset kehitystrendit, geomedian, esimerkiksi paikkatiedon, käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa sekä osallistuva suunnittelu. Kurssilla tarkastellaan geomedian käyttöä arjessa, työelämässä ja kestävästä tulevaisuuden toteuttamisessa.

GE05 Kaupunkimaantiede (ksy vuositaso 1 - 2)

Kurssilla käsitellään kaupungistumista ja kaupunkien tulevaisuutta sekä teollisuus- että kehitysmaissa. Kurssilla perehdytään myös käytännössä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen väyliin.

GE06 Kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan maantieteen keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

GE07 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin maantieteen keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi maantieteen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

FYSIIKKA

FY01 Fysiikka luonnontieteenä (pa vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on ymmärtää fysiikan merkitys yhteiskunnassa ja jatko-opinnoissa sekä tieteellisessä maailmankuvassa. Kurssin keskeisiä asioita ovat kokeellisuus, ilmiöiden mallintaminen graafisesti, voimien vaikutusten ja liikkeen ymmärtäminen.

FY02 Lämpö (sy vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on ymmärtää lämpöilmiöitä jokapäiväisessä elämässä. Kurssi antaa valmiuksia seurata ja osallistua energiakeskusteluun yhteiskunnassa. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat työn, energian ja hyötysuhteen käsitteet, lämpöopin systeemin tilanmuuttajat ja olomuodon muutokset.

FY03 Sähkö (sy vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään, soveltamaan ja tutkimaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä. Kurssilla tutustutaan mm. yksinkertaisiin tasavirtapiireihin, niissä oleviin komponentteihin sekä sähköstaattiseen vuorovaikutukseen ja sähkökenttään.

FY04 Voima ja liike (sy vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään, soveltamaan ja tutkimaan kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä. Kurssilla käsitellään mekaanisen energian ja liikemäärän säilymlakeja. Kurssilla tarkastellaan mm. suoraviivaista liikettä, Newtonin lakeja, voiman momenttia ja törmäyksiä.

FY05 Jaksollinen liike ja aallot (sy vuositaso 2)

Kurssilla perehdytään ympyrä- ja värähdysliikkeeseen sekä gravitaatiovuorovaikutukseen. Aaltoliikkeen ominaisuuksiin tutustutaan äänen ilmiöiden, kuten heijastumisen, taittumisen ja interferenssi-ilmiöiden kautta.

FY06 Sähkömagnetismi (sy vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on sähkömagneettisen induktion ja sähkömagneettisen aaltoliikkeen ominaisuuksien ja merkityksen oppiminen valon ja varauksellisten hiukkasten käyttäytymisen kautta. Kurssilla opitaan muodostamaan jäsennetty käsitys fysikaalisesta ilmiöstä mm. käyttämällä ja arvioimalla erilaisia tietolähteitä.

FY07 Aine ja säteily (sy vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on ymmärtää hiukkasten ja säteilyn dualistinen luonne, massan ja energian vastaavuus, energian kvantittumisen käsite, ytimen rakenne ja radioaktiivisuus sekä säteilyn lajit, säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö.

FY08 Kokeellinen fysiikka (ksy vuositaso 2)

Kurssi syventää ja täydentää muiden fysiikan kurssien asioita. Kurssilla tutkitaan kokeellisesti fysiikan ilmiöitä eri osa-alueilta ja opetellaan raportoimaan tehty koe ja kokeen tulokset.

FY09 Fysiikan kokonaiskuva (ksy vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on luoda kokonaiskuva fysiikasta. Kurssilla syvennetään fysiikan osaamista laskennallisella tasolla ja harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista.

FY Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin fysiikan keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi fysiikan tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

FY10 Fysiikan johdantokurssi (lu ½-kurssi vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa perusvalmiudet fysiikan syventäville opinnoille

perehtyy fysikaalisten mittausten tekemiseen ja niiden raportoimiseen
parantaa valmiuksiaan ratkaista fysiikan matemaattiseen mallintamiseen liittyviä ongelmia
harjaantuu käyttämään matematiikan antamia apuvälineitä luonnontieteeseen liittyvissä
ongelmissa

harjaantuu käyttämään teknologian antamia apuvälineitä fysiikkaan liittyvissä ongelmissa

Sisältö:

fysiikan mittausten menetelmät

raportin laatiminen

yksikkötarkastelu

suureyhtälöiden käsittely

fysikaalinen kulmakerroin ja fysikaalinen pinta-ala

vektorilaskennan alkeet voiman tarkastelussa

tietokoneen käyttö mittaamisen ja tulosten analysoimisen apuna

FY11 Fysiikan syventävä I (lu vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

syventää tietämystään lämpöopin ja sähköopin

parantaa valmiuksiaan tehdä fysikaalisia mittauksia

Sisältö:

lämpölaajeneminen

energian säilyminen

energiantuotanto

virtapiirit

elektroniikan komponentit

FY12 Fysiikan syventävä II (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

syventää tietämystään mekaniikasta, aalto-opista ja sähkömagnetismista

vahvistaa valmiuksiaan tehdä fysikaalisia mittauksia

Sisältö:

Newtonin lait

momentti

tasapaino pyörimisen ja etenemisen suhteen

gravitaatio

aaltoliike

sähkömagneettinen induktio

sähkömagneettinen aaltoliike

FY13 Fysiikan syventävä III (lu vuositaso 3)

Kurssi arvioidaan numeroin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

laajentaa osaamistaan lukion fysiikan ulkopuolelle

vahvistaa mahdollisuuksiaan saada jatko-opintopaikka

saavuttaa saman tietotason kuin aiemmassa opetussuunnitelmassa

Sisältö:

noste

haarautuvat virtapiirit

vinot törmäykset

kalteva taso

muuttuva ympyräliike
 linssit ja peilit
 vaihtovirta
 suhteellisuusteoria

FY14 Fysiikan matemaattiset menetelmät (lu ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija parantaa valmiuksiaan korkeakoulutason fysiikan opiskeluun oppii soveltamaan lukiomatematiikan menetelmiä fysiikan ongelmiin vahvistaa ja syventää ensimmäisen ja toisen vuoden fysiikan kurssien osaamista

Sisältö:

vektorilaskenta
 derivaatta ja integraali
 differentiaaliyhtälöt
 äänen intensiteettitaso
 myös vaativampia tehtäviä kuin syventävillä kursseilla

FY15 Elektroniikka (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan ja taitojaan sähköopissa saa perustiedot elektroniikan laitteista ja niiden rakenteesta tutustuu elektroniikan peruskomponentteihin ja -kytkentöihin

Sisältö

sähköturvallisuus
 elektroniikan peruskomponentit ja niiden toiminta
 tärkeimmät sovellukset
 vaativammat virtapiirit
 laitteen rakentaminen

FY16 Tähtitiede (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa perustiedot Aurinkokunnasta ja koko maailmankaikkeuden rakenteesta tuntee maailmankaikkeuden historian ja kehityksen tutustuu tutkimusmenetelmiin ja havaintovälineisiin, joilla avaruudesta saadaan uutta tietoa

Sisältö:

tähtitieteen ja maailmankaikkeuden mallien historiaa
 Aurinkokunta ja tähdet, tähtien elinkaari
 Linnunradan rakenne, galaksit, tähtienvälinen avaruus, maailmankaikkeuden rakenne
 maailmankaikkeuden synty ja kehitys, planeettojen synty
 tähtien energiatalous, alkuaineiden synty
 maailmankuvan kehitys
 mahdollinen vierailu tähtitornilla

FY17 Geofysiikka (lu vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tarkastelemaan maapallon rakennetta ja toimintaa sekä maapallon eri osien välisiä vuorovaikutuksia geofysikaalisesta näkökulmasta syventää luonnonmaantieteen tietojaan fysikaalisen mallintamisen ja geokemian keinoilla

täydentää fysiikan tietoja havainnoimalla, miten fysikaaliset perusilmiöt ilmenevät luonnossa

oppii soveltamaan fysiikan tutkimusmenetelmiä

Sisältö:

maapallo aurinkokunnan osana

laattaliikunnot

maamagnetismi

vesivarastot ja veden kiertokulku

maaperän analysointia kemiallisin menetelmin

säteily ja ilmakehä

ilmastonmuutoksen seuraukset

lähiavaruus ja yläilmakehä

yhteistyötä Turun yliopiston kanssa

FY18 Luonnontieteen tutkimuskurssi (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

oppii itsenäiseen työskentelyyn osana pitkäjänteistä tutkimusprosessia

yhdistelee biologian, fysiikan ja kemian kursseilla hankkimiaan tietoja ja taitoja

rohkaistuu osallistumaan valtakunnallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin

harjoittelee luomaan tutkimuskontakteja koulun ulkopuolisiin tahoihin

seuraa tiedekeskustelua

Sisältö:

työskentelyn alussa lyhyt yhteinen orientaatiojakso

sisällön painottuminen riippuu opiskelijan aihevalinnasta

kokeellisten menetelmien käyttö

kurssilaiset osallistuvat Tieteen päivien tai Tekniikan päivien tapahtumiin tai vastaavaan tiedetapahtumaan

kurssin suorittajalta odotetaan aktiivisuutta aiheen valinnassa ja tutkimuskontaktien luomisessa

suoritus vastaa kurssia BI15 tai KE11

tutkimuksen laajuudesta riippuen opiskelija voi saada 1-2 kurssimerkintää

FY19 Luonnontiede tänään, TTY1 (lu vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

pystyy seuraamaan ja ymmärtämään tiedeuutisointia luonnontieteen näkökulmasta

ymmärtää luonnontieteen merkityksen teknologian kehittämisessä ja jokapäiväisessä elämässä

saa tietoa, missä ympäristöissä ja tehtävissä luonnontieteen asiantuntijat työskentelevät

Sisältö:

tutustutaan kuuteen eri aihepiiriin alan asiantuntijoiden opastuksella

lähiopetustapaamisia, joilla mm. kuunnellaan asiantuntijan pitämä luento

keskustellaan luennon teemoista ja tehdään aiheeseen liittyviä ryhmätöitä ja tehtäviä

FY20 Fysiikan mittausmenetelmät (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

syventää näkemystään fysiikan mittaamisesta

kehittää valmiuksia fysiikan harjoitustöiden tekemiseen ja työselostusten laatimiseen jatko-opintoja varten

Sisältö:

mittausmenetelmät
virhetarkastelu
mittauksia TAMK:n laboratoriossa

FY22 Luonnontieteiden projektikurssi (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osallistuu luonnontieteiden ymmärtämistä tukevaan projektiin oppii toimimaan ryhmässä oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa osallistuu projektin suunnitteluun

Sisältö:

erilaisia luonnontieteisiin liittyviä projekteja
koulun tai ulkopuolisen tahon järjestämä projekti

LU01 Luonnontiede 1, Luonnontieteellisten alojen valmennuskurssi (lu vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu laaja-alaisesti luonnontieteen korkeakouluopiskeluun saa tehokasta tukea pääsykokeisiin valmistautumisessa

Sisältö:

erilaiset oppimisstrategiat
vastaustekniikat
erityyppisten pääsykoetehtävien tarkastelu
pääsykokeisiin osallistuneiden opiskelijoiden omia kokemuksia hyvästä valmentautumisesta
sopii etenkin lääketieteen opintoihin ja ympäristöalalle pyrkiville

LU02 Luonnontiede 2, Energia (lu vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää energian universaalisuuden osaa yhdistää erilaisia ilmiöitä energian näkökulmasta tarkasteltuna

Sisältö:

solun energia-aineenvaihdunta: energian sitominen ja vapauttaminen
solukalvon toiminta solun aineenvaihdunnassa
entsyymien teho
atomin energiatilat
energiantuotanto erilaisissa kemiallisissa ja fysikaalisissa prosesseissa
energia kemiallisissa reaktioissa
uusiutuvat ja uusiutumattomat energialähteet
maapallon energiatulevaisuus

LU03 Luonnontiede 3, Maailmankansalaisena Tampereella ja maailmalla (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tiedostaa oman yhteisönsä identiteetin ja merkityksen muulle maailmalle oppii, miten globaalikysymyksiin voi vaikuttaa omassa arjessa kehittää kykyään ymmärtää monimutkaisia ja monitieteisiä ilmiöitä sekä sietää epävarmuutta erilaisissa yhteyksissä kykenee tarkastelemaan kriittisesti omien toimintaperiaatteittensa eettisyyttä tuntee maailmankansalaisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot

Sisältö:

ongelmana niukkuus – maapallon energiatulevaisuuden haasteet
 väestö – kenellä on oikeus elää?
 kestävä kehitys
 ihmisoikeudet ja bisnes
 ympäristöetiikka
 kansantalouden eri mittarit

KEMIA**KE01 Kemiaa kaikkialla (pa vuositaso 1)**

Kurssilla perehdytään aineiden kemialliseen rakenteeseen, rakenteen esittämiseen kemian kielellä ja aineiden ominaisuuksien päättelyyn rakenteen avulla. Aineiden ominaisuuksia tutkitaan kokeellisesti ja erilaisia tietolähteitä käyttäen. Kurssi antaa valmiuksia soveltaa tietoa ympäröivän maailman ilmiöihin ja herättää kiinnostusta alan jatko-opintoihin.

KE02 Ihmisen ja elinympäristön kemiaa (sy vuositaso 1)

Kurssilla perehdytään elinympäristön orgaanisten yhdisteiden rakenteisiin ja ominaisuuksiin ja tutustutaan kemian peruslaskentaan. Yhdisteiden rakenteita tutkitaan kokeellisilla menetelmillä ja eri tavoin mallintaen. Kurssilla korostetaan orgaanisten yhdisteiden merkitystä elämän perustana sekä niiden teollista käyttöä.

KE03 Reaktiot ja energia (sy vuositaso 2)

Kurssilla perehdytään aineiden reaktioihin ja niissä tapahtuviin energiamuutoksiin. Reaktioiden käsittelyssä keskeisiä asioita ovat reaktioyhtälöiden kirjoittaminen, laskennallinen käsitteleminen ja kokeellinen havainnointi. Keskeistä on ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkitys kemiassa.

KE04 Materiaalit ja teknologia (sy vuositaso 2)

Kurssi käsittelee materiaalikemian ja sähkökemian perusteita. Metalleihin, sähkökemian sovelluksiin ja polymeereihin tutustutaan teoriassa ja käytännössä. Kurssin aikana tehdään omia tutkimusprojekteja hyödyntäen tieto- ja viestintäteknikkaa. Kurssi luo perustan ymmärtää eri materiaalien merkitys nyky-yhteiskunnassa.

KE05 Reaktiot ja tasapaino (sy vuositaso 3)

Kurssi käsittelee kemiallista tasapainoa ja reaktionopeutta. Perehdytään tärkeimpiin tasapainoreaktioihin, mm. happo-emästasapainoihin, niiden laskennalliseen ja graafiseen käsittelyyn sekä tasapainotilan säätelyyn. Kurssilla vahvistetaan kemian laskutaitoja.

KE06 Kokeellinen kemia (ksy vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on perehtyä kemian erilaisiin työtapoihin. Kurssilla tehdään monipuolisesti erilaisia kemian laborointitöitä sekä vierailaan mahdollisuuksien mukaan kemian alan yrityksissä ja oppilaitoksissa.

KE07 Kemian kokonaiskuva (ksy vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on luoda kokonaiskuva kemiasta. Kurssilla syvennetään kemian osaamista laskennallisella tasolla ja harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista.

KE Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin kemian keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi kemian tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

KE08 Kemian johdantokurssi (lu ½-kurssi vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa perusvalmiudet lukion kemian opinnoille perehtyy kemian työtapoihin

Sisältö:

kemian suureyhtälöiden käytön harjoittelu
ainemäärän käsitteen syventäminen
kemiallisten sidosten käsitteen syventäminen
töiden raportointi
laboratoriopöytäkirjan pitäminen
mahdollisuuksien mukaan vierailu jossain kemian alan yrityksessä tai oppilaitoksessa

KE09 Elämän kemia - ihminen kemiallisena tehtaana (lu vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää orgaanisten yhdisteiden reaktioiden ja nimeämisen osaamistaan syventää biomolekyylien rakenteen ja reaktioiden osaamistaan yhdistää aiemmilla kemian ja biologian kursseilla opitun tiedon solun rakenteeseen ja toiminnan ymmärtämiseen) saa valmiuksia biotieteiden ja lääketieteen opiskeluun

Sisältö:

orgaaniset reaktiot
orgaanisten yhdisteiden nimeäminen
biokemian perusteet
biomolekyylien rakenne, merkitys ja hyödyntäminen
solun kemiallinen rakenne
aineenvaihdunnan perusmekanismit

KE10 Ympäristömme kemia (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että yksilön valinnoilla on merkitystä

Sisältö:

sisältö voidaan toteuttaa ainakin osin opiskelijoiden toivomukset huomioiden
sisältö voi vaihdella vuosittain asioiden ajankohtaisuuden mukaan
ympäristönsuojelulähtöinen
esim. vesi- tai ilma-analyysi
vierailu mahdollisuuksien mukaan ainakin jätevedenpuhdistamolla (tai öljynjalostamolla)
vesien rehevöityminen ja happamoituminen
vesirakentamisen seuraukset
ilmakehä: ilmansaasteet eivät tunne rajoja

tehomaatalouden ympäristövaikutukset (EU)

hukummeko jätteisiin?

kierrätys

ongelmajätteet

Itämeri - herkkä sisämeri

ympäristön kemikalisoituminen

KE11 Luonnontieteen tutkimuskurssi (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

oppii itsenäiseen työskentelyyn osana pitkäjänteistä tutkimusprosessia

yhdistelee biologian, fysiikan ja kemian kursseilla hankkimiaan tietoja ja taitoja

rohkaistuu osallistumaan valtakunnallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin

harjoittelee luomaan tutkimuskontakteja koulun ulkopuolisiin tahoihin

seuraa tiedekeskustelua

Sisältö:

työskentelyn alussa lyhyt yhteinen orientaatiojakso

sisällön painottuminen riippuu opiskelijan aihevalinnasta

kokeellisten menetelmien käyttö

kurssilaiset osallistuvat Tieteen päivien tai Tekniikan päivien tapahtumiin tai vastaavaan tiedetapahtumaan

kurssin suorittajalta odotetaan aktiivisuutta aiheen valinnassa ja tutkimuskontaktien luomisessa

suoritus vastaa kurssia BI15 tai FY18

tutkimuksen laajuudesta riippuen opiskelija voi saada 1-2 kurssimerkintää

KE12 Ympäristö, energia ja ihminen, TTY2 (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

oppii työskentelemään tutkimuslaboratorioissa

oppii arvioimaan laboratoriotulosten luotettavuutta

oppii raportoimaan tieteellisiä tutkimustuloksia kirjallisesti ja esittämään niitä suullisesti

Sisältö:

kuusi työluentoa, kuusi laboratoriotyökertaa ja kuusi tutkimustulosten analysointikertaa

ympäristön, energian ja ihmisen väliset suhteet - vaihtoehtoiset energiamuodot

aurinkokennon toimintaperiaate ja aurinkokennon rakentaminen

KE13 Laiteanalytiikka (lu vuositaso 1 - 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

perehtyy mahdollisimman monipuolisesti erilaisiin kemian analyysi- ja synteessimenetelmiin modernien analyysilaitteiden avulla

Sisältö:

yhteistyönä TAMK:n kemiantekniikan osaston kanssa

kaikki työt tehdään TAMK:ssa

kurssilla tehdään kemian töitä, joita ei ole mahdollista tehdä Clasulla, esim. nikkelin

määritys euron kolikosta (AAS), aspiriinisynteesi (FTIR-määritys) ja kofeiinin määritys

kahvista (HPLC, nestekromatografi)

Luonnontiede

KE15 Spektroskopia (lu, ½-kurssi vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu erilaisiin luonnontieteissä käytettäviin spektroskooppisiin menetelmiin sekä teoriassa että käytännössä

Sisältö:

tutustutaan spektroskopisiin menetelmiin ja niiden toiminnan peruseräisiin opetellaan tulkitsemaan eri menetelmillä saatavia yksinkertaisten yhdisteiden spektrejä tehdään spektroskopiaan liittyviä oppilastöitä

KE16 Kemian työkurssi luonnontieteilijöille 1 (lu, ½-kurssi vuositaso 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää kemian ymmärtämistään vahvistaa kemia laboratoriotyöskentelytaitojaan

Sisältö:

kurssilla tehdään Ke1 ja Ke2 kursseja tukevia kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia laborointitöitä mm. Erilaisia titrauksia, seosten erottamisia, gravimetrisiä analyysejä

KE17 Kemian työkurssi luonnontieteilijöille 2 lu, ½-kurssi vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää kemian ymmärtämistään vahvistaa kemia laboratoriotyöskentelytaitojaan

Sisältö:

kurssilla tehdään KE3, KE4 ja KE5 kursseja tukevia kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia laborointitöitä mm. Sähkökemialliset kennot, orgaaniset reaktiot, polymeerit, liukoisuus

KE18 Luonnontieteiden projektikurssi (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osallistuu luonnontieteiden ymmärtämistä tukevaan projektiin oppii toimimaan ryhmässä oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa osallistuu projektin suunnitteluun

Sisältö:

erilaisia luonnontieteisiin liittyviä projekteja koulun tai ulkopuolisen tahon järjestämä projekti

LU01 Luonnontiede 1, Luonnontieteellisten alojen valmennuskurssi (lu vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu laaja-alaisesti luonnontieteen korkeakouluopiskeluun saa tehokasta tukea pääsykokeisiin valmistautumisessa

Sisältö:

erilaiset oppimisstrategiat
vastaustekniikat
erityyppisten pääsykoetehtävien tarkastelu
pääsykokeisiin osallistuneiden opiskelijoiden omia kokemuksia hyvästä valmentautumisesta
sopii etenkin lääketieteen opintoihin ja ympäristöalalle pyrkiville

LU02 Luonnontiede 2, Energia (lu vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää energian universaalisuuden

osaa yhdistää erilaisia ilmiöitä energian näkökulmasta tarkasteltuna

Sisältö:

solun energia-aineenvaihdunta: energian sitominen ja vapauttaminen

solukalvon toiminta solun aineenvaihdunnassa

entsyymien teho

atomin energiatilat

energiantuotanto erilaisissa kemiallisissa ja fysikaalisissa prosesseissa

energia kemiallisissa reaktioissa

uusiutuvat ja uusiutumattomat energialähteet

maapallon energiatulevaisuus

LU03 Luonnontiede 3, Maailmankansalaisena Tampereella ja maailmalla (lu vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

tiedostaa oman yhteisönsä identiteetin ja merkityksen muulle maailmalle

oppii, miten globaalikysymyksiin voi vaikuttaa omassa arjessa

kehittää kykyään ymmärtää monimutkaisia ja monitieteisiä ilmiöitä sekä sietää

epävarmuutta erilaisissa yhteyksissä

kykenee tarkastelemaan kriittisesti omien toimintaperiaatteittensa eettisyyttä

tuntee maailmankansalaisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot

Sisältö:

ongelmana niukkuus – maapallon energiatulevaisuuden haasteet

väestö – kenellä on oikeus elää?

kestävä kehitys

ihmisoikeudet ja bisnes

ympäristöetiikka

kansantalouden eri mittarit

FILOSOFIA**FI01 Johdatus filosofiseen ajatteluun (pa vuositaso 1)**

Kurssilla otetaan selvää, mitä filosofia ja filosofiset kysymykset ovat. Keskiössä kurssilla ovat ajattelun taidot: kriittisyys, käsitteellisyys, taitava argumentointi ja pätevä päättely.

Näitä taitoja harjoitellaan niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Lisäksi tutustutaan tietoon ja olemassaoloon liittyviin filosofian peruskysymyksiin sekä tiedon luonteeseen lukion eri oppiaineissa.

FI02 Etiikka (pa vuositaso 2 - 3)

Kurssilla perehdytään etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin. Opiskelija tutustuu esimerkiksi hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteisiin sekä soveltavaan etiikkaan, esimerkiksi eläimiä ja ympäristöä koskeviin eettisiin

kysymyksiin. Tavoitteena on oppia jäsentämään ja perustelevaan omia elämänvalintoja ja elämän merkityksellisyyttä filosofisen etiikan avulla.

FI03 Yhteiskuntafilosofia (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla tarkastelussa ovat yhteiskuntafilosofian keskeiset käsitteet ja suuntaukset, esimerkiksi kysymykset yksilön ja yhteisön suhteesta, oikeudenmukaisuudesta, vallasta, demokratiasta, taloudesta ja hyvinvoinnista, vapaudesta sekä tasa-arvosta. Kurssilla tutustutaan poliittisiin ihanteisiin ja aatteisiin niin kansallisesta kuin globaalistakin näkökulmasta. Perehdytään sukupuoleen, informaatioteknologiaan, kulttuurien kohtaamiseen ja kestävään tulevaisuuteen yhteiskuntafilosofian näkökulmasta. Tavoitteena on oppia soveltamaan opittua ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

FI04 Tieto, tiede ja todellisuus (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla syvennytään metafysiikan ja tietoteorian peruskysymyksiin: opitaan hahmottamaan ja arvioimaan erilaisia käsityksiä olemassaolosta, todellisuudesta, totuudesta, ja tiedosta. Tutustutaan tieteenfilosofian perusteisiin sekä tieteellisen tutkimuksen luonteeseen ja menetelmiin ja opitaan soveltamaan tietoa lukion eri oppiaineisiin.

FI05 Tieteen etiikan ongelmia (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on perehtyä tieteelliseen tutkimukseen liittyviin moraalisiin ongelmiin, jotka koskevat tutkimusmenetelmiä, tiedeyhteisön sisäisiä suhteita sekä tutkimustulosten ja niiden teknologisen soveltamisen yhteiskunnallisia vaikutuksia. Kurssilla käsitellään historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä ja laaditaan tutkielma tieteen etiikkaan liittyvästä aiheesta. Kurssi suositellaan suoritettavaksi kurssien FI1 ja FI2 jälkeen.

FI06 Filosofian kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan filosofian keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

FI07 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin filosofian keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi filosofian tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

PSYKOLOGIA**PS01 Psykkinen toiminta ja oppiminen (pa vuositaso 1)**

Psykologian ensimmäinen kurssi johdattaa psykologiaan tieteenä. Ihmisen toimintaa tarkastellaan biologisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuutena. Keskeisiä teemoja ovat oppimisen taidot ja psyykinen hyvinvointi.

PS02 Kehittyvä ihminen (sy vuositaso 2)

Kurssilla perehdytään yksilön kehitykseen elämänkaaren aikana sekä kehitykseen vaikuttaviin tekijöihin erityisesti lapsuudessa ja nuoruudessa. Kurssi tarjoaa monipuolisia välineitä eri-ikäisten ihmisten ja oman elämän ymmärtämiseen.

PS03 Tietoa käsittelevä ihminen (sy vuositaso 2)

Kurssilla tarkastellaan aivotoiminnan yhteyttä psyykkisiin ilmiöihin. Tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteet tulevat tutuiksi. Kyky tunnistaa ja hallita taitavaan tiedonkäsittelyyn vaikuttavia tekijöitä kehittyy.

PS04 Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys (sy vuositaso 3)

Keskeisiä teemoja ovat tunteet, stressi, kriisit, uni sekä mielenterveys ja sen häiriöt. Itseymmärryksen kasvun myötä elämänhallinnan taitosi kehittyvät. Kehität taitojasi toimia hyvinvointia edistävällä tavalla sosiaalisessa ympäristössäsi.

PS05 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (sy vuositaso 3)

Opit ymmärtämään yksilöiden välisiä eroja persoonallisuuden piirteissä, lahjakkuudessa ja älykkyydessä. Tutustut näiden ilmiöiden tutkimukseen. Harjaannut tarkastelemaan yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmista.

PS06 Ihmisen sosiaalisuus (ksy vuositaso 3)

Kurssin tavoitteena on tarkastella ihmisen sosiaalista käyttäytymistä. Kurssilla käsitellään sosiaalista kanssakäymistä, toisiin vaikuttamista ja toisaalta vaikutusten vastaanottamista, sosiaalista havaitsemista, asenteiden muodostumista ja mittaamista. Ihmisten välinen kiintymys, aggressio ja auttamiskäyttäytyminen ovat tärkeitä aiheita.

PS07 Vapaaehtoistyön kurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on harjoitella sosiaalisia taitoja käytännössä ja omaksua yhteisvastuullisuuden periaatteita ja saadun kokemuksellisen tiedon kautta lisätä ymmärrystä eri elämänvaiheissa ja -tilanteissa olevia kohtaan. Opiskelija tutustuu yhteiskunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin ja toisaalta sen asettamiin rajoituksiin auttaa apua tarvitsevia jäseniään. Kurssi koostuu kolmesta osasta: 1. perehdyttämisjakso, 2: vapaaehtoistyö, 3. loppuraportointi

PS08 Psykologian kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan psykologian keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

PS09 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin psykologian keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi psykologian tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

HISTORIA**HI01 Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (pa vuositaso 1)**

Kurssilla perehdytään ihmisen ja ympäristön väliseen vuorovaikutukseen, väestökehitykseen, globaalin talouden ja tekniikan kehitykseen pyyntikulttuurista nykypäivään. Kurssilla harjoitellaan historiallisten lähteiden käyttöä ja tiedon tuottamista.

HI02 Kansainväliset suhteet (pa vuositaso 2)

Kurssilla tarkastellaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia analysoiden niitä ideologisten ja taloudellisten mallien näkökulmista 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla harjoitellaan monipuolisten tietolähteiden hyödyntämistä sekä tiedonvälitykseen liittyvää kriittistä arviointia eri aikoina.

HI03 Itsenäisen Suomen historia (pa vuositaso 2)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian muuttuviin tulkintoihin ja historiallisen tiedon käyttöön.

HI04 Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (sy vuositaso 1 - 2)

Kurssilla perehdytään Euroopan kulttuurihistoriaan tutustumalla eurooppalaisen ajattelun, maailmankuvan ja sivistyksen kehitykseen antiikista nykypäivään. Keskeisiä teemoja ovat taiteen ja tieteen kehitys. Tavoitteena on myös ymmärtää tärkeimpien aatteiden merkitys historiassa ja nykypäivänä.

HI05 Ruotsin itämaasta Suomeksi (sy vuositaso 1 - 2)

Kurssi tarkastelee Suomen historiaa esihistoriasta autonomian aikaan osana Itämeren alueen historiaa. Yhteiskunnan, talouden ja ympäristön ohella kurssilla tutustutaan tavallisen ihmisen arkeen ja elämäntapaan. Lisäksi kurssilla huomioidaan oman lähialueen historia ja perehdytään erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

HI06 Maailman kulttuurit kohtaavat (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen sekä Euroopan ulkopuolisten maanosien historiaan. Kurssilla käsitellään kulttuurieroja, tätä koskevan ajattelun muuttumista ja kulttuurien kohtaamista eri aikoina. Kulttuuri ymmärretään kurssilla laajasti ihmisen elämisen tapana.

HI07 Tampere ennen ja nyt (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on perehtyä Tampereen kaupungin menneisyyteen ja nykytilaan unohtamatta tulevaisuuden näköaloja. Kurssilla käsitellään kaupungin syntyä ja kehitystä teollisuuskaupungiksi ja rakennemuutosta nykyiseksi opetuksen ja teknologian kaupungiksi. Kurssilla vierailaan paikallisissa museoissa ja laaditaan tutkielma Tampereen historiaa koskevasta aiheesta. Kurssi suositellaan suoritettavaksi 2. tai 3. opiskeluvuotena.

HI08 Luonnontieteiden historia (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on tutustua luonnontieteellisen tutkimuksen kehityksen päävaiheisiin. Kurssilla käsitellään keskeisten luonnontieteiden kehitystä antiikista uuden ajan alun murroksen kautta kohti nykyajan haasteita. Erityisesti tarkastellaan kehityksen tärkeimpiä käännekohtia. Kurssilla laaditaan tutkielma jonkin luonnontieteen historiaan liittyvästä aiheesta. Kurssi suositellaan suoritettavaksi 2. tai 3. opiskeluvuotena.

HI09 Historian kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan historian keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

HI10 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin historian keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi historian tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

YHTEISKUNTAOPPI**YH01 Suomalainen yhteiskunta (pa vuositaso 2)**

Kurssin tavoitteena on oppia tuntemaan Suomen yhteiskuntajärjestelmä, sen toimintatavat sekä omat vaikutus- ja osallistumismahdollisuudet. Kurssilla harjaannutaan yhteiskunnallisen tiedon ja keskustelun seurantaan ja kriittiseen arviointiin.

YH02 Taloustieto (pa vuositaso 2 - 3)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee asioita kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Teemoina ovat mm. julkistalouden toiminta, työn tekeminen ja yrittäminen sekä kestävä kehitys.

YH03 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (pa vuositaso 3)

Kurssilla perehdytään Euroopan yhdentymiseen ja globalisoituvaan maailmaan. Opiskelija oppii arvioimaan kansainvälisten ilmiöiden merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta. Kurssilla tutkitaan ja opitaan arvioimaan eurooppalaisuuteen, Euroopan unioniin, globalisaatioon ja turvallisuuteen liittyvää ajankohtaista tietoa.

YH04 Kansalaisen lakitieto (sy vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on oppia tuntemaan Suomen oikeusjärjestys, tuomioistuinlaitoksen toiminta sekä omat oikeudet, edut ja velvollisuudet kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana. Kurssilla paneudutaan arkielämän keskeisempien oikeusasioden hoitamiseen.

YH05 Yrittäjyyskurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Nuorille tarjotaan mahdollisuus tutustua yrittäjyyteen yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa. Kurssilaiset tekevät vapaavalintaisen lopputyön oman kiinnostuksen kohteen mukaan.

YH06 Tulevaisuudentutkimus (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla pohditaan poikkitieteellisesti suomalaisen yhteiskunnan ja koko ihmiskunnan selviytymisstrategioita ja tulevaisuuden näköaloja tulevaisuudentutkimuksen menetelmin.

Opiskelija laatii kurssilla lähdemateriaaliin perustuvan vapaavalintaisen lopputyön. Suositellaan suoritettavaksi 2. tai 3. opiskeluvuotena.

YH07 Yhteiskuntaopin kertauskurssi (ksy vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan yhteiskuntaopin keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

YH08 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin yhteiskuntaopin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi yhteiskuntatieteiden tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

USKONTO

UE01 Uskonto ilmiönä -kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (pa vuositaso 1)

Kurssilla käsitellään uskontoa ilmiönä uskontotieteen näkökulmasta. Kurssilla tarkastellaan katsomusten yleismaailmallista luonnetta ja vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Kurssilla tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin keskeisiin piirteisiin, uskontojen yhteisiin juuriin ja niihin liittyviin ajankohtaisiin kysymyksiin.

UE02 Maailmanlaajuinen kristinusko (pa vuositaso 2)

Kurssilla tutustutaan kristinuskon syntyyn ja sen jakautumiseen eri kirkkokunniksi. Kurssilla perehdytään kristinuskon moninaiisiin ilmenemismuotoihin sekä erilaisten kristillisten suuntausten vaikutukseen sekä yhteiskuntaan että kulttuuriin historiallisesti ja nykypäivänä.

UE03 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (sy vuositaso 1)

Kurssilla syvennytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin, kuten esimerkiksi hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen, kungfutselaisuuteen, taolaisuuteen ja shintolaisuuteen sekä luonnonuskontojen keskeisiin piirteisiin. Kurssilla tarkastellaan uskontojen vaikutusta yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä niiden ilmenemistä länsimaissa.

UE04 Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti erilaisten katsomusten vaikutukseen suomalaisessa kulttuurissa, yhteiskunnassa ja yksilöiden elämässä. Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelija uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden moninaiisiin muotoihin Suomessa esimerkiksi vierailuiden kautta.

UE05 Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla syvennytään monitieteellisesti uskontojen vaikutukseen sekä tieteessä, taiteessa että populaarikulttuurissa. Kurssilla perehdytään esimerkiksi uskonnon tieteelliseen tutkimukseen, uskonnon ja taiteen väliseen suhteeseen ja uskonnon ilmenemiseen populaarikulttuurissa.

UE06 Uskonnot ja media (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla käsitellään uskonnon ja median suhdetta monipuolisesti eri näkökulmista. Kurssilla syvennyttään esimerkiksi uskonnon vaikutukseen mediassa, ja median vaikutukseen uskonnoissa. Kurssilla harjoitellaan myös uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamista tai media-analyysin tekemistä.

UE07 Uskonnon kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan uskonnon keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

UE08 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin evankelis-luterilaisen uskonnon keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi uskonnon tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO**ET01 Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (pa vuositaso 1)**

Kurssilla kartoitetaan maailmankatsomuksen, elämäkatsomuksen ja maailmankuvan käsitteet sekä niiden keskinäiset suhteet. Tutustutaan uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin maailmankatsomuksiin ja maailmankuviin sekä elämäntapoihin. Pohditaan, miten maailmankuviin pyritään vaikuttamaan esimerkiksi koulun, median, taiteen, tieteen ja uskontojen kautta. Kurssilla kartoitetaan ihmisten ajattelua sekä ajattelun vääristymiä, jotka vaikuttavat maailmankuvaan ja saattavat johtaa kriittittömään päättelyyn.

ET02 Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä (pa vuositaso 2 - 3)

Kurssilla tarkastellaan omia ja muiden ihmisten käsityksiä ihmisestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Hahmotetaan oman identiteetin osatekijöitä sekä pohditaan niiden merkitystä itselle. Kurssin aikana kehitetään elämäkatsomuksen ja identiteetin ilmaisemista muita kunnioittaen. Pohditaan omia käsityksiä hyvästä elämästä, ihmisoikeuksien sitovuudesta ja merkityksestä.

ET03 Yksilö ja yhteisö (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla tarkastellaan ihmistä sosiaalisena toimijana. Käsitellään poliittisen ja taloudellisen vallan muotoja, länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteitä ja niiden merkitystä yksilölle. Perehdytään syvällisesti ihmisoikeuksiin, ihmisoikeusloukkauksiin, globaaliin oikeudenmukaisuuteen ja kestävään kehitykseen.

ET04 Kulttuurit katsomuksen muovaajana (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla tutustutaan kulttuurien kehitykseen ja kulttuuriseen vuorovaikutukseen. Pohditaan kulttuuriperintöä ja kulttuurin vaikutusta identiteetille ja maailmankatsomukselle. Syvennyttään suomalaisen kulttuurin monimuotoisuuteen ja vähemmistökulttuureihin sekä tarkastellaan rasismia ja siihen liittyviä ilmiöitä.

ET05 Katsomusten maailma (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla perehdytään maailmanuskontojen sekä erilaisten uskonnottomien katsomusten syntyyn ja historiaan. Opitaan ymmärtämään maailmassa vaikuttavien erilaisten uskonnollisten ja sekulaarien maailmankatsomusten vaikutusta yhteiskuntaan. Kurssilla tutustutaan maailmankatsomuksiin, joista ihmiset ammentavat elämälleen sisältöä ja merkitystä.

ET06 Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla tutustutaan ihmiskunnan kehitystä selittäviin tekijöihin ja sen vaikutuksiin. Pohditaan tieteen ja teknologian roolia nyky-yhteiskunnan rakentajana ja tulevaisuuden mahdollistajana. Perehdytään erilaisiin utopioihin ja dystopioihin sekä tulevaisuuden tutkimukseen. Opitaan arvioimaan oman toiminnan merkitystä tulevaisuudelle.

ET07 Elämäkatsomustiedon kertauskurssi (ksy 1/2-kurssi vuositaso 3)

Kurssilla kerrataan elämäkatsomustiedon keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

ET08 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin elämäkatsomustiedon keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi elämäkatsomustiedon tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

TERVEYSTIETO**TE01 Terveyden perusteet (pa vuositaso 1)**

Kurssin tavoitteena on ymmärtää terveyteen, sairauksiin ja terveystyöskäytymiseen ja sen muutoksiin liittyviä tekijöitä yksilön, yhteisön, yhteiskunnan ja globaalilla tasolla. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan ja ymmärtämään syvemmin terveyttä, sairauksia ja terveystottumuksia sekä niihin liittyviä malleja ja teorioita.

TE02 Ihminen, ympäristö ja terveys (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on ymmärtää perimään ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn. Ympäristöä tarkastellaan laajasti mm. psykososiaalisen, rakennetun ja luonnonympäristön näkökulmista. Sosiaalisen kestävyuden näkökulma korostuu kaikissa kurssin teemoissa. Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa muun muassa oikeudenmukaisuutta, erilaisuuden hyväksymistä, tasa-arvon toteutumista ja turvallisuutta.

TE03 Terveyttä tutkimassa (sy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla perehdytään terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historian kehityslinjoihin, terveyden tutkimiseen, kriittiseen lukutaitoon ja terveystyöskäytämisen soveltamiseen. Terveystyöskäytämistä tarkastellaan aktiivisen kansalaisen näkökulmasta

lähiympäristöissä ja yhteiskunnassa sekä miten terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä on pyritty maailmanlaajuisesti kehittämään.

TE04 Terveystiedon kertauskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 2 - 3)

Kurssilla kerrataan terveystiedon keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia.

TE05 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin terveystiedon keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi terveystieteiden tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

LIIKUNTA

LI01 Energiaa liikunnasta (pa vuositaso 1)

Kurssilla opiskelija harjaannuttaa monipuolisesti liikuntataitojaan, fyysisiä ominaisuuksiaan ja kehollista ilmaisuaan soveltaen niitä eri liikuntamuotoihin ja -ympäristöihin. Opiskelija ja saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä.

LI02 Aktiivinen elämäntapa (pa vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on ohjata ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto.

LI03 Terveyttä liikkuen (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on syventää fyysiseen toimintakykyyn liittyviä tietoja ja taitoja. Kurssilla laaditaan (henkilökohtainen) liikuntaohjelma, joka toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa apuna käyttäen.

LI04 Yhdessä liikkuen (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijaryhmän yhteistoimintaa ja aktiivista osallisuutta. Sisältönä voi olla projektiluontoinen kokonaisuus tai muu yhdessä toteutettava liikunta.

LI05 Hyvinvointia liikkuen (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan psyykkistä jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta.

Lukuvuonna 2018 - 2019

Viikonloppukurssi Seitsemisen kansallispuistossa, kurssilla patikoidaan, melotaan ja yövytään maastossa.

LI06 Joukkuepelit (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on oppia toimimaan joukkueena ja kehittää omia taitoja osana joukkuetta.

Kurssin keskeisenä sisältönä ovat joukkuepelit.

LI07 Kaksinpelit (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 3)

kurssin tavoitteena on tutustua kaksinpeleihin ja harjaannuttaa kaksinpelitaitoja.

Kurssin keskeisenä sisältönä ovat kaksinpelit.

LI08 Kuntosalikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 3)

Kurssin aikana tehdään henkilökohtainen kuntosaliohjelma ja opastetaan oikeisiin suoritustapoihin. Lisäksi käydään läpi terveellisen ravinnon perusteet. Tavoitteena on turvallinen ja terveellinen kuntoharjoittelu.

LI09 Rentoutuskurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 3)

Kurssilla opetellaan rentoutumista erilaisten menetelmien avulla tavoitteena oppia rentoutumistekniikoita ja ymmärtää rentoutumisen tärkeys osana hyvinvointia. Soveltuu erityisesti abiturienteille.

LI10 Projektikurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssi koostuu erilaisista projekteista, esimerkiksi vuodenajan mukaisesta luontoliikunnasta tai retkeilystä (melonta, pyöräily, vaellus, hiihto, laskettelu, luistelu). Tavoitteena on laatia oma projekti ja toteuttaa se tavoitteellisesti.

LI11 Vanhat tanssit (ksy vuositaso 2)

Kurssin tavoitteena on kehittää sosiaalista vuorovaikutusta tanssin avulla. Tähän liittyy kiinteästi myös tapakasvatus. Kurssilla harjoitellaan ensisijaisesti ns. ”Vanhojen päivän” ohjelmistoa – vanhoja tansseja ja salonkitansseja, mutta myös tavallisia paritansseja. Kurssin käyminen ei velvoita osallistumaan juhlapäivän esityksiin.

LI12 Tutkimus- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin liikunnan keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi liikunnan tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

MUSIIKKI**MU01 Musiikki ja minä (pa vuositaso 1)**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella.

Omakohtraisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisen välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla opiskelija musisoi, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä.

MU02 Moniääninen Suomi (pa vuositaso 2)

Kurssilla opiskellaan suomalaista musiikkia ja erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Ohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

MU03 Ovet auki musiikille (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla opiskelija oppii tuntemaan erilaisia musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai -kulttuureihin laulaen, soittaen ja kuunnellen. Opiskelija kehittää musisointi- ja kuuntelutaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa.

MU04 Musiikki viestii ja vaikuttaa (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla tutustutaan musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käytötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä.

MU05 Bändikurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on opiskelijan henkilökohtaisten musiikillisten taitojen kehittyminen sekä luova ja rohkea toimijuus musiikin parissa. Kurssilla toimitaan aktiivisesti yhdessä toisten kanssa ja otetaan selkeä vastuu omasta osuudesta. Kurssilla muodostetaan toimivia bändikokoonpanoja, jotka harjoittelevat valitsemiaan cover-kappaleita tai omia sävellyksiä. Valmiudet soittimen tai äänenkäytön hallintaan, yhteismusisointiin sekä esittämistaitoon kasvavat omassa ryhmässä tehtävän musiikin suunnittelun ja toteutuksen kautta. Halukkaat voivat myös valmistella esityksiä tai säestyksiä koulun juhliin ja muihin tilaisuuksiin.

MU06 Kuoro 1 (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijan äänenkäyttöä ja esittämisvalmiuksia yhdessä toisten laulajien kanssa. Kuorossa henkilökohtaisen kehittymisen ja vastuunkannon ohella myös yhteistoiminnalliset taidot kasvavat. Kuorossa valmistellaan esityksiä koulun juhliin ja tarvittaessa myös muihin tilaisuuksiin. Harjoiteltava ohjelmisto vaihtelee tilaisuuksien luonteen mukaan.

MU07 Kuoro 2 (ksy vuositaso 1 - 3)

Jatkokurssi edelliseen. Toisella kuorokaudella kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan äänenkäytön moni-ilmeisyyttä ja säveltason puhtautta sekä rohkaista yhä vapautuneempaan ilmaisuun yhdessä toisten kuorolaisten kanssa. Esityksiin harjoiteltava ohjelmisto on eri kuin edellisellä kurssilla.

MU08 Kuoro 3 (ksy vuositaso 1 - 3)

Jatkokurssi edelliseen. Kolmannella kuorokaudella kurssin tavoitteena on opiskelijan äänenkäytön mahdollisimman tarkka puhtaus, moniäänisen laulun vaivattomuus, ilmaisun syventäminen sekä luova ote esittämiseen yhdessä toisten kuorolaisten kanssa. Esityksiin harjoiteltava ohjelmisto on eri kuin edellisellä kurssilla.

MU09 Tutkimuskurssi- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin musiikin keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi musiikin tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

MU10 Bändikurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on opiskelijan henkilökohtaisten musiikillisten taitojen kehittyminen sekä luova ja rohkea toimijuus musiikin parissa. Kurssilla toimitaan aktiivisesti yhdessä toisten kanssa ja otetaan selkeä vastuu omasta osuudesta. Kurssilla muodostetaan toimivia bändikokoonpanoja, jotka harjoittelevat valitsemiaan cover-kappaleita tai omia sävellyksiä. Valmiudet soittimen tai äänenkäytön hallintaan, yhteismusisointiin sekä esittämistaitoon kasvavat omassa ryhmässä tehtävän musiikin suunnittelun ja toteutuksen kautta. Halukkaat voivat myös valmistella esityksiä tai säestyksiä koulun juhliin ja muihin tilaisuuksiin.

MU11 Bändikurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on opiskelijan henkilökohtaisten musiikillisten taitojen kehittyminen sekä luova ja rohkea toimijuus musiikin parissa. Kurssilla toimitaan aktiivisesti yhdessä toisten kanssa ja otetaan selkeä vastuu omasta osuudesta. Kurssilla muodostetaan toimivia bändikokoonpanoja, jotka harjoittelevat valitsemiaan cover-kappaleita tai omia sävellyksiä. Valmiudet soittimen tai äänenkäytön hallintaan, yhteismusisointiin sekä esittämistaitoon kasvavat omassa ryhmässä tehtävän musiikin suunnittelun ja toteutuksen kautta. Halukkaat voivat myös valmistella esityksiä tai säestyksiä koulun juhliin ja muihin tilaisuuksiin.

KUVATAIDE**KU01 Kuvat ja kulttuurit (pa vuositaso 1)**

Kurssilla keskitytään omaan kuvataiteelliseen tekemiseen ja tutustutaan ajankohtaisiin ilmiöihin taiteen keinoin. Opiskelija ymmärtää kuvataiteen merkityksen omassa elämässään, globaalissa maailmassa ja historiallisena jatkumona. Opiskelija käyttää ja kokeilee monipuolisesti erilaisia työvälineitä ja menetelmiä. Kurssilla opitaan katsomaan, analysoimaan ja ymmärtämään omaa ja muiden tuottamaa kuvaa.

KU02 Muotoilut ja rakennetut ympäristöt (pa vuositaso 2)

Design ja arkkitehtuuri

Kurssilla opiskelija tutustuu rakennettuun ja luonnonympäristöön sekä muotoiluun. Opiskelijan oma ympäristö on lähtökohtana tilan, paikan ja muotoilun tutkimiselle. Kurssilla ideoidaan ja tehdään luovia materiaalikokeiluja, esim. pienoismalleja ja esinesuunnittelua. Mikä tekee paikasta viihtyisän, tavarasta toimivan?

KU03 Osallisena mediassa (sy vuositaso 1 - 3)

Kuvallinen viestintä

Kurssin tavoitteena on että opiskelija ymmärtää visuaalisuuden merkityksen viestinnässä. Kulttuuriperintö, nykymedia ja omat kuvat ovat kurssin keskeistä sisältöä. Kurssilla on mahdollista tutustua valokuvaan, elokuvaan, mainontaan, graafiseen suunnitteluun, verkkoympäristöön ja sosiaaliseen mediaan. Millainen kuva vaikuttaa, koskettaa, pysäyttää? Millaista viestiä välität?

KU04 Taiteen monet maailmat (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla tarkastellaan eri aikoina ja eri ympäristöissä tehtyä kuvataidetta. Oman kuvantekemisen kautta tutkitaan sekä ajankohtaisia että historiallisia ilmiöitä. Kurssilla opitaan myös kuvantulkinnan keinoja. Miten esimerkiksi ihmisen kuvaaminen on muuttunut aikojen kuluessa? Miten taidehistoria vaikuttaa omaan kuvalliseen ilmaisuun?

KU05 Öljyvärimaalaukurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla perehdytään öljyvärimaalauksen perusteisiin. Tavoitteena on tehdä vähintään yksi maalaus kangaspohjalle. Kurssin keskeisenä sisältönä on opiskelijan taiteellisen ilmaisun kehittäminen ja persoonallisen työskentelytyylin etsiminen työprosessin edetessä sekä öljyvärimaalaustekniikkaan perehtyminen.

KU06 Piirustus- ja grafiikkakurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla työskennellään erilaisilla piirustusvälineillä kuten hiilellä, kuivapastelliiduilla ja tussiterillä. Kurssilla tehdään grafiikan vedoksia monotypian, kuivaneulatekniikan tai linopainannan keinoin. Tavoitteena on kehittää piirustustaitoa ja tutustuttaa opiskelija erityyppisiin painografiikan menetelmiin.

KU07 Keramiikka ja kuvanveistokurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla tehdään pienoiveistoksia ja/tai suunnitellaan ja toteutetaan savesta käyttöesineitä. Tutustutaan myös designin maailmaan ja suomalaiseen tuotesuunnitteluun. Materiaaleina käytetään savea ja kipsiä. Kurssilla voi tehdä myös savimuottiin valetun kipsireliefin.

U08 Kuvankäsittelykurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssilla tutustutaan tietokoneella tehtävään kuvankäsittelyyn. Tavoitteena on käydä läpi perusasioita Photo Shop- ja Gimp-kuvankäsittelyohjelmista. Kurssin aikana suunnitellaan ja toteutetaan Mac-tietokoneilla graafinen julkaisu, joka sisältää tekstiä ja kuvaa.

KU09 Tutkimuskurssi- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin kuvataiteen keskeiseen sisältöalueeseen omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi kuvataiteen tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

OPINTO-OHJAUS

OP01 Minä opiskelijana (pa vuositaso 1 - 3)

Kurssilla keskitytään lukio-opiskelun alkuvaiheeseen, orientoitumiseen ja lukio-opintojen suorittamiseen. Kurssi toteutetaan moniammatillisesti. Jatko-opintoihin liittyviä asioita painotetaan OP1 -kurssilla sen mukaan kuin ne liittyvät lukio-opintojen kannalta keskeisiin kysymyksiin.

OP1-kurssin suoritettuaan opiskelijalla on henkilökohtainen opiskelusuunnitelma lukioajalle alustava ylioppilaskirjoitussuunnitelma alustava jatko-opintosuunnitelma

OP02 Jatko-opinnot ja työelämä (pa vuositaso 1 - 3)

Kurssilla syvennetään ja laajennetaan tietoja jatko-opintomahdollisuuksista ja työelämästä. Opiskelija pääsee tutustumaan lukion jälkeisiin eri koulutusvaihtoehtoihin. Opiskelija saa valmiuksia tulevaisuutensa suunnitteluun.

OP2-kurssin suoritettuaan opiskelijalla on päivitetty ylioppilaskirjoitussuunnitelma jatko-opinto- ja urasuunnitelma

OP03 Työelämään tutustuminen, TET (ksy vuositaso 1 - 3)

Työelämään tutustumisen tavoitteena on antaa opiskelijoille tietoa työelämästä ja eri ammateista mm. oman uravalinnan vahvistamiseksi. Opiskelija hankkii itse työpaikan ja halutessaan tutustumispaikan saman alan oppilaitokseen. Hän työskentelee kuusi tuntia päivässä viiden päivän ajan ja laatii TET -jaksosta raportin. Kurssi on tarkoitettu suoritettavaksi koulun työajan ulkopuolella, esim. loma-aikoina tai lukio-opintojen loppuvaiheessa.

OP04 Tutkielma- ja projektikurssi (ksy vuositaso 2 - 3)

Kurssilla opiskelija perehtyy syvällisemmin opiskelun ja työelämän keskeisiin sisältöalueisiin omien kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Kurssin tuotos voi olla perinteinen tutkielma, joka huomioi opiskelun ja työelämän tutkimukselliset erityispiirteet tai toisaalta tuotos voi olla jossakin muussa muodossa oleva projektituotos. Kurssin voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli. Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjan avulla.

OP05 LUE-kurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 2)

LUE-kurssi on erityisopettajan pitämä pienryhmäkurssi. Tavoitteena on tehostaa omaa opiskelua ja oppimista. Kurssin aikana arvioidaan opiskelijan lukitaitoja ja laaditaan tarvittaessa lausunto ylioppilastutkintolautakuntaa varten.

TEEMAOPINNOT

TO01 Monitieteinen ajattelu (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen

välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonalaan laajemmilla kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

TO02 Tutkiva työskentely teknologialla (sy vuositaso 1 - 3)

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

TO03 Osaaminen arjessa (sy vuositaso 1 - 3)

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkimien osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

LUKIODIPLOMIT

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi (so vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.

LILD4 Liikunnan lukiodiplomi (so vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittämällä fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja

yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

MULD6 Musiikin lukiodiplomi (so vuositaso 2 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

TAITEIDEN VÄLISET KURSSIT

TA01 Monitaiteellinen musiikkiprojekti (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

TA02 Nykyaiteen keinoin (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykyaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävästä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

TA03 Taidetta kaikilla aisteilla (sy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja arvioimaan eri taiteenalojen ajankohtaisia toimintatapoja ja ilmiöitä. Kurssilla tarkastellaan taiteiden ja kulttuurien suhdetta sekä taiteen merkityksiä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja maailmassa. Opiskelijoille merkityksellisiä teemoja ja aihepiirejä tutkitaan eri taiteenalojen keinoin ja niitä yhdistellen. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena. Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuuksista.

TAMPEREEN KLASSILIISEN LUKION OPPIAINERAJAT YLITTÄVÄT AIHEKOKONAISUUKSIA TUKEVAT KOULUKOHTAISET KURSSIT

AT01 Digikurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Opiskelija oppii käyttämään tietokonetta opiskelun apuvälineenä monipuolisesti ja tehokkaasti. Kurssin käytyään opiskelijalla on tietotekniset valmiudet pärjätä lukio-opinnoissa sekä ylioppilaskirjoituksissa. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat jokapäiväiseen tietotekniikan soveltamiseen liittyvät asiat tietokoneen ja sen ohjelmistojen peruskäytöstä. Kurssin käytyään opiskelija osaa myös hakea tietoa monipuolisesti ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Kurssilla opetellaan sähköisen yo-koeympäristön käyttöä.

AT02 Johdatus ohjelmointiin (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 3)

Tavoitteena on, että opiskelija oppii ohjelmoitavien laitteiden perusrakenteen ja ymmärtää ohjelmoinnin periaatteet. Opiskelija oppii muuttujien käyttämisestä sekä ehto- ja ohjauksrakenteiden soveltamista. Kurssilla opiskelija toteuttaa pienen toimivan ohjelman.

AT03 Ohjelmoinnin peruskurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ohjelmien tekemisen periaatteet ja oppii ratkaisemaan ongelmia ohjelmoimalla. Kurssilla opiskelija oppii jonkin ohjelmointikielen perussyntaksin sekä oppii toimimaan jollakin ohjelmakehitystyökalulla. Opiskelija oppii erilaisia tietorakenteita ja algoritmeja ja ymmärtää, miten niillä voi vaikuttaa ohjelman toimintaan.

KV01-KV06 Kansainvälinen leirikoulu (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle omakohtainen kokemus toisesta kulttuurista ja maasta. Opiskelija saa kurssimerkinnän osallistuttuaan ystävyyskouluvaihtoon esimerkiksi ranskalaisen, italialaisen tai saksalaisen ystävyyskoulun opiskelijan majoittajana tai osallistuttuaan lukion järjestämälle opintomatalle kyseiseen maahan.

KV07-KV08 Kansainvälinen projektikurssi (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on rohkaista opiskelijoita osallistumaan kansainväliseen yhteistyöhön. Suoritustapa vaihtelee. Kurssin voi koota lukioaikana osasuorituksista, joista saa merkinnän KV-passiin. Osasuorituksia voivat olla esim. erilaiset kansainväliset projektit, matkaraportit, esitykset ja opastukset sekä vaihto-opiskelijan tutorina toimiminen.

KV09-KV10 Kansainvälinen projektikurssi (ksy ½-kurssi vuositaso 1 - 3)

Kurssin tavoitteena on rohkaista opiskelijoita osallistumaan kansainväliseen yhteistyöhön. Suoritustapa vaihtelee. Kurssin voi koota lukioaikana osasuorituksista, joista saa merkinnän KV-passiin. Osasuorituksia voivat olla esim. erilaiset kansainväliset projektit, matkaraportit, esitykset ja opastukset sekä vaihto-opiskelijan tutorina toimiminen.

LTK01 Lukion turvakurssi 1 (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssi toteutetaan yhteistyössä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kanssa. Tavoitteena on oppia mm. turvallinen liikkuminen maastossa, majoittuminen, toiminta eksyttäessä, suunnistus ja ensiapu. Kurssi toteutetaan viikonlopun mittaisena leirinä varuskunnassa, joten ohjelmaan sisältyy myös tutustumista puolustusvoimien toimintaan ja kalustoon.

LTK02 Lukion turvakurssi 2 (ksy vuositaso 1 - 3)

Kurssi toteutetaan yhteistyössä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kanssa. Kurssi vuorottelee LTK1-kurssin kanssa vuorovuosina. Sisältö ja tavoitteet ovat pääpiirteiltään samoja kuin kurssi LTK1, mutta koulutusaiheet ovat osin erilaisia.

KH01 Koulun hyväksi -kurssi 1 (ksy vuositaso 1 - 3)

Koulun hyväksi-kurssi antaa mahdollisuuden tehdä erityyppisiä töitä koulun hyväksi ja saada siitä tunnustuksena kurssisuoritus. Kurssisuorituksen voi saada esim. toimimalla tutorina, apuopettajana, opiskelijoiden mikrotukihenkilönä tai osallistumalla aktiivisesti oppilaskuntatyöhön. Kurssilla opiskelija saa käytännön työkokemusta tutussa ympäristössä. Kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan kykyä kantaa vastuuta omasta työstään sekä vahvistaa sisäistä yrittäjyyttä. Kurssi voidaan suorittaa myös tiimeissä, jolloin jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla selkeä rooli.

Opiskelija osallistuu itse kurssin sisällön ja aikataulun suunnitteluun sekä pitää kirjaa tehdyistä työtunneista esim. oppimispäiväkirjassaan. Kurssi tulee suoritetuksi, kun 38 tunnin työmäärä on tehty.

KH02 Koulun hyväksi -kurssi 2 (ksy vuositaso 1 - 3)

Kuten kurssissa KH1, mutta työtehtävien tulee olla selvästi erilaiset kuin kurssia KH1 suoritettaessa.

KH03 Koulun hyväksi -kurssi 3 (ksy vuositaso 1 - 3)

Kuten kursseissa KH1 ja KH2, mutta työtehtävien tulee olla selvästi erilaiset kuin kursseja KH1 ja KH2 suoritettaessa.

Liikennekasvatuskurssi

Kurssisuorituksen voi saada, kun opiskelija on suorittanut B-luokan ajokortin.

MUUALLA SUORITETTU KURSSI**OM01 – 25**

Lukioaikana muualla suoritetuista opinnoista, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia, voi saada rehtorin päätöksellä kurssimerkinnän.

Tampereen kaupungin lukioissa saa kurssimerkinnän seuraavista koulutuksista: ajokortti, hygieniapassi, anniskelupassi, tulityökortti (½-kurssia), työturvallisuuskortti (½-kurssia), järjestysmieskortti, ensiapu 1 + 2, MLL:n lastenhoitajakurssi ja partiojohtajan peruskurssi. Yhteensä opiskelija voi näistä saada korkeintaan 4 kurssia (TO03 + 3 OM). Muiden kurssien ja koulutuksien hyväksiluvuista päättää rehtori.